

Els Plans Locals de Joventut

Una forma de participació juvenil

Alumna: Sandra Bagudanch Riera

Tutor: Cayetano Gómez Pérez

19 de Gener del 2009

Els Plans Locals de Joventut

Una forma de participació juvenil

Alumna: Sandra Bagudanch Riera

Tutor: Cayetano Gómez Pérez

19 de Gener del 2009

Descriptors:

Participació

Polítiques de Joventut

Plans Locals de Joventut

TRES CECS I UN ELEFANT

Un elefant, molt gris i molt gran, menjava tranquil·lament en un esplèndid jardí. L'elefant es va parar, va aixecar la trompa i va bufar. Tres homes cecs passaven per allà.

-Què ha estat això? -va dir el primer home

El segon home va contestar de seguida:

-Un elefant

-I com és un elefant? -va preguntar el tercer home

-No n'estic gaire segur -va respondre el primer home- hem d'investigar

Llavors, el primer cec es va apropar per darrera amb un braç extès i la mà molt oberta. Va trobar la cua de l'elefant i la va examinar detingudament.

-Ja sé! -va dir- un elefant és llarg i prim com una corda.

Llavors, el segon cec es va dirigir sense saber-ho al cap de l'elefant, i amb la seva mà va acariciar una orella molt gran.

-No senyor! -va protestar- un elefant no s'assembla gens a una corda. Més aviat és ample i llis com una catifa.

Finalment, el tercer home es va apropar esperant resoldre el problema i es va trobar amb una de les potes de l'elefant. El cec va tocar la pota, la va abraçar i va intentar medir-la amb els braços.

-Els dos us heu equivocat -va afirmar el tercer cec- un elefant no s'assembla gens ni a una corda ni a una catifa! Més aviat és com una gran columna.

-No, un elefant és com una corda! -va cridar el primer cec

-Un elefant és com una catifa! -va contestar el segon, enfadat

-És com una columna! -va insistir el tercer.

Mentrestant, l'elefant, molt gris i molt gran, continuava menjant fulles d'un arbre en el seu esplèndid jardí.

Amb molta imaginació i bastanta tossuderia, els tres cecs es van allunyar continuant la seva discussió, deixant l'elefant indiferent a la conclusió.

Llegenda índia recollida per el poeta Jalal Al-din Rumi (1207-1273). En aquest text utilitza l'elefant com a metàfora de la impossibilitat de comprendre el tot si únicament ens aproximem a una de les seves parts. Text publicat per Imaginarium, 2002.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ	1
2. BLOC I: LA PARTICIPACIÓ	3
2.1. EL CONCEPTE DE PARTICIPACIÓ I TÈCNiques PARTICIPATIVES	3
<i>Les visions i el concepte teòric de la participació .....</i>	<i>3</i>
<i>Les tècniques participatives .....</i>	<i>7</i>
2.2. LA PARTICIPACIÓ JOVE.....	9
<i>La fonamentació teòrica de la participació jove .....</i>	<i>9</i>
<i>Participació juvenil i interlocució .....</i>	<i>12</i>
<i>Estructures i formes de participació jove .....</i>	<i>16</i>
<i>La vertebració de la participació jove en el territori .....</i>	<i>18</i>
<i>Processos de participació jove en les polítiques de joventut.....</i>	<i>18</i>
2.3. BASES PER LA CREACIÓ D'UN PROCÉS PARTICIPATIU.....	21
<i>Les regles bàsiques per la participació ciutadana .....</i>	<i>21</i>
<i>Organització d'un procés participatiu.....</i>	<i>22</i>
3. BLOC II: POLÍTIQUES DE JOVENTUT.....	25
3.1. CONCEPTUALITZACIÓ I FUNCIONALITAT DE LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT	25
<i>Un cop d'ull enrere de les actuals polítiques de joventut .....</i>	<i>25</i>
<i>Definició actual de les polítiques de joventut .....</i>	<i>25</i>
<i>Funcions clau de les actuals polítiques de joventut en municipis mitjans i petits.....</i>	<i>27</i>
<i>Metodologia per la construcció d'una política de joventut participativa .....</i>	<i>28</i>
3.2. EL PLA LOCAL DE JOVENTUT COM A POLÍTICA DE JOVENTUT.....	39
<i>Una mica d'història .....</i>	<i>39</i>
<i>Evolució i situació actual de les polítiques locals de joventut .....</i>	<i>40</i>
<i>Pla Local de Joventut.....</i>	<i>42</i>
<i>Competències professionals dins l'àmbit de joventut. El paper de l'Educador social.....</i>	<i>46</i>
3.3. ANÀLISI D'EXPERIÈNCIES	51
<i>Introducció .....</i>	<i>51</i>
<i>Anàlisi dels municipis. ....</i>	<i>53</i>
<i>Estudi comparatiu dels tres municipis .....</i>	<i>77</i>
4. BLOC III: REFLEXIONS FINALS.....	92
4.1. CONCLUSIONS ESPECÍFIQUES DEL TREBALL DE CAMP	92
4.2. CONCLUSIONS GENERALS.....	95

5. FONTS DOCUMENTALS	101
5.1. BIBLIOGRAFIA	101
5.2. DOCUMENTS ELECTRÒNICS	102
5.3. DOCUMENTACIÓ INÈDITA	103
5.4. FONTS ORALS	103
6. ANNEXOS	104
6.1. ANNEX 1	104
<i>Estructures de participació juvenils.....</i>	<i>104</i>
6.2. ANNEX 2	107
<i>Estructures de participació impulsades per l'Administració.....</i>	<i>107</i>
6.3. ANNEX 3	109
<i>Eines de promoció de la participació .....</i>	<i>109</i>
6.4. ANNEX 4	111
<i>Visualització de les polítiques de joventut .....</i>	<i>111</i>
<i>Definició de necessitats.....</i>	<i>111</i>
<i>Programa d'actuacions.....</i>	<i>112</i>
6.5. ANNEX 5	113
<i>Calendari de treball.....</i>	<i>113</i>
6.6. ANNEX 6	114
<i>Pressupost .....</i>	<i>114</i>
6.7. ANNEX 7	115
<i>Competències professionals de l'educador social .....</i>	<i>115</i>
6.8. ANNEX 8	118
<i>Material per l'anàlisi de les experiències.....</i>	<i>118</i>

1 Introducció i justificació

El present treball neix a partir de l'interès per conèixer quin és el funcionament dels Plans Locals de Joventut (PLJ), com a instrument per treballar les polítiques de joventut, i el paper de la participació juvenil entorn aquest context. Per tant, la temàtica principal són els PLJ però en relació amb la participació, el jovent i les polítiques de joventut actuals. Convivim en una societat democràtica on contínuament se'ns demana que en formem part i per tant que participem. Però aquesta participació com s'estableix? Quin paper té el jove vers aquesta situació?

Jo, com a jove del municipi de Llagostera, a principis d'abril del 2008, vaig ser convocada per la regidora de joventut del meu poble a assistir a una "taula participativa". En rebre aquesta convocatòria, la meva sorpresa va ser màxima ja que entre les meves mans podia llegir que Llagostera, el meu poble, tenia la intenció d'elaborar un Pla Local de Joventut; i en aquest cas, sol·licitaven la participació del col·lectiu juvenil. No obstant, la crida no va ser del tot efectiva ja que únicament van assolir la presència de 15 persones. Tenint en compte que a Llagostera som casi 1700 joves, on eren els 1685 restants? En aquest punt és on es remunta aquest treball: la poca representativitat juvenil en una taula participativa on teòricament els protagonistes som els joves. L'objectiu no és buscar justificacions de la poca participació, sinó analitzar els PLJ com estratègia integral i participativa dels joves.

La premissa principal d'aquest document és assolir el màxim coneixement de les polítiques de joventut existents al territori català, concretament, els Plans Locals de Joventut. Per arribar a aquesta fita, però, resulta necessari fer un procés previ de caire conceptual. En aquest cas, en primer lloc, resulta primordial destacar els conceptes de participació i conseqüentment participació juvenil. La participació no de forma metafòrica sinó en relació a les seves bases i com a procés. Segonament, portant a terme una contextualització dels PLJ dins el marc de les polítiques de joventut, i alhora aprofundir en el coneixement teòric d'aquestes polítiques per tal d'entendre quins són els seus principis i trets característics. Aquesta teoria és insuficient si no va lligada amb un treball dins del context real diari. Per tant, per tal de conèixer en profunditat els PLJ resulta imprescindible fer un treball de camp de la pràctica d'aquests. L'estudi de la realitat, en aquest treball, es focalitza en tres municipis: Sant Gregori, Cassà de la Selva i Vilablareix. L'objectiu d'aquests és complementar la informació teòrica a partir d'un estudi pràctic. Aquest anàlisi de la realitat té una doble finalitat: d'una banda, conèixer l'elaboració, procés i execució de tres PLJ de forma propera i real; i de l'altra, generar un procés de reflexió crític i d'extracció de conclusions, de caire específic (de les tres localitats) i general (relació entre informació teòrica i experiencial).

L'estructura del contingut del treball consta bàsicament de tres blocs. La temàtica principal del primer bloc és la participació com a concepte teòric, i aquest es distribueix en tres subapartats. La primera part apareix la conceptualització de la participació i les tècniques participatives existents. El concepte de participació s'especifica a partir del segon subpunt, en el qual es treballen les bases teòriques de la participació juvenil, les estructures i formes de participació jove, la contextualització de la participació del col·lectiu juvenil en el territori català i els processos de participació jove en les polítiques actuals. En el tercer punt d'aquest primer bloc es detallen les bases teòriques per l'obtenció d'un procés participatiu mitjançant les regles bàsiques per assolir la participació ciutadana i les pautes organitzatives d'un procés participatiu.

El segon bloc gira entorn a les polítiques de joventut que es duen a terme a Catalunya. Aquest capítol s'inicia amb la conceptualització i contextualització de les actuals polítiques de joventut. Primerament, s'analitzen els antecedents de les polítiques de joventut a nivell català, i llavors s'entra en matèria a partir de la definició teòrica, les funcions i la metodologia necessària per portar a terme una correcta política de joventut participativa. Es continua amb els Plans Locals de Joventut com a metodologia que genera polítiques municipals de joventut, i en aquest cas es fa una contextualització dels PLJ en la demarcació de Catalunya i es segueix amb l'explicació conceptual d'aquest recurs. Així doncs, s'exposen les bases teòriques dels PLJ, però alhora, s'explicita quines han de ser les competències (relacionals, aptitudinals, curriculars, etc.) dels professionals que treballen dins l'àmbit municipal de joventut. Concretament, es justifica la figura de l'Educador social com a possible candidat per exercir la tasca de tècnic de joventut. En tercer lloc, aquest bloc es conclou amb un estudi d'experiències realitzat per mitjà d'un estudi de camp de tres municipis de la comarca del Gironès. En aquest cas, tal i com s'ha citat amb anterioritat, les poblacions escollides són Sant Gregori, Cassà de la Selva i Vilablareix ja que totes tres porten a terme un PLJ i alhora són poblacions amb trets característics singulars. L'objectiu d'aquest punt és complementar la informació teòrica dels primers apartats per tal d'assolir el màxim coneixement real de les polítiques de joventut existents.

Finalment, el tercer bloc es caracteritza per tenir les reflexions finals generades a partir de la realització teòrica i pràctica del present treball. En primer terme, hi ha una reflexió crítica d'aspectes específics sorgits arrel del treball de camp efectuat; en segon lloc, les conclusions generals del treball realitzat. Aquestes s'originen en combinació dels apartats de caire més teòric i els resultats pràctics del estudi de camp dut a terme als tres municipis. Aquesta última part del document és la més fructífera ja que reuneix el meu treball.

2 Bloc I: la participació

En aquest primer apartat, de forma teòrica, es tracta la conceptualització de la participació (en què consisteix, visions, etc.) i la participació juvenil (significació, estructures, etc.). Alhora, s'apunten els eixos principals que ha de tenir un bon procés participatiu.

2.1 *El concepte de participació i tècniques participatives*

Les visions i el concepte teòric de la participació

El concepte de participació, segons Martí i Rebollo, es pot interpretar de diferents perspectives i visions. A continuació, a partir de la teoria d'aquests autors, es presenta un recull de la diversitat de punts de vista que hi ha sobre el tema:

- Participar per legitimar o participar per transformar: la participació com a legitimació, el que busca per part d'aquells que promouen o impulsen les pràctiques participatives és que les posicions, objectius i interessos de la ciutadania surtin enfortits, però sense estar gaire interessats a canviar-los. En el segon cas, el que es busca no és quedar-se com i on s'està, sinó promoure canvis, transformacions en els quals es considera que la participació dels ciutadans és fonamental.
- Participar, un procés educatiu i transformador: entendre els processos participatius com a processos educatius ens obliga a fixar l'atenció en aspectes que moltes vegades no són tinguts en compte. Apostar per la participació ciutadana no consisteix en redactar reglaments o crear òrgans en els quals tinguin cabuda els ciutadans, com tampoc consisteix en convocar més assemblees; sinó que ha de servir per apostar per noves maneres de fer i de relacionar-se amb la ciutadania, i que permetin treballar conjuntament polítics, tècnics i ciutadans en un clima de col·laboració.
- La necessitat d'un projecte participatiu: és necessari un projecte col·lectiu ja que quan aquest no existeix aleshores s'imposa un de particular. Normalment és l'administració la que marca la pauta ja que té els recursos i el poder. Si es tracta d'una administració governada per polítics que aposten per la participació ciutadana, és possible que s'estableixin mecanismes per discutir amb la ciutadania. La construcció d'un projecte col·lectiu exigeix treballar col·lectivament tres dimensions (valors, problemes o símptomes, i les propostes)¹.

Així doncs, es pot observar que el concepte de participació es pot interpretar des de diferents punts de vista, perspectives i posicionaments. La definició que en fa la Fundació Kaleidos sobre aquest

---

¹ Martí, J; Rebollo, O. (2007). Eines per la participació ciutadana: *bases, mètodes i tècniques. Papers de participació ciutadana*, 19. Recuperat el 25 d'abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/_PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp, p. 16- 20

concepte és la següent:

“La participació no és només un mitjà per aconseguir qualitat de vida, sinó que participar és, en si, qualitat de vida, és a dir, la participació és una dimensió de la qualitat de vida que travessa, que interacciona, que a la vegada s'alimenta i condueix a la optimització de les altres dimensions de la qualitat de vida. Des de aquesta perspectiva complexa i relacional, la participació significa inclusió, implicació, integració i identitat”.

Segons Kaleidos la participació ha de consistir en “ser part” d'un sistema o una xarxa. Cada subjecte és un protagonista, i juga un paper dins una o varies xarxes socials en les que es troba inclòs, es relaciona i interacciona amb altres subjectes protagonistes. La inclusió en xarxes implica estar connectat a un sistema de comunicació (bidireccional, multidireccional) on cada persona és a la vegada emissora i receptora.

En segon lloc, participar és “estar en” un lloc o en un entorn físic que també és entorn social. Cada subjecte es situa a l'espai, al territori...on el subjecte es troba integrat en la mesura que reconeix, percep i s'apropia d'un espai comú on es troba amb altres subjectes. Per tant, la participació política plena no pot desenvolupar-se activament si no és en la realitat social vinculada a un espai concret, que és suport d'una població, d'uns recursos i d'una organització social.

En tercer lloc, és “sentir-se part” d'una comunitat o d'un grup. El sentiment de pertinença és imprescindible per l'autonomia i significa, a la vegada, un accés directe a les relacions socials, que en el context de globalització són plurals. Així, el fet de pertànyer amb altres iguals comporta sentir-se part d'un conjunt social que, a la vegada, conté la diferència. D'aquesta manera es forma la identitat a través del reconeixement dels altres i això comporta una gestió democràtica i solidària de la pluralitat que permet aconseguir l'adhesió de tota la comunitat.

En quart lloc, és “formar part” en les decisions i “tenir part” de poder. La participació en aquest sentit comporta una certa redistribució o socialització del poder. El desenvolupament d'una certa capacitat per prendre les decisions sobre la gestió dels recursos del seu ambient social i físic, i poder afrontar la resolució dels problemes que afecten als subjectes per la seva pròpia part, és el que es considera com una democràcia participativa que permet projectar una imatge de futur i la construcció col·lectiva d'alternatives².

Així doncs, la participació no serà forta sense la combinació i mescla de cada un dels requisits anomenats anteriorment. La clau per aconseguir processos de participació està en els sistemes de comunicació interactius i, per tant, en les xarxes socials. Aquestes són diverses, complexes,

---

² Fundación Kaleidos.red (2003). *Equipamientos municipales de proximidad: Plan estratégico y de participación*, Guijón: Ediciones Trea, p. 21- 23

múltiples i superposades entre elles. És aquí la dificultat d'entendre-les i per tant d'articular-les per tal de crear estratègies participatives. Sellarès, per la seva banda, teoritza que la participació és:

“La capacitat de decidir sobre tot allò que afecte directament o indirectament la nostra vida; sobre tot allò que condiona el nostre entorn, les nostres relacions i les nostres possibilitats de desenvolupament personal i col·lectiu”³.

Així doncs, en el fons, tant Kaleidos com Sellarès exposen que la participació és un procés social el qual es crea i té lloc en un context social determinat on existeix una política participativa concreta i amb unes relacions i desigualtats socials existents. La participació sempre està emmarcada dins una cultura política de l'entorn i amb diversos actors. Alhora els processos participatius són una forma de relació, de comunicació, de llenguatge i d'interacció amb diversos agents. La participació no és una finalitat sinó una eina que permet assolir uns determinats objectius i per tant un procés d'aprenentatge. En aquest sentit, la participació és un aprenentatge per a tothom, tant per les mateixes persones que la protagonitzen, com pel conjunt de la societat.

La Diputació de Girona, també en fa una definició, però expressa el concepte de participació ciutadana entorn l'esfera de la gestió pública municipal. La definició que en fa té un caràcter més tècnic i alhora polititzat. No obstant, introdueix la idea que participar és el resultat d'un aprenentatge, és a dir en la definició inclou la faceta educativa:

“La participació ciutadana és la implicació de la ciutadania en la presa de decisions dels governs, mitjançant espais, vies i mètodes que milloren la qualitat de la gestió pública, per fer-la més eficaç. La participació ciutadana és una manera de governar conjuntament amb la ciutadania amb transparència i corresponsabilitat. És, també, un procés educatiu que passa per aprendre a donar i rebre informació, consultar, debatre, participar en la presa de decisió, en el seguiment i control del govern”⁴.

Vist de forma conceptual el terme participació, i alhora, les diferents perspectives; a continuació, es cita el concepte de pràctiques participatives. Segons Martí i Rebollo, cal diferenciar les pràctiques participatives que són moments i les pràctiques participatives que són processos. Així doncs:

“Un procés participatiu té una continuïtat, es construeix dia a dia i és el resultat de la interacció dels seus protagonistes. Està obert a canvis, a amenaces i a oportunitats i es prolonga en el temps tant com volen els implicats. Alhora, necessita moments o fases més oberts els quals es persegueix sumar opinions, propostes, gent... i altres moments de síntesi on

---

³ Sellarès, A. (2003). La participació jove. *Sinergia*, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>, p. 41

⁴ Informació extreta d'un curs de formació organitzat per la Diputació de Girona el 28 d'octubre de 2008 a Olot: *Informació, comunicació i participació: com implicar a la ciutadania?*

es busca consensuar les idees, suggeriments, etc. Els actors d'un procés participatiu poden ser canviants, sigui perquè els del principi s'han anat transformant o perquè s'han adherit actors nous”⁵.

A tall de resum, tal i com s'exposa al Projecte jove 2003, “la participació és el conjunt de processos, accions i actituds que generen capacitat de decisió i d'intervenció”⁶.

D'altra banda, O.I.D.P (Observatorio Internacional de la Democràcia Participativa) estableix quins han de ser els requisits necessaris per tal que un procés participatiu a nivell local sigui idoni. A continuació, es presenta el seguit de punts extrets de la font informativa citada anteriorment:

- Els processos participatius han de partir d'un lideratge polític sòlid que no es basi únicament amb la figura del regidor polític responsable sinó de tot l'equip de govern.
- Definir de forma explícita i amb transparència els límits del procés participatiu, d'aquesta forma s'evita l'efecte engany.
- Al iniciar el procés participatiu s'han de tenir en compte altres processos presents en el municipi i articular i coordinar-los de tal manera que s'esdevingui una intervenció coherent.
- El funcionament de l'Administració local ha de ser de forma transversal i coordinada per tal de donar una resposta integral a les problemàtiques.
- Reforçar els canals d'informació i comunicació entre l'ajuntament i la ciutadania, altrament dit devolució d'informació.
- L'equip de Govern han de garantir l'execució dels compromisos adquirits per reforçar i augmentar la confiança de la ciutadania entre les Administracions públiques i els polítics.
- Un procés participatiu ha de buscar la transformació de l'entorn.
- Una correcte pràctica participativa no es pot limitar a un moment de participació sinó que ha de requerir ser un procés i aquest ha de ser educatiu, és a dir, que millori profunditzi en la cultura democràtica i participativa dels diferents actors.
- Un procés participatiu necessita uns actors polítics, uns de tècnics i una ciutadania (organitzada o no). En una idònia pràctica participa resulta necessari una corresponsabilitat dels diferents actors que ha de quedar recollida en un procés planificat.
- La participació no es pot improvisar, sinó que ha de ser planificada. En aquest sentit, s'ha de partir de la realitat, de planificar i organitzar el procés, executar-lo i avaluar les diferents

---

⁵ Martí, J; Rebollo, O. (2007). Eines per la participació ciutadana: *bases, mètodes i tècniques. Papers de participació ciutadana*, 19. Recuperat el 25 d'abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/_PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp, p. 35

⁶ Generalitat de Catalunya (2008). *Secretaria de Joventut*. Recuperat 25 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>

fases. En totes les fases han d'intervenir els diferents agents socials.

- Una correcta pràctica participativa és aquella que arriba a diferents sectors socials i potenciant la seva implicació.
- Els equipaments de proximitat juguen un paper molt important en un procés participatiu: en el procés educatiu, en la implicació de la ciutadania, en la devolució de la informació, en el dinamització i motivació vers el procés, etc⁷.

Les tècniques participatives

Les tècniques que anomenem participatives es desenvolupen en múltiples àmbits d'aplicació (educació popular, animació sociocultural, etc.), i alhora poden adoptar diferents formes. Però en tots els casos la finalitat és la mateixa: agrupar un conjunt de persones per tal d'assolir un anàlisi de la realitat. Martí, entén les tècniques participatives com:

“Un debat grupal entre un nombre limitat de persones (per garantir que totes elles puguin fer-hi aportacions) en un espai de temps limitat (assumibles pels participants) i guiat per un conductor/a, en el qual els/les participants facin algun tipus d'autoanàlisi sobre la realitat que els envolta, i arribin a un moment de síntesi en el qual sancionin unes conclusions de consens, orientades a transformar aquesta realitat”.

Tal i com s'ha expressat abans, les tècniques participatives poden adquirir formes diverses de realització. Així doncs, com que les seves concrecions poden ser molt diverses, partint evidentment dels objectius que persegueixen, que són els que condicionaran tota la resta, les tècniques participatives es poden dividir:

- Segons la gènesi del grup. Les que es realitzen en grups constituïts especialment per a l'ocasió (unes jornades, una mostra aleatòria d'una població, etc.) i les que es realitzen en grups/espais preexistents (per exemple, una reunió de junta d'una associació, un equip de govern, un consell sectorial, un grup classe, etc.).
- Segons l'homogeneïtat dels participants. Les que es realitzen entre perfils de persones similars (com ara un taller amb dones de classe treballadora) i les que busquen generar consensos entre diferents grups i perfils socials (per exemple, convidant grups polítics, càrrecs tècnics i associacions d'un municipi).
- Segons la proximitat física entre participants. Les que impliquen la trobada física entre persones i les tècniques “a distància” (com ara les formes de participació electrònica).
- Segons la regularitat que tenen. Les que impliquen un treball regular amb un grup al llarg

---

⁷ O.I.D.P. (2006). *Creación de una ficha de Buenas Prácticas en participación ciudadana en el ámbito del gobierno local*, Barcelona: Diputació de Barcelona O. A. Flor de Maig. Recuperat 22 setembre des de: www.oidp.net, p. 6-7

d'un procés i les convocatòries puntuals de determinats actors, sense perjudici que aquests participin en altres espais en el marc d'un procés més ampli.

- La quantitat i el tipus de participants. Quants, quins i en qualitat de què hi acudeixen.
- Segons la seva durada. Des d'una sessió de debat d'una o dues hores, fins a sessions intensives de tres o quatre dies (com ara els nuclis d'intervenció participativa).

Les tècniques participatives, com a instrument, tenen potencialitats i deficiències. És important tenir-ho present ja que pot facilitar l'efectivitat del procés. Martí, en la seva obra, exposa un seguit d'aspectes positius i negatius en relació a la posada en pràctica de les tècniques participatives.

D'una banda, els punts forts són:

- Sinergia entre coneixement teòric i pràctic: Les tècniques participatives busquen incorporar els actors socials com a subjectes d'un coneixement pràctic que és, no tan sols constitutiu, sinó també fonamental per a l'acció social: tots i totes som experts en la nostra vida quotidiana, i és mitjançant aquest coneixement que actuem socialment.
- Creativitat: promoure la reflexió col·lectiva i, sobre la base d'aquesta, ser capaços d'imaginar i construir discursos i realitats noves.
- Educació organització social: No es tracta únicament d'incorporar la comunitat com a subjecte de coneixement, sinó de vincular el subjecte de coneixement amb el subjecte d'acció, és a dir, de com aquest procés de producció de coneixement construeix els actors com a protagonistes de la seva realitat quotidiana.
- Avançar des del conflicte: El "punt zero" és entendre el conflicte com a motor de transformació dels processos socials. Un dels principals objectius de les tècniques participatives és generar consensos des del conflicte.
- Més "qualitat" de la informació produïda col·lectivament davant de la produïda individualment: Les tècniques participatives introdueixen dinàmiques per promoure tant la màxima diversitat possible d'idees, com la producció de noves idees des de la interacció entre participants. Així doncs, les tècniques participatives incorporen dinàmiques per garantir que tots i cadascun dels membres d'un grup realitzin aportacions i puguin debatre-les en un pla d'igualtat, independentment del seu coneixement previ de la temàtica, del seu capital cultural i educatiu, de la seva facilitat de paraula, etc.

Vistes les potencialitats de les tècniques participatives, és el moment de citar els punts amb més febleses. És important veure aquest aspecte per tal de treballar-ho i aconseguir no caure en l'error de forma contínua. L'agrupament de punts negatius que en fa l'autor són:

- Utilització descontextualitzada, poc legitimadora: la tècnica participativa no té gaire sentit si

s'utilitza de manera aïllada, en la qual la tècnica passa a ser un fi per si mateixa.

- Abús de la tècnica: L'abús d'aquestes tècniques porta a la “talleritis” o, el que és el mateix, la versió de la “reunionitis”. Un procés participatiu s'alimenta de tècniques participatives, però no pas exclusivament; si aquestes no es complementen amb altres estratègies de producció d'informació que, a la vegada, retroalimentin la tècnica participativa en particular i el procés en conjunt, s'acaba “parlant per parlar”, i, amb això, no només es perd el temps, sinó que acaben tenint un efecte desmobilitzador.
- Limitacions del treball en grup: La primera és una limitació numèrica dels participants i les dificultats d'extensió a grans poblacions que això comporta. La segona és una limitació temporal; el temps de debat és sempre limitat i està subjecte a la disponibilitat dels participants. I la tercera és una limitació productiva, quan el treball en grup és contraproductiu davant el treball individual; per exemple, en casos en què la presència d'un altre influeix negativament en el propi rendiment, o quan les responsabilitats individuals es dilueixen en el grup⁸.

2.2 La participació jove

La fonamentació teòrica de la participació jove

A l'apartat anterior s'ha parlat de les diverses visions del concepte de participació, i el fet que la participació sigui un procés. En aquest punt, ens endinsem plenament amb la participació jove. Jove equival a joventut, i el concepte de joventut (com el de participació) es concep a partir de diverses posicions. Segons Llopart i Serracant, la joventut es pot concebre de tres perspectives diferents: “la joventut com a transició, la joventut com etapa plena i la joventut com a ciutadania”.

Des de la perspectiva de la transició, la joventut consisteix en el pas de la infantesa a la vida adulta. En aquest sentit, podem afirmar que la joventut és el període en què els joves s'emancipen de la família i aconsegueixen l'autonomia característica dels adults. Aquests autors expressen que s'ha de tenir present que no hi ha un únic model de transició per a tots els joves, sinó que en una mateixa societat hi ha diferents tipus de transició (que depenen de la classe social i d'altres eixos de desigualtat, com el gènere, l'ètnia, etc.). El tipus de transició també varia en funció de cada societat i la tipologia de relacions que s'estableixen entre l'administració i la ciutadania.

D'altra banda, Llopart i Serracant exposen que la joventut es pot visionar des d'una altra

---

⁸ Martí, J. (2006). Eines per la participació ciutadana: *Tècniques participatives per al debat grupal*, 17. Recuperat 25 d'abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/_PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp, p. 25.

perspectiva: la vida plena. La joventut és una etapa plena de la vida, definida en positiu a partir de l'autonomia individual i el desig de multiplicar experiències vitals. Aquesta nova etapa s'ha constituït a partir del benestar, l'allargament del període d'estudis i l'endarreriment de l'emancipació. Per tant, en aquesta visió, la joventut no s'entén com un procés de transició a la vida adulta, sinó com una etapa plena en què la principal raó de ser és gaudir de les experiències per tal de construir la pròpia identitat.

Una última visió que citen aquests autors és veure la joventut com una etapa de ciutadania. En aquest cas, les persones adquireixen i posen en pràctica els drets i deures socials. La joventut no es defineix com allò que no és, sinó com allò que és: el procés a través del qual cada persona defineix el seu projecte vital dins el context social. L'objectiu d'aquesta etapa no és assolir la independència que suposadament defineix els adults, sinó poder accedir als recursos socials, polítics, econòmics i culturals necessaris per exercir la ciutadania. Així, podem dir que el que converteix els joves en ciutadans no és la possessió d'una sèrie de drets sinó activar-los en la pràctica⁹.

Si fem un petit anàlisi de la nostra societat, ens trobem amb una societat on els joves viuen una situació diferent de la dels adults, on les seves formes de participació, les seves motivacions per participar i les seves inquietuds també són diferents. Ens trobem que la participació jove té unes característiques específiques: les demandes sobre les necessitats concretes de les persones joves, la recerca de noves formes de participació que permetin més flexibilitat, sovint més horitzontalitat, el recel cap a les administracions i les institucions polítiques, o la immediatesa, la necessitat de percebre resultats immediats a l'acció. Així doncs, tal i com diu Sellarès: "Els joves tenen estils i necessitats específiques, per això la participació jove té unes característiques específiques".

Segons aquesta mateixa autora, hi ha tres motius fonamentals que defensen l'existència de la participació jove. En primer lloc, partint del fet que les persones joves tenen necessitats i problemes específics, la participació jove posa de relleu aquestes necessitats, les fa visibles i alhora permet a la mateixa població jove ser la protagonista en el procés de donar-hi resposta. És a dir, a través de la participació les persones joves poden posar de manifest quines són les seves necessitats específiques i proposar o crear mecanismes per satisfer-les. En segon lloc, perquè les persones joves puguin gaudir realment d'una situació de plena ciutadania cal que com a membres de la societat tinguin la possibilitat de participar plenament en la vida social, cultural i política. Al mateix temps, si volem crear un context de democràcia participativa caldrà que es garanteixi la possibilitat de

---

⁹ Llopart, I.; Serracant, P. (2004). Debats i lectures sobre polítiques de joventut. *Sinergia*, 7. Recuperat 2 d'octubre 2008, des de <http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/sinergia7.pdf>

participar de tots els sectors socials, i evidentment de la població jove també. Finalment, la participació jove en la construcció de les polítiques de joventut aporta coherència i realisme, ja que permet conèixer i ser conscients de la situació de les persones joves i de les seves propostes i accions. Al mateix temps, possibilita la creació de consens al voltant de les seves necessitats i el compromís mutu, entre joves i Administració, en la recerca de solucions. Així doncs, a tall de conclusió, l'objectiu no només és promoure la participació, sinó també reconèixer els processos participatius de la gent jove¹⁰.

D'altra banda, la situació actual del joves és que no són un col·lectiu homogeni, sinó que a més de les característiques que comparteixen com a joves hi ha altres factors que defineixen tant la seva cultura participativa com la seva trajectòria vital. És a dir, els joves estan subjectes a desigualtats vinculades a la seva classe social de procedència, al seu gènere, al seu origen cultural, etc. Alhora, estan condicionats per la desregulació del mercat de treball o l'encariment de l'habitatge... i tot això condiciona les seves possibilitats de formar-se, emancipar-se i participar. Com vèiem en l'apartat anterior, un dels fenòmens més destacables de la situació de la gent jove és la dependència econòmica o domiciliària lligada a les dificultats d'emancipació. Segons Morán i Benedicto la situació de dependència dificulta l'accés dels i les joves a la plena ciutadania, exclouent-los sovint dels canals de participació institucionalitzats i no atorgant-los la categoria de ciutadans amb plena capacitat de decisió sobre el seu entorn Morán. Per tant, tal i com s'ha expressat anteriorment, la participació de la gent jove està condicionada per un context de dependència econòmica i domiciliària.

En segon lloc, els canvis culturals han suposat canvis importants, com vèiem, en la socialització i en les estratègies per afrontar la pròpia realitat. D'aquesta manera, es produeixen canvis importants entre la gent jove en la concepció del propi entorn i en la relació que hi estableixen. En aquest sentit, destaquen una sèrie de característiques que s'incorporen a les identitats juvenils i a les pràctiques dels i les joves i que per tant afecten la participació d'una manera transversal:

- El presentisme: la voluntat d'obtenir resultats immediats de les pròpies accions, de viure al dia com a estratègia, sobretot davant de la incertesa i de la flexibilització de les trajectòries vitals (Furlong i Cartmel).
- La flexibilitat a l'hora d'assumir compromisos i, per tant, el dinamisme i la diversitat en les formes de participació (Font).

---

¹⁰ Sellarès, A. (2003). La participació jove. *Sinergia*, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>, p. 45-

- La relació utilitarista, de demanda de serveis, dels joves cap a les entitats (Prieto)¹¹.

D'aquesta manera, el presentisme, la flexibilitat i l'utilitarisme afecten la participació jove d'una manera transversal.

A tall de resum, Sellarès conclou que la participació de la població jove està marcada per tres factors clau. Primerament, la manca de participació en un context social i polític que, lluny d'afavorir la participació, tendeix a dificultar-la ja que, com hem vist, la precarietat laboral, les dificultats d'accés a l'habitatge o la resposta política davant les demandes dels i les joves, així com el creixent procés d'individualització, dificulten la capacitat d'organització col·lectiva. En segon terme, el sorgiment de noves formes de participació juvenil: d'una banda, les vinculades als anomenats nous moviments socials, que es caracteritzen per la voluntat de transformació social, per l'ús de formes d'organització més horitzontals i flexibles i per l'acció política no convencional, i d'altra banda, les caracteritzades per l'acció individual. Per últim, la difícil situació en què es troba l'associacionisme juvenil de caire més tradicional a causa d'un context social molt dinàmic en el qual no s'afavoreix la participació de les persones joves; alhora, però, entre molts dels joves amb voluntat de participació sorgeixen noves inquietuds i noves maneres de participar.

Participació juvenil i interlocució

Segons Sellarès, per tal que els joves tinguin la possibilitat de decidir sobre allò que els envolta, i en concret sobre les polítiques socials que els afecten, cal que hi hagi mecanismes concrets a través dels quals puguin realment participar. En aquest sentit, a més de la capacitat dels propis joves de crear polítiques de joventut des del teixit juvenil, cal pensar de quina manera, a través de quin mecanisme, els joves del municipi podran intervenir en la construcció de les polítiques de joventut de les administracions públiques. Així doncs, cal reconèixer els mecanismes que creen els mateixos joves per relacionar-se amb l'Administració i/o crear processos de participació per possibilitar la intervenció dels i les joves.

Entre aquests mecanismes caldria diferenciar els que són espais de participació pròpiament juvenils, gestionats pels joves (com és el cas dels Consells Locals de Joventut que formen les entitats juvenils d'un municipi), dels que són impulsats des de l'administració i hi estan directament vinculats, com és el cas dels Consells Municipals de Joventut o dels Nuclis d'Intervenció

---

¹¹ Morán i Benedicto (2000), Furlong i Cartmel (2001), Font (1994) i Prieto (1998) són fonts extretes de: Sellarès, A. (2003). La participació jove. *Sinergia*, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>

Participativa (NIP)¹².

Estructures de participació estrictament juvenils

Les persones joves creen les seves pròpies estructures per tal d'organitzar-se i relacionar-se amb el seu entorn. Els tres models d'estructures formades, dirigides i gestionades per joves, però amb bases de participació diferents són: el Consell Local de Joventut, de base associativa, i per tant format per entitats juvenils; la Plataforma Mixta, de base mixta, és a dir, formada per joves i entitats juvenils; i l'Assemblea de joves, de base personal, i per tant formada per joves a títol individual¹³.

Estructures de participació impulsades per l'Administració

L'administració pública també té la possibilitat de crear o impulsar espais de participació per tal que les persones joves intervinguin en la construcció de les polítiques públiques. Aquestes estructures impulsades per l'administració són: el Consell Municipal de Joventut, com a mecanisme que s'integra en la pròpia estructura de l'ajuntament; i el Fòrum Jove, com a mecanisme impulsat per l'administració però que no s'integra dins les estructures municipals, sinó que es concep com a espai dirigit pels joves¹⁴.

Eines de promoció de la participació

Existeixen molts i diversos mecanismes per promoure la participació; no obstant els models més coneguts i utilitzats són: d'una banda, la diagnosi participativa amb la particularitat de ser dirigida i dinamitzada pels mateixos joves; i per l'altra, el Nucli d'Intervenció Participativa (NIP), iniciat i dirigit per l'administració¹⁵.

És interessant destacar el fet que aquestes eines poden ser aplicades tant en processos participatius amb voluntat d'interlocució dirigits pels i les joves com per l'administració.

---

¹² Sellarès, A. (2003). *La participació jove*. Sinergia, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>, p. 45-58.

¹³ Veure annex 1: font extreta de Sellarès, A. (2003). *La participació jove*. Sinergia, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>, p. 45- 58.

¹⁴ Veure annex 2: font extreta de Sellarès, A. (2003). *La participació jove*. Sinergia, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>, p. 45- 58.

¹⁵ Veure annex 3: font extreta de Sellarès, A. (2003). *La participació jove*. Sinergia, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>, p. 45- 58.

Models de gestió pels processos de participació

Existeixen diversos models de gestió, que impliquen diverses formes de relació entre l'administració i les persones joves; diversos models de participació dels destinataris de l'actuació, fent-los o no partícips del projecte; repartiments diversos de la responsabilitat sobre les actuacions, etc; la qual cosa condiciona tant els resultats de les actuacions com la formació d'aquelles persones que formen part del procés. Tenint en compte aquests aspectes, els quatre models bàsics són: l'autogestió, la cogestió, la gestió municipal, la gestió externalitzada

En primer lloc, es parla d'autogestió quan les actuacions estan totalment gestionades per joves. Com a activitats o serveis autogestionats podem trobar: d'una banda, les accions que crea i du a terme el teixit social juvenil al marge de l'administració, amb el suport econòmic d'aquesta o sense; i de l'altra, serveis o activitats totalment finançats o pertanyents a l'administració, la gestió dels quals està cedida totalment a un determinat grup de joves, sovint a través de convenis plurianuals. Un exemple en serien alguns casals de joves o la programació juvenil de la festa major.

L'autogestió és la forma de gestió que permet un grau de presa de decisions més elevat per part de les persones joves i una millor oportunitat d'aprenentatge. De la mateixa manera, normalment genera formes de relació més horitzontals entre les persones que fan l'actuació i les que en són destinatàries, tenint en compte que sovint les unes i les altres són les mateixes. En termes de resultats, cal dir que generalment les actuacions que la població jove gestiona per ella mateixa s'adeqüen més a la realitat i a les necessitats viscudes i utilitzen formes de comunicació i difusió més properes i efectives.

D'altra banda, cal tenir en compte que perquè l'autogestió sigui possible calen unes condicions mínimes de partida; és a dir, les persones joves han d'estar preparades, o cal possibilitar que es preparin, tant en termes de cultura participativa com en coneixements de gestió. De la mateixa manera, cal garantir la continuïtat de la gestió a través de la creació d'un bon relleu, del traspàs del projecte a les generacions següents. També cal destacar qüestions específiques del segon cas que comentàvem, la gestió cedida des de l'administració. En primer lloc, cal que l'administració faci una aposta clara per l'autogestió i l'assumeixi plenament i, d'altra banda, cal que traslladi la gestió de les actuacions que sigui més adequat que dugui a terme la població jove. És a dir, aquelles que s'adrecen als mateixos joves, i no aquelles que resulta més còmode o que si les gestionen els joves són més econòmiques. En segon lloc, és important tenir en compte que la gestió de qualsevol grup de joves d'un servei o equipament públic ha de garantir la pluralitat, en el sentit que totes les persones joves de la població han de tenir la possibilitat de participar-hi si volen.

Quan es fa referència a la cogestió significa que les actuacions estan gestionades conjuntament entre l'administració i les persones joves a través mecanismes de corresponsabilitat que permeten la participació d'uns i altres en totes les fases de presa de decisions. En aquest sentit, es pot considerar activitats o serveis cogestionats dues tipologies bàsiques: en primer lloc, activitats o serveis gestionats principalment pels joves però que tenen el suport econòmic de l'administració i amb un organisme compartit en el qual es dissenyen les línies, s'avalua, etc; i en segon lloc, activitats o serveis gestionats principalment per l'administració però que tenen un òrgan màxim de decisió plenament compartit en el qual es defineixen les línies, es controla el funcionament, s'avalua, etc.

La cogestió és la fórmula que implica una necessitat d'entesa i consens més important i gairebé l'únic que garanteix la corresponsabilitat entre joves i Administració. És un model que necessita bons mecanismes de coordinació i de presa de decisions i que garanteix força el realisme de les polítiques de joventut i la continuïtat dels projectes. Pel que fa a l'aprenentatge en la participació, en el primer cas hi ha una part important tant d'interlocució com d'acció i la relació entre els destinataris i aquells que defineixen i porten a terme l'actuació és sovint menys horitzontal, limitada per la mateixa necessitat de crear una estructura de relació joves- Administració.

En tercer lloc, s'entén per gestió de l'administració totes aquelles activitats o serveis que gestiona directament l'Administració pública (ajuntaments, consells comarcals, etc.) sense la intervenció directa de les persones joves. De fet, hi ha serveis concrets de caire assistencial que és òptim que els gestioni l'administració, però n'hi ha d'altres per als quals podem trobar fórmules diferents establint models basats en la cogestió o en la cessió de la gestió. La gestió des de l'Administració garanteix la professionalitat del personal que treballa en l'actuació i, alhora, la continuïtat del projecte, sempre, que l'Administració ho consideri necessari. No obstant, en les activitats i serveis gestionats directament i únicament per l'Administració, els destinataris, la població jove, no en són participants sinó usuaris. A més, cal tenir en compte el fet que sovint és un tipus de gestió amb poca flexibilitat a molts nivells: des de manca de flexibilitat horària fins a poca capacitat d'innovació per manca de reciclatge. Finalment, cal dir que sovint hi ha una manca de control i d'avaluació que perjudica directament la qualitat del projecte.

Finalment, la gestió externalitzada és quan l'Administració cedeix la gestió de serveis o projectes, normalment, a empreses de serveis, fundacions o entitats prestadores de serveis. Aquesta cessió es justifica a partir de l'afirmació que l'Administració "*no pot, no sap o no vol*" prestar determinats serveis, però sovint l'externalització de serveis es converteix en simplement una manera d'abaratir

el cost de les actuacions.

Bàsicament hi ha dues possibilitats d'externalitzar: per una part, l'Administració cedeix la gestió íntegra de l'actuació a una empresa de serveis; per l'altra part, l'Administració cedeix la gestió íntegra de l'actuació a una entitat o fundació prestadora de serveis.

Entre aquestes dues modalitats no hi ha, a priori, massa diferències, sinó que les diferències es donen entre les empreses o entitats en concret, depenent dels seus objectius i de la metodologia emprada en la gestió . Cal tenir en compte, però, que en qualsevol dels casos es gestiona amb alguna finalitat més enllà de l'actuació en si. És a dir, de la mateixa manera que les persones joves obtenen de la gestió de les actuacions la possibilitat de decidir sobre les polítiques que les afecten directament, les empreses de serveis n'obtenen un benefici econòmic. Aquest fet actua en alguns casos en detriment de la qualitat del servei o activitat, si a més tenim en compte que moltes vegades tampoc s'hi destina el finançament necessari. Finalment, cal dir que en aquest model de gestió els destinataris, les persones joves, són usuaris i no part de l'actuació, la qual cosa no possibilita la seva participació directa.

Estructures i formes de participació jove

La participació de les persones joves s'estructura de diverses maneres depenent de quina sigui la seva voluntat d'incidir i decidir, les seves motivacions i preferències, allò que hagin viscut i après.

En primer lloc, trobem l'associacionisme juvenil que ha estat tradicionalment la forma d'organització col·lectiva dels joves i es caracteritza pel fet d'estar format i dirigit per persones joves; però hi trobem un ampli ventall de temàtiques i interessos. En formen part totes les organitzacions polítiques juvenils (parlamentàries o no), totes les seccions juvenils de les entitats culturals, totes les entitats d'educació en el lleure, tots els grups de joves que s'organitzen per jugar a rol, per muntar la festa major del seu poble, per engegar una ràdio local, etc. Dins l'associacionisme trobem:

- Entitats de 1r nivell: entitats de base, que normalment actuen localment (l'espai l'agrupament, el grup de joves...).
- Entitats de 2n nivell: entitats d'entitats, que actuen en els àmbits local, comarcal o nacional. Són agrupacions d'entitats de base que comparteixen finalitats o ideari (les federacions d'esplai, els consells locals de joventut...).

Actualment, una de les principals característiques de l'associacionisme juvenil és el dualisme entre les entitats juvenils de caràcter tradicional i les entitats locals n federades. Les entitats juvenils de

caràcter tradicional, amb bona implantació territorial i actuacions en l'àmbit nacional, com és el cas de les federacions d'entitats de base. Aquestes són entitats consolidades que acostumen a tenir una àmplia presència als consells de joventut, amb la qual cosa els seus punts de vista influeixen d'una manera determinant en les decisions que afecten l'organització i el desenvolupament de l'associacionisme juvenil. En canvi, a les entitats petites de caràcter local no federades hi ha una gran diversitat: algunes són entitats de nova creació que sovint no es consoliden per qüestió d'indefinició d'objectius, d'inexperiència o per finalització del projecte pel qual s'havien organitzat; altres són petits projectes d'autoocupació; altres són seccions d'altres entitats...

Una altra de les característiques destacables és l'existència de dues tipologies d'associacions en relació, sobretot, amb la forma jurídica: per una banda trobem l'associacionisme formal legalment constituït, reconegut per les institucions, amb una organització interna de democràcia representativa, que en molts casos coincideix amb les entitats de caràcter més tradicional; i per l'altra, l'associacionisme informal, no legalitzat, sovint amb formes d'organització més horitzontal, que en alguns casos coincideix amb les entitats més petites.

La frontera entre l'associacionisme formal i l'informal és, però, molt difusa: podem trobar entitats amb organitzacions força horitzontals que estan legalitzades perquè els ha interessat fer-ho per obtenir una subvenció concreta i entitats amb una base social petita que tenen organitzacions extremadament jerarquitzades.

En segon lloc, en aquests últims anys també és destacable el sorgiment i l'augment de noves modalitats associatives com són les entitats prestadores de serveis amb esquemes de funcionament semblants als de les empreses de serveis. Entre aquestes trobem entitats petites "sense finalitat de lucre" que proporcionen un salari a una part dels seus socis. Es tracta sovint de projectes d'autoocupació amb finalitats socials; de persones joves que davant la manca de facilitats per crear figures jurídiques a través de les quals desenvolupar les seves activitats es constitueixen com a associació.

Finalment, comentar que com a noves formes de participació de les persones joves es pot destacar, d'una banda, els anomenats nous moviments socials i, d'altra banda, la creixent participació individual.

Segons Sellarès, els nous moviments socials es poden definir com els actors polítics col·lectius de caire mobilitzador que persegueixen canvis socials a través d'accions polítiques que generalment són no convencionals. Es podria dir que un moviment social és un col·lectiu que vol persuadir la

gent sobre la importància de determinats temes i que, generalment, desafia la manera com la majoria de gent interpreta certs aspectes de la realitat social¹⁶.

D'altra banda, alhora que canvien les formes d'implicació, però, també augmenten les dificultats per a l'organització col·lectiva dels joves, la qual cosa contribueix a l'augment de la participació individual. Aquesta es tradueix, a la pràctica, de maneres diferents: en primer lloc, augmenta la participació a través del voluntariat individual vinculat a tasques de caire assistencial; i en segon terme, es creen resistències individuals en els àmbits en els quals no existeix la possibilitat d'organització col·lectiva, com és el cas del món del treball.

La vertebració de la participació jove en el territori

Tota organització té un territori de referència en el qual actua i sobre el qual vol intervenir. En aquest sentit, la unitat més petita que vertebra la participació a nivell territorial és l'entitat de base que actua localment, agrupant la gent jove d'un barri o municipi.

En segon lloc es troba, d'una banda, les entitats d'entitats, les federacions o associacions que agrupen entitats que comparteixen finalitats o ideari, que tenen en comú un territori de referència més ampli, ja sigui la comarca o Catalunya. Aquestes entitats, doncs, tenen voluntat d'incidir en l'àmbit nacional. D'altra banda, hi ha les plataformes locals, plataformes d'entitats o joves a títol individual d'un mateix barri o municipi que es creen amb la intenció de crear un espai de relació i participació juvenil i, sovint, d'establir un diàleg amb l'administració.

Finalment, en tercer lloc trobaríem el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC), que és la plataforma no governamental que aplega les principals entitats juvenils d'àmbit nacional i els consells territorials de joventut. Un dels objectius del CNJC és promoure els interessos de la gent jove a la societat catalana i davant els poders públics.

Processos de participació jove en les polítiques de joventut

Formes de participació

Sellarès, exposa que les persones joves poden participar en les polítiques de joventut per mitjà de l'acció (creació de polítiques de joventut des del mateix teixit social juvenil) o de la interlocució

---

¹⁶ Sellarès, A. (2003). *La participació jove*. Sinergia, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>, p. 31-33.

(diàleg amb l'administració pública per prendre part en les decisions sobre el disseny de les polítiques socials destinades a la població jove)¹⁷.

En primer lloc, quan es parla d'acció es refereix el fet que la població jove participa en la construcció de les polítiques de joventut des de la mateixa acció a través de la creació d'actuacions destinades als joves des del mateix teixit juvenil. És a dir, totes les actuacions dissenyades i executades pels mateixos joves que tenen com a beneficiàries les persones joves són polítiques de joventut, tot i que sovint qui les du a terme no les pensa com a tals. En serien exemples des del grup de joves que organitza un concert obert a tothom fins a l'entitat juvenil que crea una assessoria per a joves immigrants.

En segon lloc trobem la interlocució amb l'administració, que en aquest cas les persones joves construeixen les polítiques de joventut a través del diàleg amb l'administració pública, ja sigui en l'àmbit local, comarcal o nacional. És a dir, tenint en compte que la major part de polítiques de joventut les implementen les administracions públiques, per tal que la gent jove pugui intervenir en la seva construcció cal que hi hagi canals a través dels quals puguin prendre part en el procés de decisió sobre les necessitats i les prioritats, i sobre la mateixa implementació de les polítiques socials destinades a la població jove. En aquest sentit existeixen diverses estratègies:

- Els espais de participació estrictament juvenils, de caràcter estable, dirigits i formats per persones joves, a través dels quals interlocutar amb l'administració i intervenir així en la construcció de les polítiques de joventut. Un exemple, en l'àmbit local, en són tant les mateixes entitats juvenils com les plataformes locals, els Consells Locals de Joventut o les Taules de joves.
- La participació en espais comuns de decisió amb l'administració construïts i dirigits per la mateixa Administració, com són, per exemple, els Consells Municipals de Joventut.
- La participació en processos puntuals iniciats i dirigits per l'administració amb incidència en alguna de les fases del disseny de les polítiques de joventut, com és el cas de les diagnosis participatives.

Característiques dels processos de participació jove

L'ús de mecanismes de participació en la construcció de les polítiques de joventut sol tenir un doble objectiu. D'una banda, té una finalitat instrumental: l'objectiu dels processos de participació és

---

¹⁷ Sellarès, A. (2003). *La participació jove*. Sinergia, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>, p. 39-40.

generar resultats més adequats, fer polítiques més realistes i que comptin amb més consens. Al mateix temps, hi ha una finalitat substantiva: l'enfortiment de la mateixa participació jove.

A l'hora de plantejar processos participatius cal pensar quina o quines de les fases de la construcció de les polítiques de joventut es vol desenvolupar a través de mecanismes participatius. Existeixen quatre possibilitats:

- Diagnosi: participar en la identificació i l'anàlisi dels problemes.
- Decisió: incidir en la determinació de les actuacions a impulsar per donar solució als problemes identificats.
- Implementació: formar part de la posada en pràctica de les actuacions.
- Avaluació: participar en l'avaluació dels resultats del procés i en la revisió posterior de les fases de diagnosi, decisió i implementació per modificar allò que es consideri.

Segons Sellarès, cal tenir en compte que “la participació plena fa referència a la capacitat de decisió de la gent jove sobre allò que l'envolta”. Així doncs, des d'aquesta definició de participació, allò que consideràriem més adequat és un procés en el qual la gent jove pugui intervenir, com a mínim, en la fase de decisió i en la d'avaluació. Tot i això, també cal tenir en compte el fet que pot ser molt interessant cedir als i les joves la possibilitat d'implementar ells mateixos les accions consensuades a través de la cogestió d'equipaments o serveis. De la mateixa manera, el fet de donar l'opció a la gent jove de realitzar la diagnosi, de definir els seus propis problemes i necessitats implica que aquests joves prenguin més consciència sobre la seva pròpia situació i tinguin més eines a l'hora de decidir les actuacions més adequades.

Aquest mateix autor, presenta que un altre dels aspectes clau a l'hora de plantejar un procés participatiu és qui participa en el procés, i quantes persones o amb quin criteri es fa la selecció. En aquest sentit, hi ha tres models diferents d'instruments:

- Base associativa: hi participen els representants d'entitats, associacions formades per gent jove.
- Base personal: hi participen joves a títol individual.
- Base mixta: hi participen representants d'organitzacions juvenils i joves a títol individual¹⁸.

---

¹⁸ Sellarès, A. (2003). *La participació jove*. Sinergia, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>, p. 45.

2.3 Bases per la creació d'un procés participatiu

Les regles bàsiques per la participació ciutadana

Fähndrich determina deu regles bàsiques pel disseny de la participació ciutadana posant al centre el destinatari. Aquestes pautes són les següents: “la informació, la comunicació, el temps, el compromís amb el resultat, les regles del procés, l'elecció del tema, el mètode de participació, l'elecció de l'espai, les relacions personals, el seguiment i (auto)avaluació”:

- La informació s'ha d'esdevenir abans, durant i després del procés. Els objectius, els temes a tractar, els passos i la mecànica és la informació que es dona al principi del procés. Aquesta informació es pot administrar per diverses fonts. Durant el procés s'ha de repetir la informació que es presenta al principi del procés (amb missatges diferents) i s'informa sobre el desenvolupament del procés de participació ciutadana. Finalment hi ha una fase la qual es dur a terme un retorn o retroalimentació de la informació, i s'exposa destí i l'ús dels resultats obtinguts. Tal i com expressa l'autor: “la transparència és essencial per generar confiança i implicació”.
- Fähndrich exposa que els ciutadans estan distribuïts per segments segons els seus interessos i motivacions. Això comporta determinar que la ciutadania no és homogènia sinó que es distribueix en cinc grups: classe política (s'interessa i dedica molt de temps a la política), opinió pública (es preocupa per estar ben informat i tenir opinió política), líders socials (es dediquen a explicar als altres les seves opinions sobre qualsevol tema d'interès), líders d'opinió (líders socials especialitzats en tema de política), ciutadà/ elector (molt poc polititzat). Cada segment de la ciutadania té una forma diferent de copsar la informació i per tant resulta necessari conèixer quin és el canal de comunicació més adequat per cadascú. Així doncs, resulta essencial trobar aquests canals per tal de motivar, implicar, convocar, incitar a la ciutadania.
- Adaptar el temps a les necessitats i possibilitats de cada segment és un factor clau per assolir l'èxit en un procés de participació. Fähndrich, fins i tot exposa que sovint resulta més idoni “modificar altres variables del procés de participació perquè el temps no sigui un factor d'insatisfacció”. Segons l'autor d'aquesta manera s'evita la desmotivació dels participants. Per tant, és important buscar un equilibri entre el temps necessari per satisfer els objectius del procés i el temps disponible i ajustat a la voluntat dels participants.
- El grau de compromís amb el resultat per part de l'administració s'ha d'anunciar al principi del procés. Alhora, aquest s'ha de mantenir al llarg del procés i no modificar-lo sobre la marxa. Alterar el grau de compromís del govern amb el resultat significa trencar el pacte i

comporta el fracàs del procés participatiu. Segons l'autor: “mantenir el compromís inicial genera seguretat, implicació i il·lusió”.

- Les regles del procés han de ser senzilles, clares i fàcils d'entendre. S'han d'anunciar al principi, mantenir-les i no modificar-les a la meitat del procés. Si es fa d'aquesta manera s'aconsegueix credibilitat i no comporta el fracàs del procés de participació.
- Per tal que la participació ciutadana sigui un èxit és essencial que els temes siguin assequibles per a cada segment. Així doncs les temàtiques han d'esdevenir tangibles i atractives per tal d'assegurar la participació.
- Els canals o mètodes per assolir la participació dels ciutadans poden ser diversos: enquestes, grups de discussió, reunions, jornades, etc. La bona combinació pot conduir a un procés participatiu atractiu i alhora eficaç. Segons l'autor: “no haurien d'existir les reunions improvisades ja que els ciutadans agraeixen saber quin serà el procés de la trobada”.
- Tenir cura de l'espai (distribució, ambient, decoració, etc.) dels rols (dinamitzador, secretari...) i les eines (formularis, projectors, cartolines, etc.) és assegurar l'èxit de la trobada i conseqüentment del procés participatiu.
- Les relacions personals és un punt que s'ha de tenir present a l'hora de dur a terme un procés de participació. Vetllar per la comoditat del participant, agrair la participació que aporta, i oferir recompenses socialment acceptades afavoreixen el bon resultat del procés.
- El seguiment i l'avaluació tot i ser l'últim punt, resulta ser una part primordial. Establir indicadors, observar i prendre nota, avaluar i redissenyar asseguren la millora constant del procés participatiu i eviten l'estancament¹⁹.

Organització d'un procés participatiu

Per tal de dur a terme un procés participatiu s'ha d'esdevenir una organització prèvia la qual condueixi a un procés òptim de participació. A continuació es presenten els sis punts clau que s'han de tenir presents segons Martí i Rebollo:

- Organitzar, enfortir i diversificar lideratges: una primera qüestió que s'ha de tenir constància es l'actor o als actors que impulsen i assumeixen el lideratge del procés. De vegades, qui promou són les administracions, però també pot ser el teixit associatiu o ambdós conjuntament. Són aquests actors que comencen el procés, i per tant el primer objectiu ha de ser capacitar i/o enfortir aquests actors per exercir el lideratge. Un lideratge que fomenti la participació ciutadana en tots els seus aspectes i vessants, i alhora el diversifiqui. És a dir,

---

¹⁹ Fährndrich, X.: Professor del curs de formació organitzat per la Diputació de Girona el 28 d'octubre de 2008 a Olot (Garrotxa): *Informació, comunicació i participació: com implicar la ciutadania?*

que al llarg del procés incorpori nous actors que s'hi puguin sumar. Així doncs, són les pròpies institucions que han de ser conscients d'aquesta premissa.

- Fomentar voluntats compartides i relacions de confiança: la posada en marxa d'un procés participatiu ha de comptar amb la complicitat d'altres actors institucionals implicats en diferents àmbits (polític, tècnic, ciutadà, empresarial). Per tant, s'ha de reconèixer que, malgrat tenir interessos i punts de partida diferents, també ha d'existir una voluntat compartida i d'arribar a consensos que permetin avançar. S'ha de treballar per l'apropament i les actituds col·laboratives, amb la cautela necessària per no aguditzar aquests tancament, però sense renunciar a l'aïllament sic al per avançar. Tanmateix, el seu desenvolupament ha e possibilitar el coneixement mutu, ajuda a construir pont i promoure relacions de confiança entre els actors.
- Dels equips tècnics als grups motors: la conducció d'un procés participatiu necessita un equip tècnic amb les competències necessàries per dissenyar i desenvolupar l'estratègia metodològica. De vegades, es tracta d'un equip extern contractat específicament, o d'altres vegades són professionals tècnics dels municipis. La primera opció garanteix una major equidistància respecte dels diversos actors, i la segona opció garanteix la permanència en la comunitat. No obstant, en qualsevol cas, és difícil que un equip que monopolitza tot el treball tècnic aconsegueixi transferir el protagonisme a la comunitat. Per això, és important la constitució de "grups motors", que assumeixin una corresponsabilitat i protagonisme alts al llarg del procés. La idea de fons és que amb aquests grups es treballi no únicament per alimentar el que és substantiu, sinó també amb vista a desenvolupar-se com un grup per a si, és a dir, com a plataformes estables dinamitzadores de la comunitat, que assumeixen protagonismes en el desenvolupament de línies de treball consensuades.
- Seguiment públic: més enllà dels grups motors, el següent nivell d'implicació es pot situar en el conjunt d'actors institucionals (representants associatius, serveis públics, etc.) o bé, persones a títol individual. Aquest nivell de retroalimentació pot prendre forma amb sessions públiques d'informació i debat (comissions de seguiment). Les comissions de seguiment tenen caràcter obert i alhora té les funcions de realitzar seguiment, la supervisió i la reorientació. Alhora es planeja i es debat els punts de vista dels representants institucionals i associatius entorn dels objectius, de l'estratègia seguida i dels resultats.
- Nosaltres debatem, vosaltres debateu, ells debaten: l'objectiu és que qui debati no simplement sigui els grups motors o les comissions de seguiment sinó que el debat estigui absolutament obert a tothom. Per tant que el debat no sigui només "nosaltres" o "vosaltres", sinó també "ells". Per aconseguir aquesta finalitat s'ha de dissenyar unes estratègies específiques tenint en compte tres aspectes essencials. En primer lloc, saber delegar, és a dir

renunciar com a tècnics a controlar en tot moment la informació. En segon lloc, saber implicar als participants des del punt de vista que el procés no és aliè. Finalment, saber capacitar, ja que si són “els altres” els que s’autoanalitzaran, s’han de transferir maneres de treballar i eines perquè ho facin.

- Informar i difondre el que s’està fent: totes les etapes d’un procés participatiu s’han de caracteritzar per la transparència, la informació i la retroalimentació amb la comunitat. Això és una condició necessària perquè es pugi produir la “investigació en tercera persona”, perquè el procés participatiu s’esdevingui educatiu, i perquè tothom ha de tenir l’oportunitat no sols d’estar informat, sinó també de participar-hi activament²⁰.

Aquest recull de punts, són les premisses necessàries que segons Martí i Rebollo s’han de tenir presents per tal d’assolir unes adequades polítiques de joventut. Sense una bona organització i unes bases de treball resulta complicat dur a terme una tasca eficaç. Les polítiques de joventut s’han de fer amb els joves, i per tant, han de ser un procés pautat i coherent en tot moment.

---

²⁰ Martí, J; Rebollo, O. (2007). Eines per la participació ciutadana: *bases, mètodes i tècniques. Papers de participació ciutadana*, 19. Recuperat el 25 d’abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/_PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp, p. 27- 32

3 Bloc II: Polítiques de joventut

En aquest segon bloc, la informació es focalitza en les polítiques de joventut que es porten a terme a nivell català. S'exposa de forma teòrica aquest concepte, i s'especifica amb els Plans Locals de Joventut. A continuació es fa una contextualització i conceptualització dels PLJ, a partir de fonts bibliogràfiques; i finalment, es presenta el treball de camp realitzat entorn aquesta temàtica.

3.1 Conceptualització i funcionalitat de les polítiques de joventut

Un cop d'ull enrere de les actuals polítiques de joventut

Soler exposa que els inicis de les polítiques de joventut “es van centrar clarament en el món del lleure i la participació en el camp associatiu” (per exemple: activitats de vacances d'hivern i d'estiu, suport a l'associacionisme juvenil, formació de monitors i directors, construcció d'equipament juvenils, etc.)²¹. No obstant, aquesta forma de fer va anar canviant i el punt clau va ser el 1985, Any Internacional de la Joventut. A partir d'aquell moment, es va creure adient que les polítiques de joventut es definissin com a globals, interdepartamentals i integrals. Així doncs, el nucli principal no era únicament el lleure i la participació, sinó tots els àmbits que afecten la vida dels joves: sanitat, treball, cultura, formació, etc. Alhora, aquesta atenció s'observava des d'una perspectiva global i a partir dels diferents departaments de l'administració pública. La primera iniciativa clara de canvi va ser el Projecte Jove de l'Ajuntament de Barcelona de l'any 1985. Tot i això, no és fins als inicis del S. XXI que es comença a treballar d'una forma exhaustiva aquest tema. Amb el Pla Nacional de Joventut s'elaboren i s'executen polítiques en matèria de joventut, a nivell global; municipalment, es fa a partir dels Plans Locals de Joventut.

Definició actual de les polítiques de joventut

La planificació i execució són parts fonamentals per a una política de joventut, no obstant, abans d'iniciar tot el procés resulta important remarcar la perspectiva teòrica. Així doncs, segons Montes, una política de joventut ha de ser “estratègica, integrada i global”. Aquest mateix autor, per una banda defensa: “Qualsevol estratègia de desenvolupament global en qualsevol àmbit de les nostres poblacions que no inclogui actuacions específiques adreçades als joves és dolenta”. Alhora, per altra part, es posa: “Definir estratègies vol dir aprofitar tots els recursos que tenim a l'abast (materials i teòrics) per tal d'assegurar un bon resultat”²². Així doncs, una política de joventut estratègica és

---

²¹ Soler, P. (2002). *Els tècnics en la política de joventut de l'Administració pública Catalana*, Barcelona: Secretaria General de Joventut (Col·lecció “Aportacions”, núm 17), p. 9- 10.

²² Montes, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*, Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 15.

aquella que deixa de banda la intuïció i la inèrcia i es basa en un treball estructurat i coherent. Alhora, l'estratègia s'ha de basar en l'idea que el concepte de joventut ha d'estar present en qualsevol intervenció global que es dugui a terme al municipi.

D'altra banda, Giménez i Llopart exposen que les polítiques de joventut són polítiques de definició i construcció de ciutadania. Polítiques que proporcionen determinades capacitats als individus per elaborar el seu projecte vital i participar activament en la construcció del projecte comú²³.

Montes, també parla d'una política de joventut "integrada". En aquest cas, l'autor defensa que la regidoria de joventut ha d'estar a la mateixa altura que qualsevol altra àrea municipal. Així doncs, ha de formar part de la mateixa estructura de gestió que la resta de regidories, i en cap cas ha d'estar aïllada de la resta. Aquest autor instaura les següents premisses:

- Totes les actuacions, decisions i propostes possibles han de passar per la comissió de govern, i sempre que sigui possible, pel ple municipal (encara que no sigui estrictament necessari).
- Els controls legals i econòmics s'han d'exercir fins a l'extrem, encara que a priori sembli que això dificulta la feina.
- S'ha de promoure el debat i la discussió sobre els temes de joventut, fins i tot assumint el risc que això provoqui polèmiques.
- S'ha de mostrar de manera evident i palpable les mancances de la nostra política de joventut i els dèficits de serveis adreçats als joves.
- S'ha d'usar tots els canals de comunicació i difusió possibles existents a la nostra població, municipals o privats.
- S'ha de dotar la regidoria de joventut de tots els recursos tècnics necessaris, amb un pressupost ben estructurat i amb partides econòmiques diferenciades segons les seves finalitats.
- Els resultats de totes les actuacions en l'àmbit de joventut s'han de difondre àmpliament, de forma interna al consistori, i de forma externa entre l'opinió pública.

Així doncs, per obtenir una regidoria forta i sòlida és important afrontar els inconvenients que en deriven. Per tant, per donar relleu a l'àmbit de joventut, resulta necessari incorporar aquest àmbit dins la línia de decisions polítiques del municipi. A més a més, Montes expressa el següent: "Per revalorar la regidoria de joventut, la primera passa que cal fer és revalorar el prestigi i la capacitat

---

²³ Giménez, L.; Llopart, I. (2002). *Per una nova etapa en polítiques de joventut*, Barcelona: Fundació nous horitzons.
P. 3- 4

del seu regidor titular”. Això significa que dins la regidoria de joventut no es pot justificar una absència de personal tècnic adequat a l’encàrrec polític i social. Per tant, perquè les polítiques de joventut siguin integrals és necessari que l’àmbit de joventut sigui un punt clau per l’administració i alhora s’estableixin unes premisses claus per tal d’assolir una correcta funcionalitat.

Finalment, Montes justifica el terme de “globalitat” dins les polítiques de joventut de la següent manera: “La política de joventut ha de ser global perquè durant més de quinze anys de la vida de cada persona ens haurem d’ocupar de les necessitats, les inquietuds i els projectes que afectin tots els àmbits de la seva existència”. Així doncs, una política global és una política de joventut que té en compte qualsevol temàtica que afecti als joves: treball, habitatge, salut, cultura, etc. Per aconseguir-ho, resulta necessari fer-ho des d’una perspectiva horitzontal d’organització i per tant que la regidoria de joventut es coordini amb la resta d’àrees municipals. No obstant, tal i com diu aquest autor: “la posada en pràctica d’aquesta teoria no ha de dur mai a la pèrdua d’identitat de la política de joventut”²⁴.

Funcions clau de les actuals polítiques de joventut en municipis mitjans i petits

Si fem un cop d’ull enrere és evident que les polítiques de joventut s’han treballat sobretot a les grans ciutats. Així doncs, aquestes posseeixen un bagatge que als pobles mitjans o petits no tenen. No obstant, això no significa que s’hagi de deixar de banda aquesta realitat, o bé que no s’estableixi una necessitat en treballar-ho. De manera general, Montes resumeix en sis punts l’actuació en matèria de joventut d’ajuntaments amb menys de 10.000 habitants:

- No han creat una política de joventut estructurada i tan sols preveuen la intervenció en aquesta àrea municipal a través d’actuacions puntuals, desconnectades i tot sovint improvisades
- Es confon fer política de joventut amb una programació lúdica, de festes, cursets i tallers, o bé amb una política d’estricta assistència social. No té entitat pròpia.
- Falta de prestigi polític i social. La regidoria de joventut es passa la regidor nou, sense experiència, o bé és assumida per un regidor que ocupa la major part del temps en altres responsabilitats.
- No es reconeix els professionals que hi treballen des del punt de vista tècnic ni laboral.

---

²⁴ Montes, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*, Barcelona: Diputació de Barcelona, p.

- El pressupost de joventut és un apèndix del de cultura o serveis socials, sense entitat pròpia, i amb un marge de maniobra escàs.
- En els casos en què hi ha voluntat d'intervenir amb un mínim de condicions es topa amb la falta de referents i models aplicables a la seva realitat específica. El resultat d'aquesta situació acostuma a ser un conjunt d'actuacions, enteses com a provatures, inconnexes i d'escassa constància en la seva aplicació.

Segons aquest autor, la situació és complicada, tot i això també assegura que estem en un procés de canvi en el qual cada cop més hi ha experiències concretes d'intervenció i de polítiques juvenils. Així doncs els municipis petits i mitjans han de creure amb la funcionalitat d'una idònia política de joventut. D'aquesta manera, segons Montes, una política de joventut es sustenta perquè hi ha les següents necessitats:

- Els joves d'entre 13 i 30 anys constitueixen el 25 per cent de la població.
- El període de joventut abasta més de 15 anys.
- Els municipis gasten diners pels joves però no s'estableix ni una avaluació ni ordenació.
- Donar suport a la creativitat, formació i iniciatives dels joves és donar suport al progrés de la població.
- La joventut actual està més formada que les generacions anteriors i per tant s'estableix la necessitat d'un espai i d'uns recursos pel desenvolupament dels seus projectes i potencialitats.
- Sovint, la joventut no pot gaudir d'un espai, servei, professional, programa adreçat a les seves necessitats²⁵.

Metodologia per la construcció d'una política de joventut participativa

Segons Martí i Rebollo, per a la participació no hi ha receptes màgiques, sinó que cal crear processos de participació adequats a les característiques de cada entorn i de cada context. En aquest punt es presenta una proposta metodològica en relació a les polítiques de joventut tenint present una base fonamental: la participació.

No obstant, abans de començar a fer un procés, segons Montes resulta necessari posar sobre la taula les següents preguntes: “Què farem?” (en relació als grans àmbits d'actuació), “Per què ho farem?” (partint d'un anàlisi de la realitat), “Quan ho farem?” (fa referència a la previsió de la temporalitat),

---

²⁵ Montes, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*, Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 10- 12.

“Com ho farem?” (té estreta relació amb el pressupost disponible) “On ho farem?” (significa els recursos espacials), “Qui ho farà?” (té a veure amb els recursos humans).

Fetes aquestes primeres preguntes, Martí i Rebollo exposen que les fases per dur a terme un procés participatiu són: “anàlisi de l’entorn, disseny de l’estratègia , aplicació o realització i avaluació i recull de resultats”²⁶.

Anàlisi de l’entorn

Segons Montes abans de dur a terme l’anàlisi de l’entorn esdevé necessari realitzar una aproximació de la realitat. Aquesta ha de consistir en una primera presa de contacte amb l’entorn per tal de poder fixar prioritats urgents. L’autor cita que l’objectiu principal és: “Treballar i buscar concrecions ràpides que permetin afrontar simultàniament un procés d’estudi més llarg i meticulós sense que es tingui la sensació que no s’està actuant”²⁷.

Per fer aquesta aproximació de la realitat s’han de recopilar dades existents i recollides per diferents organismes: cens, atur, economia local, món associatiu, ensenyament, transport públic, mercat immobiliari, etc. Alhora realitzar un primer contacte amb: regidors, tècnics de diferents àrees, grups polítics, mestres i professors, etc. Per últim fer una lectura o estudi de documents teòrics i pràctics del municipi en qüestió.

Feta aquesta primera aproximació, el segon pas és veure quin és el context amb el qual es vol treballar: amb quins actors, quina predisposició, quines relacions hi ha entre els joves i des de quina posició treballen els tècnics. Per tant, resulta necessari tenir present els següents punts:

- Joves: dinàmica de participació de la població jove
  - Estructures de participació ja existents: associacionisme formal, informal, grups de joves, plataformes...
  - Polítiques de joventut realitzades des del mateix teixit juvenil.
  - Dinàmica de relació entre els joves: relacions entre els diversos grups o entitats de joves, espais de trobada...
  - Espais de participació: on poden participar els joves.
  - Relació amb l’administració: imatge que en tenen, predisposició a propostes de

---

²⁶ Martí, J; Rebollo, O. (2007). Eines per la participació ciutadana: *bases, mètodes i tècniques. Papers de participació ciutadana*, 19. Recuperat el 25 d’abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/_PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp

²⁷ Montes, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*, Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 14.

l'administració...

- Administració: dinàmica participativa de l'administració local o comarcal
  - Estructures de participació juvenil creades o dirigides per l'administració: anàlisi real del tipus de participació que proposen i de la resposta que n'obtenen dels joves.
  - Iniciatives relatives a la participació en tots els àmbits, no només en joventut: recull i anàlisi de les diverses experiències municipals o comarcals de participació.
  - Predisposició de la regidoria de joventut i del consistori en general a engegar o reconèixer processos de participació. Predisposició a cedir poder de decisió en la construcció de les polítiques de joventut. Voluntat d'interlocució o de cessió o cogestió de l'acció.
  - Recursos humans i materials per dur a terme un procés de participació.
  - Relació amb la població jove: imatge que en tenen, predisposició a propostes dels joves...
- Relació joves- administració
  - Confiances i recels entre els joves i l'administració: comparació i contrast entre la imatge que tenen els uns dels altres i la predisposició a la relació.
  - Altres agents que intervenen en la relació i que poden fer un paper de pont o mediació.
  - Estat actual de la participació juvenil en les polítiques de joventut, tant pel que fa a l'acció com a la interlocució.
  - La posició en la relació entre els agents i l'administració.
- Limitacions i oportunitats de l'entorn
  - Limitacions: impediments a la participació per part de joves i Administració, dificultats.
  - Oportunitats: possibilitats de generar processos participatius o de relació.

Així doncs, observant aquest esquema i segons Brunet, un correcte anàlisi de la realitat s'ha de basar en tres criteris fonamentals: "interdepartamental", "interinstitucional" i "participació jove". A nivell interdepartamental, cal reflectir les actuacions i programes desenvolupats per l'administració pròpia i si estan destinats a un públic jove. A nivell interinstitucional, s'ha d'observar les actuacions i programes desenvolupats per administracions diferents a la pròpia i que estan destinats per joves del propi territori. Per últim, a la participació jove s'ha de reflectir les actuacions i programes desenvolupats pel teixit associatiu del propi territori²⁸.

---

²⁸ Brunet, D (2002). Com fer un Pla Integral de Joventut. *Sinergia, 1*. Recuperat 20 de setembre 2008, des de <http://www.gencat.net/pnjcat>, p. 18- 20.

D'altra banda, és important destacar la següent afirmació que fa Montes ja que gira entorn de l'establiment relacional de dos agents primordials en un procés participatiu: joves i tècnics. Així doncs, l'autor exposa:

“Un estudi dinàmic de la realitat ha de ser també una eina de dinamització juvenil, perquè posa en contacte els joves amb els tècnics de joventut i es fa simultàniament a l'inici d'un programa d'actuacions concretes”²⁹.

En resum, doncs, queda palès que aquesta fase és un punt clau de contacte amb els joves i per tant un inici de possibles bones oportunitats estratègiques. Per aquest motiu és una fase la qual necessita una bona dedicació.

És per aquesta raó que Brunet defensa que per assolir un idoni anàlisi de la realitat resulta oportú fer un correcte anàlisi intern. Per aquest motiu, aquest autor proposa la realització del mètode 3 Q. Aquesta estratègia consisteix en la realització de tres quadres en els quals es treballen els següents punts: visualització de les polítiques de joventut, definició de les necessitats i programa d'actuacions. Els dos primers requadres s'ubiquen a l'apartat d'anàlisi de la realitat, i el darrer a la fase de disseny de la proposta estratègica³⁰. En el primer requadre s'estableixen uns eixos en relació el programa d'actuació, el pressupost i la col·laboració que obté el procés. En el segon quadre s'hi exposen un seguit d'eixos els quals es relacionen amb necessitats i problemàtiques bàsiques i alhora amb els objectius.

Analitzada la realitat palpable (font totalment objectiva), és el moment de l'anàlisi de la realitat social dels joves. Segons Fundació Kaleidos els instruments que es poden utilitzar per l'anàlisi esmentat són:

- Investigació acció participativa: és un procés d'investigació en el qual el subjecte- objecte d'estudi intervé en el disseny, en el diagnòstic, en la formulació de propostes i en l'avaluació del procés. Així doncs, combina la difusió amb la investigació i la validació de la mateixa en cada una de les fases per part de la comunitat. El procés s'inicia amb una ampla difusió; i a partir d'una primera reunió es crea l'equip d'investigació (composició mixta: voluntaris, membres d'associacions, tècnics, etc.). Els resultats de cada una de les fases de la investigació (disseny, diagnòstic, propostes i avaluacions) es retornen a la comunitat, es reflexionen (assemblees, tallers, enquestes) i es difonen de tal manera que els ciutadans tenen l'oportunitat de participar.

---

²⁹ Montes, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*, Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 15.

³⁰ Veure annex 4: font extreta Brunet, D (2002). Com fer un Pla Integral de Joventut. *Sinergia*, 1. Recuperat 20 de setembre 2008, des de <http://www.gencat.net/pnjcat>, p. 14, 25 i 30.

- Entrevista en profunditat: en aquest cas, l'investigador busca obtenir dades significatives de la realitat social d'un àmbit concret. Això ho aconsegueix a partir de l'entrevista directe a un conjunt de subjectes amb capacitat de discurs i que posseeixen informació rellevant sobre el tema en qüestió. Així doncs, va dirigit a un perfil que es pot identificar com: grups institucionals (polítics), grups funcionals (tècnics i professionals) i grups animadors (dirigents associatius). Les entrevistes poden ser estructurades o no depenen de la intenció de l'investigador. No obstant, generalment s'adopta una estratègia de terme mig: entrevistes en profunditat semidirectives.
- Grups de discussió: actualment, és la tècnica central de la investigació social qualitativa. Consisteix en la creació d'un grup petit (entre cinc i deu persones, el nombre ideal és vuit) el qual els seus membres interaccionen i estan orientats semidirectivament per un perceptor (investigador). La composició del grup ve determinada per característiques comunes en relació al objecte d'estudi (edat, gènere, professió, etc.). L'objectiu és identificar actituds, aspiracions, valoracions d'un grup d'individus vers una temàtica. En aquest cas aquest grup representa a un sector/ fragment poblacional clarament identificat i capaç de reconstruir un discurs propi. La durada de la dinàmica és d'una hora i mitja (aprox.) i s'articula com un dispositiu de comunicació interpersonal (conversació socialitzada), per tal d'analitzar el discurs del grup. A partir del discurs micro- social es pretén definir les claus de codificació social dominants.
- Enquestes per qüestionari: és la tècnica sociològica més coneguda i utilitzada. Consisteix en l'obtenció d'una mostra de subjectes que sigui representativa d'un col·lectiu més ampli. És porta a terme en el context de la vida quotidiana, utilitzant procediments estàndards d'interrogació, amb l'objectiu d'obtenir resultats quantitatius d'una diversitat de característiques objectives i subjectives de la població. La finalitat del investigador és accedir al coneixement de fenòmens socials.
- Tallers DAFO: identificat un objecte d'estudi o un tema, es tracta de reunir a un grup de persones, acompanyades d'un perceptor que orienta el mètode de treball. La sessió generalment s'inicia amb una pluja d'idees sobre el tema en qüestió, i posteriorment, a partir de l'orientació del perceptor s'acoten les idees més vàlides per el conjunt de participants. Aquests tallers es poden adoptar de diverses formes i es poden implementar en cada una de les fases d'una investigació (diagnòstic, formulació d'objectius, formulació de propostes, presa de decisions, avaluacions). El nombre de persones que poden participar és entre vuit i vint persones amb atributs homogenis o bé heterogenis. El mètode DAFO estableix quatre eixos principals d'anàlisi en els quals es treballa: debilitats, amenaces, fortaleces i

oportunitats³¹.

Aquestes eines d'anàlisi esdevindran buides de contingut si no és té en compte el criteri comunicatiu i l'accés a la informació. En el llibre de Maceda, P. (2007), s'exposa la següent afirmació feta per Castells:

“(...) puesto que la información es una parte integral de toda actividad humana, todos los procesos de nuestra existencia individual y colectiva están directamente moldeados (aunque sin duda no determinados) por el nuevo medio tecnológico”³².

Així doncs, a partir d'aquesta cita, Maceda afirma que “l'internet és una eina autèntica red capilar que puede suministrar información a todo el cuerpo social”. D'aquesta manera, aquesta “capilaritat” que cita l'autor, pot facilitar l'accés i la comunicació entorn els joves. Per tant, tal i com s'ha citat anteriorment al punt 2.3³³ la informació i la forma de comunicar són aspectes primordials a l'hora de fer polítiques. Actualment estem immersos a la era de la informació i les noves tecnologies, i en aquest cas els joves hi estan implicats d'una manera molt implícita. Els joves formen part de les noves tecnologies, per tant, les polítiques han de girar entorn aquesta realitat. Els instruments analítics han de complementar-se estretament amb les noves tecnologies presents a la societat (correu electrònic, blogs, fòrums virtuals, etc.). Així doncs, les noves tecnologies han d'actuar com una eina transversal les quals facilitin la comunicació i l'accés a la comunicació. Tal i com exposa Martí: “les noves tecnologies no han de ser un fi sinó un mitjà”.³⁴

No obstant, l'ús de les noves tecnologies s'ha de realitzar des d'un equilibri per tal d'evitar riscos. Tal i com s'exposa a Sarramona, Sancho i Ferrés:

“La fonamentació epistemològica de la tecnologia no suposa assegurar que l'actuar tecnològic sigui l'única, ni tan sols la “millor” manera de procedir en tots els casos, tampoc la més eficaç. El que aquí en interessa especialment és l'anàlisi de les possibilitats i les limitacions que ofereix l'actuar tecnològic, per després decidir amb coneixement de causa sobre la seva aplicació”³⁵.

---

³¹ Fundación Kaleidos.red (2003). *Equipamientos municipales de proximidad: Plan estratégico y de participación*, Guijón: Ediciones Trea, p. 160- 171

³² Castell, M. (2000). *La era de la información*. Vol. I la Sociedad red. Madrid: Alianza Editorial, p. 103.

³³ Bases per la creació d'un procés participatiu: les regles bàsiques per a la participació ciutadana, p. 20

³⁴ Martí, J. L. (2008). Alguna precisión sobre las nuevas tecnologías y la democracia deliberativa y participativa. *La democracia electrónica*. Recuperat el 14 d'octubre 2008, des de <http://www.uoc.edu/idp/6/dt/esp/marti.pdf>, p. 9.

³⁵ Sarramona, J., Sancho, J. M., Ferrés, J. (1990): *Educació i noves tecnologies*. Barcelona: Editorial Cruïlla, p. 22.

Resulta evident que les noves tecnologies es poden convertir en una idònia eina de comunicació i difusió per tal de potenciar la participació juvenil, però sota un paràmetre de control i anàlisi. L'equilibri de les febleses i les potencialitats comporta que les noves tecnologies esdevinguin ser un correcte mitjà.

Per tancar aquest primer punt, anàlisi de la realitat, cito l'afirmació de Montes en relació a la importància de l'estudi:

“Cal entendre l'estudi, sobretot, com un sistema de difusió de la nostra política juvenil, de creació d'expectatives, d'aflorament de necessitats, d'explicació d'intencions, de petició de col·laboració, d'inici de dinàmiques. No ens interessa un model fred d'estudi, distanciat i no compromès”³⁶.

Disseny de l'estratègia

Una vegada realitzada l'anàlisi de l'entorn es pot dissenyar una estratègia que s'adeqüi a la realitat o bé veure quins elements de l'entorn calen per transformar abans de plantejar, iniciar o potenciar processos de participació juvenils.

Segons Martí i Rebollo, per dissenyar una estratègia que permeti realment assolir l'objectiu cal que es tingui en compte els següents criteris³⁷:

➤ **Reconeixement d'estructures de participació juvenil**

Sovint les persones joves ja tenen les seves pròpies estructures de participació i per tant no cal crear-ne de noves, sinó reconèixer com a vàlides les diverses expressions, models i formes de la participació jove. Si les estructures ja hi són, únicament caldrà trobar mecanismes per vincular-les a la construcció de polítiques de joventut sense fer perdre el caràcter d'espai autònom i estrictament juvenil.

➤ **Disseny compartit de l'estratègia**

Un bon inici per a un procés de participació és, en el cas que sigui possible i oportú, fer partícips els mateixos actors del disseny de l'estratègia; és a dir, pensar que tant la població juvenil com

---

³⁶ Montes, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*, Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 15.

³⁷ Martí, J; Rebollo, O. (2007). Eines per la participació ciutadana: *bases, mètodes i tècniques*. *Papers de participació ciutadana*, 19. Recuperat el 25 d'abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/_PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp, p. 32- 41

L'administració poden fer propostes i prendre decisions sobre quina forma i quins objectius ha de tenir el procés participatiu i reflexionar sobre el paper de cadascú. En tot cas, és important crear un cert consens al voltant de l'estratègia a seguir per tal que els actors la incorporin com a pròpia. En el cas de l'administració, és essencial que estigui disposada a assumir el repte.

➤ Idoneïtat d'espais i agents

Un altre aspecte important és el fet de buscar, d'una banda, els espais i els moments més adequats per a la realització del procés, i d'altra banda, els agents més adients o necessaris per al desenvolupament del procés. És a dir, caldrà que hi siguin presents els agents juvenils i l'administració però també cal pensar quins dels agents poden actuar com agents pont o amb capacitat de crear consens.

➤ Planificació del procés

És important tenir en compte que cal planificar els processos de participació. És a dir, abans d'iniciar el procés cal elaborar una planificació amb objectius, metodologia, calendari, recursos i previsió de l'avaluació. Brunet proposa un requadre per tal de dur a terme un correcte calendari de treball. En aquest es té en compte la temporalitat de les cinc fases del procés: anàlisi de la realitat, disseny del Pla, programa d'actuacions, mètode de treball i avaluació.³⁸

➤ Funcionament clar i transparent

Per crear mecanismes de vinculació resulta essencial engegar un procés de participació amb uns objectius clars, una definició del rol dels actors i un funcionament transparent. Des del principi s'ha de treballar sota la base de la claredat i la transparència per tal d'optimitzar el procés.

D'altra banda, a part de tenir presents els criteris esmentats anteriorment, segons Brunet és adequat realitzar un requadre de programa d'actuacions. En aquest requadre s'estableixen uns eixos i es relacionen amb els objectius, els indicadors, el programa d'actuació i la col·laboració que obté el procés.³⁹

➤ Els recursos disponibles

Una part important per realitzar una política de joventut és conèixer els recursos disponibles i alhora els necessaris per desplegar el procés. Així doncs, és primordial comptabilitzar diversos aspectes:

---

³⁸ Veure annex 5: font extreta Brunet, D (2002). Com fer un Pla Integral de Joventut. Sinergia, 1. Recuperat 20 de setembre 2008, des de <http://www.gencat.net/pnjcat>, p. 56.

³⁹ Veure annex 4: font extreta Brunet, D (2002). Com fer un Pla Integral de Joventut. Sinergia, 1. Recuperat 20 de setembre 2008, des de <http://www.gencat.net/pnjcat>. P. 30.

despesa ordinària, despesa per actuacions, infraestructures, personals, etc. Per facilitar aquest procés Brunet proposa la següent distribució: pressupost per a programes i recursos humans. En primer lloc, amb el pressupost, es tracta de veure, a través de les diferents actuacions programades i del cost de les accions referents a la metodologia, el cost total del procés i la provenença del finançament.⁴⁰

A part del pressupost s'ha de tenir present els recursos humans. Segons Brunet, per fer una adequada política de joventut resulta necessari la presència de tres figures: tècnic/a de joventut (qui porta el pes del disseny de les actuacions en matèria de Joventut, d'impulsar-les i coordinar-les amb tots els actors implicats.), un informador/a juvenil (que no es limiti a traspassar la informació, sinó que faci un seguiment personalitzat dels joves i que en transmeti les demandes i inquietuds al tècnic), i per últim, un dinamitzador/a que s'ocupi de dur a terme les actuacions i que estigui en contacte directe amb el jovent. És molt probable que les limitacions financeres i estructurals impedeixin que una administració disposi d'aquestes tres figures. En tot cas, caldrà cercar solucions per tal que les tasques plantejades es puguin tirar endavant (una solució seria compartir aquestes figures amb altres administracions, demanar suport a una administració d'àmbit territorial més gran o comptar amb la col·laboració d'entitats juvenils, o bé, garantir el compliment de les funcions).

Aplicació o realització

A l'hora d'engegar processos de participació juvenils es necessari que es segueixi amb la planificació establerta però que al mateix temps es tingui la capacitat d'adaptar el procés als canvis que es vagin produint en la situació, en la predisposició dels diferents agents, en les relacions que estableixin... assumint les propostes dels mateixos participants sense perdre de vista els objectius. Segons Martí i Rebollo és necessari tenir present:

➤ **Manteniment de la planificació**

De la mateixa manera que és imprescindible crear una planificació, és important mantenir-la sempre que sigui possible. Sobretot, cal mantenir els objectius plantejats des d'un principi i respectar al màxim possible el calendari.

➤ **Capacitat d'adaptació i flexibilitat**

Alhora, cal tenir la capacitat de ser prou flexibles per adaptar el procés als canvis de la situació i dels agents. També és important pensar que els agents han de ser flexibles, ja que per crear consens

---

⁴⁰ Veure annex 6: font extreta Brunet, D (2002). Com fer un Pla Integral de Joventut. *Sinergia, 1*. Recuperat 20 de setembre 2008, des de <http://www.gencat.net/pnjcat>. P. 61.

cal fer concessions.

➤ Centralitat del procés participatiu

També és molt important mantenir la centralitat del procés de participació tot i que es facin activitats per cridar l'atenció o per crear espais de comunicació informals.

➤ Capacitat de generar respostes

Per tal que el procés avanci en termes de confiança cal que es vagin donant respostes a les demandes que vagin sorgint.

➤ Manteniment del procés

Finalment, és molt important mantenir el procés en si i amb les característiques que es destaquen com a necessàries. És importantíssim, en primer lloc, no trencar el procés davant l'aparició de conflictes, sinó assumir que el conflicte és part inherent del procés. En segon lloc, “cal mantenir els rols atribuïts als diferents agents i l'equilibri entre ells, el repartiment de responsabilitats i capacitat de decisió. I en tercer lloc, és necessari ser estrictes a l'hora de garantir la transparència durant tot el procés”⁴¹.

Un cop feta la recerca d'informació de forma participativa arriba el moment de redactar el document final el qual definirà la política de joventut. L'estudi fet ha de servir com una eina que permeti programar tota la intervenció durant els pròxims anys. Montes exposa que per redactar el document final s'ha de tenir present els següents punts: cal que s'hi recullin de manera manifesta les propostes que hagin sorgit de la participació dels agents juvenils, no és un error que el redactat final modifiqui l'esquema inicial, el document no s'ha de basar en la teoria sinó en un conjunt de dades, xifres, dates i objectius palpables i el redactat ha de ser senzill i clar. Redactat el document i aconseguit el consens de tots els segments participants és el moment d'aplicar la política de joventut que teòricament s'estableix per quatre anys (tot depèn del cas)⁴².

Avaluació i recull dels resultats

Martí i Rebollo expressen que un cop pensats els objectius, és important establir els indicadors

---

⁴¹ Martí, J; Rebollo, O. (2007). Eines per la participació ciutadana: *bases, mètodes i tècniques. Papers de participació ciutadana*, 19. Recuperat el 25 d'abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/_PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp, p. 42- 46.

⁴² Montes, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*, Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 18.

d'avaluació. Aquests ajuden a concretar la manera com es volen assolir els objectius i com s'han d'establir en els diferents períodes de temps. En la mesura que els processos de participació no tenen un final clar sinó que cal pensar-los a llarg termini i amb continuïtat, quan es parla d'avaluació no només es fa referència d'una única avaluació final sinó de la realització d'avaluacions periòdiques en moments determinats del procés que permeten saber com està funcionant, què és el que cal refer, com ho perceben els actors... Així doncs, aquestes avaluacions periòdiques s'han de fer amb la participació de tots els agents implicats. De la mateixa manera, resulta necessari recollir els resultats del procés, les decisions a les quals s'arriba, les conclusions interessants... i que se'n faci difusió entre totes aquelles persones que participen en el procés, però potser també entre aquella població que interessa que sigui conscient del que està generant el procés. És important que els moments d'avaluació i recull de resultats siguin un espai de reflexió en el qual es pugui veure quins mecanismes concrets de participació s'estan consolidant i si aquests són els que s'adeqüen als objectius inicials. Finalment, doncs, una vegada feta l'avaluació i recollits els resultats, cal redissenyar els aspectes a treballar des de la flexibilitat i comptant amb la complicitat dels diferents agents⁴³.

Dins els concepte d'avaluació, segons Brunet, resulta necessari fer aquest procés a partir de tres criteris clau: "realisme, eficàcia i eficiència". Amb el realisme, es tracta de veure si els objectius plantejats responen realment a les necessitat detectades. El terme d'eficàcia es concep amb l'idea de detectar si els objectius fixats s'han complert o no, a partir de la base dels indicadors d'avaluació plantejats inicialment. Amb el criteri d'eficiència es tracta de verificar si els objectius s'han complert amb el mínim de recursos possibles.

Segons aquest mateix autor, resulta important determinar quins agents durant a terme l'avaluació. Així doncs, definir qui durà a terme l'avaluació significa plantejar quines persones hi estaran involucrades. Aquest autor proposa els següents perfils per la tasca avaluadora:

- El responsable polític i l'equip tècnic de Joventut.
- Responsables tècnics i polítiques de les àrees implicades en l'àrea de joventut.
- Altres institucions que durant el procés s'hagin implicat.
- Agents juvenils (experts en joventut).
- Els destinataris de les actuacions, els joves⁴⁴.

---

⁴³ Martí, J; Rebollo, O. (2007). Eines per la participació ciutadana: bases, mètodes i tècniques. Papers de participació ciutadana, 19. Recuperat el 25 d'abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/_PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp, p. 47- 48.

⁴⁴ Brunet, D (2002). Com fer un Pla Integral de Joventut. Sinergia, 1. Recuperat 20 de setembre 2008, des de

A banda de determinar quins agents han d'intervenir amb l'avaluació, Montes realitza un recull d'idees i propostes per tal que aquesta part del procés sigui fructífera:

- De cada activitat i/o servei s'han d'assegurar un mínim de dades i per tant resulta idoni dur a terme una fitxa d'avaluació. Aquesta ha de ser molt senzilla, per tant, tan sols ha de tenir xifres i poques paraules clau a triar. La realització d'aquesta s'ha d'esdevenir en finalitzar l'acte o resolució del servei.
- Les fitxes s'han de normalitzar ja que sinó no es pot fer la comparativa.
- L'avaluació s'ha de reflectir en un document escrit.
- Una bona avaluació ha d'anar acompanyada d'un dossier amb: recull de premsa, recull de publicitat i recull fotogràfic o audiovisual.
- La memòria i els dossiers resultants s'han de posar a disposició de tothom que hagi participat, i a més han de ser de caràcter públic.
- Totes les memòries i els dossiers resultants han de passar per la comissió de govern de l'ajuntament.
- Cal reservar un espai per fer balanç pressupostari.
- Resulta poc eficaç realitzar reunions únicament per dur a terme l'avaluació ja que el més probable és que l'assistència sigui baixa. Una possible alternativa és encaixar l'activitat valorativa amb reunions destinades a altres finalitats.
- Les avaluacions han de tenir una prospecció pel futur i una traducció en fets concrets⁴⁵.

3.2 El Pla Local de Joventut com a política de joventut

Una mica d'història

En els últims anys, tant el món de les empreses com les administracions públiques i les associacions han mostrat un interès creixent per incentivar pràctiques participatives. Les primeres, les empreses, van començar a introduir els grups de treball, els cercles de qualitat, etc. Bàsicament, noves pràctiques directives que posen l'èmfasi en la possibilitat que els treballadors puguin participar en decisions.

D'altra banda, algunes administracions, normalment els ajuntaments, han impulsat durant els últims

---

<http://www.gencat.net/pnjcat>, p. 53- 54.

⁴⁵ Montes, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*, Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 15- 17.

anys pràctiques participatives de la ciutadania a escala local, ja sigui en fòrums i jornades de deliberació de projectes, en agendes 21 locals, en processos de pressupostos participatius, tallers ciutadans, etc.

Alhora, són moltes les associacions que sembla que tenen interès a incentivar aquest tipus de pràctiques i aconseguir, mitjançant la participació de les seves bases socials i socis, un grau més alt d'activitats i per tant construir i impulsar nous projectes.

No obstant, així com el món econòmic, empresarial, ha desenvolupat durant aquests últims anys un cos teòric, ideològic i metodològic per posar en practica experiències de participació directa dels treballadors i s'ha dotat dels recursos necessaris, i ha arribat, fins i tot, a crear departaments especialitzats dins de l'organització (departaments de recursos humans); en el cas de les administracions i les associacions això no ha estat així. És per aquest motiu que es comença a consolidar que la participació ciutadana no es pot improvisar i es fa necessari desenvolupar cossos metodològics i instruments tècnics que ajudin a desenvolupar processos participatius. Però en aquest camí, els primers passos no són ni tecnològics ni metodològics, sinó polítics. Això, des de la Generalitat de Catalunya, s'ha començat a iniciar amb el Pla Nacional de Joventut i consegüentment amb els Plans Locals de Joventut.

Evolució i situació actual de les polítiques locals de joventut

La justificació de l'existència de polítiques de joventut es basen en la idea que la població jove té unes necessitats diferenciades de la resta de la població i, per tant, requereix d'unes actuacions concretes. Així doncs, resulta evident la necessitat d'una regidoria de joventut, amb personal i pressupost per tal de desenvolupar polítiques dirigides als joves. Aquestes necessitats es defineixen com integrals ja que han de contemplar tots els aspectes de la vida diària d'un jove (salut, educació, emancipació, ocupació, etc.).

No obstant, aquesta idea definitòria de polítiques integrals en certs llocs queda desplaçada o fora de lloc. A finals del S.XX a Catalunya no es va donar un desplegament de les polítiques de joventut uniforme, ni des del punt de vista del seu contingut ni de la metodologia emprada ni en el seu abast territorial, ni tampoc a nivell d'intensitat. Així doncs, tal i com expressen Giménez i Llopart: "en el desenvolupament de polítiques de joventut hi hagut, i hi ha, diferents velocitats".

Un primer grup són els municipis petits i localitzats a les comarques més despoblades on la intervenció en matèria de joventut és pràcticament inexistent. Així doncs, les intervencions es fan de manera puntual i són empeses directament per l'ajuntament o per algun grup de joves per tal de

cobrir algunes necessitats en la dinamització de la vida cultural (exemple: comissió de festes). És evident que la manca de recursos humans en l'organització administrativa, i els pocs joves que hi habiten són dues raons que impossibiliten el procés de polítiques juvenils.

Un altre sector són els municipis que estan immersos en un procés inicial. Normalment el municipi té un regidor/a que s'encarrega de l'àmbit, i un únic equipament, el PIJ (Punt d'Informació Juvenil). Segons Giménez i Llopart: "En la posada en marxa de les polítiques, generalment, no hi troben un plantejament polític clar, ni prou connexió amb la realitat juvenil".

Finalment, es troben els municipis centrals amb una gran densitat de població on hi ha un nivell més alt de desenvolupament o de reflexió entorn les polítiques de joventut. No podem obviar que aquests municipis tenen una llarga tradició en aquest terreny, i per tant han anat definint i reformulant les seves intervencions.

Tot i això, durant els últims anys, des de l'administració pública Catalana s'ha incrementat l'interès d'expandir les polítiques locals de joventut ja que són el mecanisme per poder definir, impulsar i coordinar les polítiques de joventut en cadascun dels territoris. La intencionalitat de l'administració, d'una banda, és partir d'un marc teòric basat en el coneixement de la realitat social per poder donar respostes integrals als problemes plantejats pels joves; i de l'altra, és dissenyar les actuacions pertinents a partir dels problemes plantejats pels agents implicats per tal de construir un mètode de treball que permeti executar unes veritables polítiques de joventut. Durant els darrers anys s'ha començat a treballar entorn aquesta línia, però aquest model teòric a topar amb una sèrie de limitacions dins les estructures administratives municipals que n'han dificultat la implementació. Giménez i Llopart citen algunes de les limitacions: manca de voluntat política, de recursos econòmics, de personal, d'infraestructures i d'equipaments, de coordinació entre les diferents regidories, i de transversalitat. Alhora, generalment la participació es concep com un mecanisme de consulta i d'obtenció d'informació, més que no pas com a espai real d'exercici de la ciutadania. Així doncs, aquests autors afirmen que la gran majoria de les polítiques locals de joventut que s'han desenvolupat i que encara es realitzen a Catalunya parteixen de concepcions juvenilstes (centrades en els aspectes més perifèrics de la vida dels i les joves) i són operativitzades en un àmbit sectorial, malgrat que els discursos es puguin situar en la lògica de la integralitat i la transversalitat. Aquesta realitat reflecteix l'allunyament de les actuacions respecte als problemes i les necessitats reals de la gent jove. No obstant, resulta positiu que des de l'administració pública es treballi i es doni importància el sector juvenil com a població que té unes necessitats específiques que s'han de tenir

presentes.⁴⁶

Pla Local de Joventut

Contextualització

En els darrers anys, la Secretaria de Joventut ha començat a treballar de forma més seriosa en aquesta matèria. Ha posat a disposició de les poblacions de Catalunya un marc d'actuació en polítiques de joventut: el Pla Nacional de Joventut de Catalunya. Aquest Pla s'ha concretat al territori amb una proposta de planificació i intervenció estratègica com són el Plans Locals de Joventut.

El suport legislatiu del Pla Nacional de Joventut és la Llei de Polítiques de Joventut de Catalunya. Segons la Generalitat de Catalunya, aquesta la defineix com:

- Una llei que impliqui totes les administracions públiques catalanes i el conjunt de la societat civil vinculades o afectades per les polítiques de joventut i assolint el màxim consens possible en matèria de joventut.
- Una llei que atengui les necessitats específiques dels joves i la seva realitat econòmica, social i cultural.
- Una llei que faciliti els instruments per millorar trajectòries de vida de la gent jove.
- Una llei que abracci tots els aspectes necessaris per aconseguir que els joves puguin decidir i realitzar el seu propi projecte de vida (el que s'entén per emancipació), alhora que se sentin partícips de les decisions públiques que els afecten col·lectivament com a ciutadans (el que s'entén per participació), per adquirir la plena ciutadania.

Seguint amb el Pla Nacional de Joventut, des del web del gencat el descriuen de següent manera:

“El Pla Nacional de Joventut és la culminació d'un període de reflexió sobre la situació dels joves catalans i de les joves catalanes, sobre quines han estat les polítiques de joventut els darrers anys, i especialment sobre quines han de ser avui i en el futur les grans línies d'actuació en matèria de joventut”.

Així doncs, es pot dir que des de la pròpia Administració s'ha detectat la necessitat de treballar envers aquesta població: el reconeixement de la joventut com un sector de la ciutadania amb entitat pròpia i diferenciada, amb unes circumstàncies i unes necessitats socioculturals específiques, i que per tant han de ser objecte de polítiques específiques.

Des de la Generalitat de Catalunya, concretament la Secretaria de Joventut, es promou que aquestes

---

⁴⁶ Giménez, L.; Llopart, I. (2022): *Per una nova etapa de polítiques de joventut*. Barcelona: Fundació nous horitzons, p. 11-16

polítiques es treballin sota dos criteris clau: transversalitat i integralitat. La integralitat treballada des d'una perspectiva global i que s'interrelacioni amb els diversos àmbits de la vida dels joves (formació, treball, salut, etc.). I d'altra banda, el concepte de transversalitat s'ha de dur a terme a partir d'una actuació integral i coordinada entre totes les administracions.

Així doncs, segons fonts pròpies de la mateixa administració, el Pla Nacional de Joventut és el marc de referència per a fer polítiques de joventut a nivell català. És una eina per definir, impulsar i coordinar les accions relacionades amb els joves del territori català. D'aquesta manera es garanteix l'autonomia personal dels joves, l'equilibri territorial i la cohesió social de Catalunya. Alhora, és destacable exposar que totes les fases de concepció i execució del Pla Nacional de Joventut han de comptar amb la participació activa dels propis joves⁴⁷.

Finalment, comentar que la revisió del Pla Nacional de Joventut de Catalunya, l'any 2005, ha permès definir dues línies d'actuació prioritàries en el desenvolupament de les polítiques de joventut arreu del territori català. En primer lloc afavorir l'emancipació de les persones joves sota els eixos de: educació, treball, habitatge, salut, cultura i mobilitat. I, en segon lloc, fomentar la seva participació mitjançant tres eixos de treball: la interlocució en el disseny i la gestió de les polítiques, el suport a l'associacionisme juvenil i el foment de la cultura de la participació.

Conceptualització del Pla Local de Joventut

Segons la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya el Pla Local de Joventut es defineix com: "l'eina de treball que ens ha de permetre fer polítiques integrals de joventut des de la proximitat municipal"⁴⁸.

Aquesta eina de treball ha de respondre a les circumstàncies pròpies de cada realitat, i per tant no només ha de ser un instrument per ajuntaments de gran embargadura. Els Plans Locals són el marc estratègic que dóna cobertura i sentit a les polítiques de joventut. Les polítiques integrals de joventut han de contenir les següents fases: diagnòstic de la situació, disseny i planificació estructurada, i avaluació.

La Generalitat de Catalunya instaura que el procés de diagnosi s'ha de dividir en dues fases les

---

⁴⁷ Generalitat de Catalunya (2008). *Secretaria de Joventut*. Recuperat 25 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>

⁴⁸ Generalitat de Catalunya (2008). *Secretaria de Joventut*. Recuperat 25 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>

quals han de ser consecutives: per una banda, l'anàlisi de la realitat on es fa emergir la informació; i per l'altra, les conclusions on s'interrelacionen les informacions i s'estableixen les conclusions sobre la realitat juvenil. Així doncs, l'anàlisi de la realitat és el procés que ens aproxima a les circumstàncies que determinen, des d'un punt de vista integral, la realitat dels joves del municipi. Una eina que proposa la Secretaria de Joventut per fer la diagnosi és l'EDE (Explotació de Dades Estadístiques). Aquesta és una eina de treball que pretén facilitar el tractament de les dades estadístiques sobre joventut en l'àmbit local. A través d'aquesta eina es pot obtenir una perspectiva global de la situació del joves en diversos àmbits. Alhora, una altra eina que es proposa i tanmateix és compatible amb l'anterior són els grups de discussió amb joves i agents socials del territori. Amb aquesta tècnica es potencia la participació activa dels joves.

Pel que fa el disseny del Pla, aquest, tal i com s'ha expressat anteriorment, s'ha de basar en dos criteris fonamentals: integralitat i transversalitat. Alhora, el projecte d'un Pla Local de Joventut s'ha de definir com la planificació d'una intervenció concreta, de la qual cal obtenir-ne uns resultats. Aquests han de portar a la consecució d'uns objectius generals i específics. Així doncs, aquesta fase ha de ser la més operativa i específica del procés.

En tercer lloc, es troba la etapa d'avaluació. En aquest cas, quan es planteja la necessitat de fer un procés d'avaluació del Pla Local de Joventut, és amb l'objectiu de millorar la pràctica que s'ha dut a terme i alhora reflexionar sobre la tasca realitzada. És fonamental que les conclusions siguin fruit d'un procés d'anàlisi planificat i d'un judici de valor sistemàtic, raonat i justificat.

L'estructura del Pla Local de Joventut segueix la mateixa línia estratègica que el Pla Nacional: per una banda, treballa per l'emancipació juvenil (polítiques d'accés a l'habitatge, d'ocupació, educatives, de promoció de la salut, culturals, de cohesió i equilibri territorial); i per l'altra la participació de la població jove (interlocució i execució en les polítiques de joventut, suport a l'associacionisme juvenil, i fomentació de la cultura participativa).

Així doncs, les polítiques locals de joventut han de perseguir, com a objectiu estratègic, l'emancipació de la gent jove, en tant que ciutadans i ciutadanes amb capacitat d'afirmar la seva pròpia identitat juvenil, amb capacitat de construir i desenvolupar projectes vitals, i amb capacitat de participació en projectes col·lectius. D'aquesta manera, el Pla Local de Joventut com a política local de joventut, segons Giménez i Llopart ha d'incorporar cinc grans elements vertebradors: "polítiques de caràcter integral, polítiques de proximitat, polítiques *d'empowerment* (que donin poder), polítiques que assumeixin el conflicte, i polítiques creatives, orientades a l'aprenentatge social".

Les polítiques integrals són aquelles que s'elaboren des d'una perspectiva global, amb capacitat de posar en relació les diferents dimensions que configuren la realitat juvenil. D'aquesta manera, segons Giménez i Llopart la integralitat suposa l'articulació de xarxes de treball interinstitucional (diferents escales territorials d'acció), de xarxes de transversalitat (diferents perspectives de treball sectorial) i d'articulació de xarxes de capital social (incorporació de recursos i dinàmiques associatives i comunitàries del món juvenil).

D'altra banda, les polítiques de proximitat fan possible articular coneixement i decisió, i per tant, dissenyar polítiques entorn a la quotidianitat i la diversitat. Una acció local té un accés més factible als joves i per tant pot respondre d'una manera més real a les necessitats específiques del col·lectiu juvenil.

En tercer lloc, les polítiques d'"empowerment" tendeixen a superar els elements de paternalisme generacional i institucional. Per tant doten de poder a la gent jove i defugen de les perspectives adultocràtiques i de dissenys poc participatius. Així doncs, els Plans Locals de Joventut han d'esdevenir espais de generació d'autonomia i d'autodeterminació en els projectes personals i de poder en la construcció dels projectes col·lectius per part dels mateixos joves.

Les polítiques que assumeixen el conflicte donen suport a l'idea de generar espais participatius de gestió cívica del conflictes ja que aquests no es poden ni obviar ni eliminar. Així doncs, crear espais de confluència on els diferents agents es reconeixin mútuament en diferència, i alhora sorgeixi l'oportunitat de ser una font de creativitat social.

En darrer lloc, les polítiques creatives i orientades a l'aprenentatge social es basen en l'idea de restar obertes a la innovació i a la dimensió educativa (aprenentatge permanent). Els Plans Locals de Joventut han de girar entorn a la realitat emergent dels joves, i en aquest cas és dinàmica i canviant en tots els aspectes de la vida.

En definitiva, segons aquests dos autors l'objectiu primordial de les polítiques de joventut locals ha de ser:

“El respecte per les persones joves, des de la seva consideració com a ciutadans de ple dret i la comprensió de les seves circumstàncies específiques, de les seves limitacions en l'exercici de la ciutadania i el reconeixement i respecte per la seva capacitat per a participar en la definició de la vida col·lectiva”⁴⁹.

Així doncs, aquesta hauria de ser la premissa essencial dels Plans Locals de Joventut promoguts des de l'administració pública catalana.

---

⁴⁹ Giménez, L.; Llopart, I. (2002): *Per una nova etapa de polítiques de joventut*. Barcelona: Fundació nous horitzons, p. 22- 24

Competències professionals dins l'àmbit de joventut. El paper de l'Educador social.

L'objectiu d'aquest apartat és justificar el paper de l'Educador social dins l'àmbit de les polítiques juvenils emergents a la nostra societat. És per aquest motiu, que a priori s'exposa les competències que ha d'exercir un professional que treballa dins l'àmbit juvenil, i llavors es reflecteix la tasca del professional de l'Educació social. Finalment, es comparen les competències i s'observa la possible relació.

Les polítiques de joventut locals són un àmbit d'interès actual dins el govern de les administracions públiques. És per aquest motiu que sorgeix la necessitat de perfilar la figura del professional el qual es dedica a aquesta acció. Segons Vallvé la qüestió no és crear una nova professió sinó observar quina ha estat l'evolució d'aquest àmbit i alhora el desenvolupament que han esdevingut certs professionals que han treballat en el sector. Així doncs, tal i com cita l'autora: "no estem parlant d'una nova professió sinó d'un perfil emergent que existeix des de fa temps, però que està creixent i que canvia".

La participació ciutadana s'ha convertit en els darrers anys amb un tema d'interès públic el qual des de diversos sectors (Generalitat, Ajuntaments, Consells comarcals, etc.) es mostra iniciativa per treballar-hi. És per aquest motiu que Vallvé exposa la necessitat de disposar d'un model definit i consensuat entre els diferents agents que hi intervenen.

Aquesta autora afirma que una de les característiques del perfil professional en participació ciutadana és que per desenvolupar correctament aquesta funció cal mobilitzar tres tipus de competències: "tècniques, organitzatives i relacionals".

En primer lloc, aquest professional necessita una base teòrica, metodològica i tècnica per tal de poder portar a terme els projectes de caràcter participatiu. En segon lloc, necessita unes habilitats i coneixements organitzatius ja que la gestió, la coordinació i l'organització són elements claus pel procés. Per últim, les habilitats de tipus social i personal també tenen una importància primordial en aquest perfil.

L'autora presenta un llistat de sis grans grups de competències entorn el perfil del professional en l'àmbit de la participació ciutadana, aplicable a la participació jove:

- Capacitat de relació: capacitat per relacionar-se amb qualsevol persona independentment del seu nivell jeràrquic, classe social, origen, etc. capacitat per connectar amb els altres, per posar-se al seu lloc, per entendre els seus problemes i les seves demandes.

- Treball en equip: Capacitat per participar, col·laborar i coordinar-se activament dins un grup de treball. Assolir els objectius comuns a partir de la integració de tots els membres del col·lectiu. Alhora, capacitat de dirigir equips.
- Comunicació: capacitat de redactar documents de manera clara i estructurada (comunicació escrita), capacitat per transmetre idees amb claredat i per expressar-se en públic (comunicació oral).
- Creativitat: capacitat per dissenyar nous projectes, per aplicar solucions innovadores als problemes que sorgeixen, per adaptar les metodologies i tècniques genèriques a la realitat i context en què es treballa.
- Adaptació: capacitat per adaptar-se als canvis; capacitat per adquirir nous coneixements i mètodes de treball, per desenvolupar diverses activitats en l'organització.
- Anàlisi i síntesi: Capacitat per analitzar la documentació, per saber localitzar la informació rellevant dins un document i per saber transmetre la informació clau als altres⁵⁰.

Segons ANECA, l'educador social es defineix com un agent de canvi social, un dinamitzador de grups socials que utilitza les estratègies educatives per tal de donar suport als subjectes a comprendre el seu entorn social, polític, econòmic i cultural, i consegüentment que s'integrin adequadament a la societat⁵¹.

En termes generals, Pérez exposa tres objectius que l'Educació Social ha de contemplar: assolir la maduresa social, promoure les relacions humanes i preparar l'individu a viure en comunitat. Per maduresa social s'entén que la persona sigui capaç d'establir relacions emocionals amb altres persones, dins l'esfera íntima i no íntima. La maduresa social, requereix una sèrie de qualitats que possibiliten l'establiment d'aquestes relacions. La promoció de les relacions humanes consisteix en que cada individu trobi el seu lloc adequat a la societat. En aquest cas, la finalitat és afavorir el desenvolupament de la personalitat humana per tal que es pugui establir aquesta integració. Finalment viure en comunitat significa, per una banda, la capacitat de comunicar-se amb la resta de persones, i per l'altra, la capacitat de fer-ho des d'un punt de vista responsable⁵².

Aquests tres objectius responen a la idea de treball amb la comunitat. Segons Romans, Petrus i Trilla, quan es fa un treball amb la comunitat, "és aquell que va dirigit a la pròpia comunitat,

---

⁵⁰ Vallvé, C. (2004). *Disseny de la formació per als professionals en participació ciutadana*, Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 56- 57

⁵¹ ANECA (2005). *Libro blanco del título de grado en Pedagogía y Educación Social*. Recuperat 3 de novembre de 2008, des de: /www.aneca.es, p. 127- 129.

⁵² Pérez, G. (2003): *Pedagogía social- Educación social*. Madrid: Narcea Ediciones. P. 126- 129.

definida com unitat viva on es desenvolupen i interactuen aquelles persones que hi formen part, com dels grups específics que es desenvolupen en el si de la mateixa”.

En aquest àmbit d'actuació és primordial el treball en equip, ja que les intervencions comunitàries necessiten de les aportacions de cada un dels professionals que, des de la seva perspectiva de treball, poden incidir en les línies educatives i/o de prestacions.

Des d'una perspectiva de desenvolupament comunitari, resulten necessàries aquelles funcions que permeten el diagnòstic de situacions. Aquestes funcions han de facilitar la elaboració i ajuda de projectes i plans alternatius els quals l'educador podrà aportar la seva visió i col·laboració des d'una visió formativa. Això permetrà:

- Detectar la situació sociogeogràfica i econòmica de la comunitat en la que s'intervé.
- Elaborar i estudiar projectes de desenvolupament comunitari viables.
- Animar la recerca d'alternatives locals als problemes d'atur, treball submergit i subdesenvolupament econòmic i cultural de la comunitat.
- Estimular compromisos de les persones afectades per els problemes socials⁵³.

El ventall de possibilitats on la figura de l'Educador social pot exercir és ampli ja que, segons ANECA, es pot situar dins l'educació social especialitzada (afavorir la inserció social de persones col·lectius en situació de marginació, desadaptació, conflicte social, exclusió social i risc social), l'animació sociocultural (atenció a les necessitats socioculturals i de desenvolupament comunitari), i educació de persones adultes (atendre necessitats formatives de la població adulta). D'aquesta classificació, la vessant que es relaciona amb l'àmbit de participació juvenil, Plans Locals de Joventut, és l'animació sociocultural ja que l'objectiu és treballar entorn a les necessitats socials, culturals i de desenvolupament de la comunitat.

En el llibre de Fullana i Pallisera es citen quines han de ser les competències d'un educador social des de dues vessants. D'una banda, des d'una perspectiva transversal (instrumentals, interpersonals i sistèmiques), i de l'altra, des d'una visió més específica (coneixements disciplinaris i competències professionals). Alhora, a partir de l'estudi fet d'aquestes dues autores, es determina que les competències interpersonals, instrumentals i sistèmiques (competències transversals) són les més treballades en el col·lectiu dels Educadors socials. En canvi, els coneixements disciplinaris són poc representatius en la tasca diària d'aquests professionals. Així doncs, es pot concloure que les competències transversals relacionades amb termes aptitudinals, actitudinals i relacionals són les més adquirides en el camp de l'Educació social. No obstant, és important comentar que a partir de

---

⁵³ Romans, M., Petrus, A., Trilla, J. (2000): *De profesión educador(a) social*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica. P. 151- 156.

l'estudi fet, Fullana i Pallisera destaquen que el lideratge (competència sistèmica) és una qualitat poc treballada entre els professionals del camp social educatiu⁵⁴.

Per tal de determinar si la figura de l'Educador social respon a les competències que ha d'exercir un professional dins l'àmbit de les polítiques de joventut, a continuació es configura un creuament de dades. Per una banda, horitzontalment s'especifica el llistat de competències que segons Vallvé ha de tenir un professional que treballa dins l'àmbit de Joventut; i per l'altra, verticalment es situen les competències que ha de tenir un Educador social segons ANECA. D'aquesta última font, les competències seleccionades per fer el creuament són les transversals (instrumentals, interpersonals i sistèmiques) ja que la resta s'especifiquen en coneixements disciplinars i professionals massa concrets. Tot i això, de totes les competències transversals s'ha portat a terme una tria específica per tal de centralitzar el tema. D'altra banda, és important comentar que les dues últimes competències de la taula corresponen al grup de competències específiques professionals ja que tenen una relació pròxima amb la temàtica de la taula. D'aquesta manera, en el següent requadre es justifica que l'Educador social té cabuda dins l'àmbit de les polítiques juvenils.

	Capacitat de relació	Treball en equip	Comunicació	Creativitat	Adaptació	Anàlisi i Síntesi
Capacitat d'anàlisi i síntesi						X
Organització i planificació		X				
Comunicació oral i escrita en la llengua materna.;			X			
Comunicació en una llengua estrangera			X			
Ús de les TIC	X		X		X	
Gestió de la informació			X			X
Resolució de problemes i presa de decisions	X	X				
Capacitat de crítica i autocrítica.						X
Capacitat per integrar-se i comunicar-se	X	X	X		X	
Reconeixement i respecte a la diversitat i multiculturalitat	X					
Habilitats interpersonals	X	X	X	X	X	X
Compromís ètic	X					
Adaptació a situacions noves					X	
Creativitat				X		
Lideratge	X					

⁵⁴ Competències extretes de: ANECA (2005). *Libro blanco del título de grado en Pedagogía y Educación Social*, p.141- 202. Veure annex 7.

Gestió per processos amb indicadors de qualitat						X
Actitud empàtica, respectuosa, solidària i de confiança vers els subjectes i institucions d'educació social	X		X			
Desenvolupament d'actituds i domini lingüístics que possibilitin i afavoreixin el treball en entorns multiculturals i plurilingüístics	X		X			

En el requadre s'evidencia que les competències que teòricament ha de tenir un professional que treballa dins l'àmbit de la joventut, l'Educador social les posseeix i per tant pot exercir aquesta funció.

A continuació, es presenta una taula amb la resta de competències que posseeix un professional de l'Educació social. En aquest cas, es marca amb una creu les competències que tenen relació amb l'àmbit de polítiques de joventut, i més concretament amb l'elaboració i execució de Plans Locals de Joventut.

	Transversals	Específiques	
		Disciplinars	Professionals
Autonomia en l'aprenentatge	X		
Iniciativa i esperit emprenedor	X		
Obertura vers l'aprenentatge	X		
Comprensió de la genealogia dels processos històrics de consolidació de la professió i de la intervenció socioeducativa			
Coneixement del marc de l'educació social i els models desenvolupats en altres països amb especial atenció a les iniciatives de la UE		X	
Coneixement de les bases i els fonaments teòrics de la intervenció socioeducativa i els seus àmbits d'actuació		X	
Coneixements de les polítiques de benestar social i la legislació		X	
Coneixement dels estadis evolutius de a població amb què es treballa		X	
Coneixement dels factors biològics i ambientals que afecten els processos socioeducatius		X	
Coneixement de les característiques fonamentals dels entorns social i laborals d'intervenció		X	
Coneixement de les bases pedagògiques, psicològiques i sociològiques que són en la base dels processos d'intervenció socioeducativa		X	
Coneixement de la teoria i metodologia per a l'avaluació en intervenció socioeducativa		X	

Disseny, utilització i avaluació dels mitjans didàctics en la intervenció socioeducativa			
Capacitat d'utilitzar els procediments i tècniques sociopedagògiques per a la intervenció, la mediació i l'anàlisi de la realitat personal, familiar i social			
Gestió d'estructures i processos de participació i acció comunitària			X
Identificació i diagnosi dels factors habituals de crisi familiar i social i desenvolupament d'una capacitat de mediació			
Aplicació de tècniques de detecció de factors d'exclusió i discriminació			X
Organització i gestió de projectes i serveis socioeducatius			X
Disseny, aplicació de programes i estratègies d'intervenció socioeducativa en els diversos àmbits de treball			X
Avaluació de programes i estratègies d'intervenció socioeducativa			X
Utilització de tècniques d'intervenció socioeducativa i comunitària			X
Incorporació dels recursos socials, institucionals, personals i materials disponibles per portar a terme el treball en un determinat àmbit d'acció			X
Producció de mitjans i recursos per al intervenció educativa			
Gestió de mitjans i recursos per a la intervenció educativa			
Col·laboració i assessorament en l'elaboració de programes socioeducatius en els mitjans i xarxes de comunicació i informació			X
Disseny i realització de projectes d'iniciació a la investigació sobre el medi social i institucional on es realitza la intervenció			X

A tall de conclusió, a partir d'aquestes dues taules es justifiquen dos aspectes en relació el professional de l'Educació social: per una banda, que aquest professional té les competències necessàries per treballar dins el sector de la joventut; i per l'altra, que la gran majoria de competències que posseeix un Educador social giren entorn a l'àmbit de l'elaboració, gestió i execució de les polítiques juvenils locals.

3.3 Anàlisi d'experiències

Introducció

La temàtica central del present treball són els Plans Locals de Joventut com aposta metodològica de les polítiques de joventut municipals. Fins el moment, la informació exposada és de vessant teòrica i la sensació extreta d'aquest procés ha estat que informació sobre els PLJ majoritàriament es troba en fonts oficials de la mateixa administració (sobretot al web de la Generalitat de Catalunya). Per aquest motiu, he considerat necessari realitzar una recerca d'informació específica sobre els PLJ a partir del següent treball de camp. En aquest cas la intenció és observar com és el treball dels PLJ en la realitat dels municipis. Així doncs, completar la informació teòrica provinent de la pròpia administració amb la pràctica del dia a dia.

- **Disseny de l'anàlisi (com s'ha plantejat la recerca).**

Per dur a terme aquesta recerca he realitzat l'anàlisi de tres localitats les quals han elaborat i actualment duen a terme el Pla Local de Joventut 2008- 2011, per tant es caracteritzen per tenir un treball exhaustiu en matèria de joventut i per tant més possibilitats que l'anàlisi sigui enriquidor. Les poblacions escollides són: Sant Gregori, Cassà de la Selva i Vilablareix. Els tres municipis formen part de la comarca del Gironès, però cada una té unes característiques pròpies que contribueix que siguin diferents. Sant Gregori i Vilablareix són municipis petits que es situen a prop de la capital de la comarca (Girona), en canvi, Cassà de la Selva, és un poble amb un nombre més elevat de població i es situa entre Girona ciutat i la part més costanera. Per tant, dintre aquesta confluència d'aspectes s'emmarca el següent treball de camp.

- **Treball de camp (com s'ha recollit la informació).**

La metodologia d'aquest anàlisi s'estructura en tres parts: en primer lloc, la realització de tres entrevistes als tècnics de joventut de cada municipi; en segon lloc, l'anàlisi comparatiu de les tres realitats a partir d'uns ítems establerts; i finalment, a partir de la comparativa un apartat de conclusions específiques de la recerca. Les tres entrevistes segueixen un fil conductor compartit per tal de poder dur a terme la comparació final, alhora, la comparativa està composta per uns indicadors per poder seguir un criteri comú en les tres localitats⁵⁵. Aquests indicadors s'han elaborat mitjançant el treball realitzat en el marc teòric, concretament amb l'apartat de "Bases per la creació d'un procés participatiu i metodologia per la construcció d'una política de joventut participativa"⁵⁶. En aquest cas s'ha escollit la figura del tècnic de joventut ja que és l'agent propulsor en matèria tècnica dels Plans Locals de Joventut que es duen a terme als municipis. Així doncs, la intencionalitat de les entrevistes és visionar quina metodologia de treball utilitzen els tres tècnics de joventut seleccionats en quan a la política de joventut municipal. La informació extreta d'aquest anàlisi serveix com a base fonamental de la posterior comparativa i tanmateix per les conclusions finals (específiques i generals).

Per posar-me en contacte amb els tres tècnics ho vaig fer a partir de la tècnica de joventut del Consell Comarcal del Gironès. En aquest cas em va facilitar l'accés als contactes i alhora em va aconsellar amb la tria de municipis. Així doncs, un cop obtinguts els contactes el següent pas ha estat la realització de l'entrevista presencial, i finalment el buidatge de les dades per tal de poder fer la comparativa de resultats i les conclusions finals. És important destacar que els tres tècnics m'han

---

⁵⁵ Veure annex 8: fitxa- esquema entrevista i fitxa anàlisi comparatiu.

⁵⁶ Veure bloc I, apartat 2.3 i Bloc II, apartat 3.1.

facilitat la lectura dels tres Plans Locals de Joventut 2008- 2011. Aquesta eina m'ha ajudat a situar-me i entendre la realitat d'una manera més profunda.

- **Resultats obtinguts.**

Els resultats per realitzar l'anàlisi han sorgit de les tres entrevistes i de la lectura dels tres PLJ. A partir d'aquests he pogut visualitzar els punts forts i punts febles, les variacions que s'estableixen segons la realitat de cada municipi, les diferents formes de treball, l'establiment de la participació dins l'àmbit de les polítiques de joventut, i en definitiva l'exemple pràctic de tres Plans Locals de Joventut.

Anàlisi dels municipis.

El municipi de Sant Gregori

- **Contextualització de Sant Gregori**

- Característiques estructurals, juvenils, territorials, poblacionals.

Sant Gregori és un municipi de la comarca del Gironès que està integrat per set nuclis de població: Sant Gregori, Cartellà, Ginestar, Contestins, Sant Medir, Taialà i Domeny. Sant Gregori es caracteritza per ser una població amb una gran qualitat de vida, tranquil·la, un gran entorn natural, bons serveis, ben comunicada i molt pròxima a la capital però conservant l'encant del poble.

El municipi de Sant Gregori està configurat per 3.000 habitants (aprox.), els quals 551 són joves. Dades del 2006 exposen que els joves representen un 18,67% de la població total. D'altra banda, és destacable remarcar que un 77% dels joves estan concentrats en el nucli urbà i la resta de joves es troben en les zones disseminades. Aquesta distribució territorial ha provocat que les polítiques de joventut de l'ajuntament de Sant Gregori es centressin principalment en els joves del nucli urbà. Tot i això, darrerament amb la incorporació de la figura del delegat local cada cop es territorialitzen més accions i alhora es mira de programar actes diversos en tots els nuclis del municipi.

Actualment, el municipi de Sant Gregori disposa de diversos serveis i recursos en equipaments, concentrats bàsicament en el seu nucli urbà, alguns d'ells susceptibles de poder ser utilitzats per la política juvenil del municipi. Com a instal·lacions específiques per a joventut compta amb l'espai Jove Cal Bolet i també amb les recents rehabilitades Escoles de Cartellà gràcies a la subvenció per bens immobles de Secretaria de Joventut. L'espai jove Cal Bolet té uns 130 usuaris registrats. El tipus d'usuari del casal de joves es el d'un jove noi/a de 12 a 18 anys amb perfils molt heterogenis. Des d'estudiants de primer d'ESO fins a 2on de Batxillerat. El universitaris i/o treballadors són usuaris de diferents activitat i alguns d'ells participen com a voluntaris en algunes de les activitats

que s'organitzen.

Els joves en aquest servei hi troben: espai de trobada amb el grup d'amics, espai socialitzador i d'impuls de diferents iniciatives dels joves, espai de interconnexió entre diferents activitats, connexió a internet, servei de borsa de treball i/o habitatge, informació juvenil i espai de ludoteca.

L'espai Jove Cal Bolet està ubicat a la Plaça del poble nº7 (davant l'ajuntament de Sant Gregori) al bell mig del nucli del municipi i està destinat a tots els joves entre 12 i 29 anys tot i que també poden entrar altres col·lectius per fer consultes concretes i/o utilitzar alguns dels serveis que ofereix.

Les Escoles de Cartellà és l'espai que s'ha rehabilitat en els darrers dos anys gràcies a la subvenció de bens immobles de Secretaria de Joventut i l'aposta de l'ajuntament de Sant Gregori per millorar els diferents espais utilitzats per joves. És actualment un espai multifuncional, on la prioritat sempre són els joves, tot i això, al ser un municipi petit, també hi tenen cabuda, altres entitats. L'àrea de joventut de l'ajuntament la utilitza per les trobades més multitudinàries, com concerts, trobades, reunions i activitats que requereixen d'un espai ampli i que a l'espai jove Cal Bolet no hi tenen cabuda; també s'hi realitzen actes de la Festa Major del nucli de Cartellà. El fet de disposar d'un espai d'aquest tipus permet en els joves de Sant Gregori i les diferent entitats, realitzar un ventall més ampli d'activitats adreçades a un major públic i alhora permet la descentralització de les diferents accions municipals.

- Estructura política: àmbit de joventut dins l'organigrama municipal.

L'equip de govern de Sant Gregori està configurat per 7 regidors/es i l'alcalde (CiU). D'aquestes regidories una correspon a Joventut i Lleure. En aquest cas la regidora únicament s'encarrega d'aquest àmbit.

- Fórmules de participació jove: òrgans permanents de participació, experiències participatives de caire temporal, entitats locals.

A nivell d'ajuntament hi ha una regidoria la qual s'encarrega de la participació ciutadana. El mitjà que s'utilitza per assolir aquesta fita és la bústia de suggeriments. Aquesta consisteix en que la població del municipi exposi les seves propostes, queixes, comentaris, etc. Resulta ser un recurs poc innovador i alhora ineficaç ja que la població de Sant Gregori no en fa ús. D'altra banda, Sant Gregori al ser un municipi extens i configurat per set pobles, per tal de facilitar la participació, ha incorporat en els darrers anys la figura del delegat local, amb l'objectiu de tenir sempre un peu al territori, és una figura encarregada principalment de recollir les necessitats i fer-les arribar a

l'ajuntament , alhora que també fa d'interlocutor entre l'administració i el poble. Segons fonts oficials, aquest segon recurs aporta resultats més positius i útils.

L'antecedent participatiu del Pla Local de Joventut 2008- 2011 és el treball realitzat durant el període 2004- 2007 (primer Pla Local de forma participativa). Aquesta participació és va basar majoritàriament amb el treball de carrer fet per la tècnica de joventut.

Sant Gregori té un teixit associatiu d'entitats extens. En total, aquest està format per 36 entitats les quals configuren una varietat tipològica. No obstant això, només hi ha la presència d'una entitat pròpiament juvenil (instaurada formalment) i les comissions de festes (no inscrites al registre d'entitats). Aquestes associacions anualment es reuneixen per tal de coordinar-se entre elles i potenciar unes bones relacions.

- **L'experiència participativa: Pla Local de Joventut**

- Origen del Pla Local de Joventut.

Els antecedents més significatius del Pla Local de Joventut (2008- 2011) són: el Pla Local del 2002 (aprox.) i el Pla Local (2004- 2007). Aquest últim és el més significatiu ja que és la primera experiència basada en la participació juvenil. El Pla anterior era purament un document administratiu el qual s'obviava l'opinió dels joves. Així doncs, en aquest cas, el referent principal és el Pla Local de Joventut 2004- 2007. Els orígens es remunten a la necessitat que expressa l'ajuntament de Sant Gregori entorn a la població juvenil. Per aquest motiu, el Consell Comarcal del Gironès els facilita una tècnica compartida per tal que redacti un Pla Local sota la premissa de la participació juvenil. Redactat el Pla, el consistori va valorar que la figura d'un tècnic de joventut dins el municipi era primordial. Per aquest motiu la contractació de la tècnica va passar en mans del propi Ajuntament. A més a més, es va creure necessari la incorporació d'un altre perfil professional que es coordinés amb la tècnica. En aquest cas fou el perfil d'un dinamitzador juvenil. Així doncs, l'origen del present Pla Local de Joventut recau a la necessitat detectada per part de l'ajuntament de fer polítiques de joventut i destinar un sector concret a aquest àmbit.

- Coordinació del procés

La iniciativa i el lideratge del procés recau a dos perfils professionals: per una banda, la tècnica de Joventut i de Cultura; i per l'altra, la dinamitzadora juvenil. Les dues són educadores socials i estan contractades a una jornada laboral de 30 hores setmanals. Tal i com s'ha expressat anteriorment, tot el consistori municipal dóna suport a la necessitat de tenir una àrea de joventut i conseqüentment que hi hagi l'existència de dues professionals que tractin i alhora treballin l'àmbit. Entorn aquest

consens polític, també s'intenta realitzar la tasca des d'una perspectiva transversal. La primera impressió és considerar que el ser un municipi petit hi ha més facilitat per treballar la transversalitat, però segons la tècnica, aquesta transversalitat acaba sent massa informal i només existeix en temes puntuals. No s'ha establert un espai formal per tal de treballar aquesta premissa, sinó que simplement es va instaurant sobre la marxa. La tècnica expressa la necessitat de reivindicar a l'ajuntament la importància d'establir espais formals de coordinació amb tots els sectors del consistori. Segons ella, treballar en cohesió i compromís és la clau de l'èxit.

La planificació i els recursos són un pilar fonamental per tal de dur a terme un PLJ (Pla Local de Joventut). Les fases que han seguit per tal d'elaborar aquest Pla han estat: l'anàlisi de la realitat (qualitativa i quantitativa), el disseny de l'estratègia (tenint en compte la participació juvenil), l'aplicació del pla, i el procés valoratiu. Aquestes quatre fases s'han de tenir molt presents i treballar entorn aquesta distribució. Dins aquesta planificació, per les professionals resulta imprescindible ubicar el terme participació. L'objectiu de l'existent Pla és treballar sota la pauta de la participació del col·lectiu juvenil. És per aquest motiu que durant el procés d'anàlisi i disseny de l'estratègia es van programar unes taules de participació destinades a joves d'entre 12 a 29 anys. Paral·lelament, dins l'anàlisi de la realitat es va fer un estudi estadístic de la població a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya) i l'EDE (document Excel per a l'explotació de les dades estadístiques).

Un altre objectiu del Pla Local (2008- 2011) és la intergeneracionalitat (treball entre generacions). La tècnica defensa la idea que el treball amb joves no ha de ser únicament entre un grup concret d'edat sinó que s'ha de potenciar el contacte i la relació entre els diferents grups generacionals. La tècnica expressa que en un poble tant petit és fonamental el bon tracte entre diverses edats. És per aquest motiu que dins la planificació del procés s'ha de tenir present aquest concepte.

Tot projecte sense recursos és inviable, i per aquest motiu la tècnica de joventut cita textualment: "si l'ajuntament aposta per unes polítiques de joventut, aquest també s'ha de comprometre econòmicament". Sant Gregori dóna importància a la joventut, i segons la tècnica, a "nivell econòmic l'àmbit de joventut no es pot queixar tenint en compte les dimensions del municipi". En el document del Pla Local de Joventut (2008- 2011) exposa que el pressupost municipal per l'any 2008 ha estat de 69.565,12 € (33.382'91 pel personal tècnic), i el pressupost total dels quatre anys és de 290.970,03 €.

➤ Criteris relacionats amb "qui participa"

La participació juvenil dins el municipi de Sant Gregori està oberta a tots els habitants d'entre 12 a

29 anys. S'obre el procés a partir de 12 anys amb la finalitat de tenir una major representació del poble. Aproximadament en el municipi hi ha 550 joves, si s'obviés la franja d'edat de 12 a 14 anys la mostra seria força reduïda. D'altra banda, a la taula d'emancipació que es realitza independentment de la taula de participació, la franja d'edat és de més de 18 anys fins a 35. En aquest cas la convocatòria s'obre fins els 35 anys ja que des de la part tècnica es considera que és una franja d'edat on la preocupació per trobar habitatge és primordial. Tanmateix, és remarcable exposar que la taula participativa es va distribuir en tres franges d'edat (12- 14, 14- 18, 18- 29).

La participació del procés no únicament s'ha establert amb els joves (a títol propi), sinó que també s'ha implementat contacte amb les diverses entitats locals i alhora amb els agents socials i tècnics del municipi. Per acabar, exposar que el procés també s'ha obert amb els agents polítics del govern i alhora de l'oposició del consistori. L'objectiu, segons la tècnica "és obrir el màxim possible el procés participatiu per tal d'obtenir el màxim d'opinions, visions i perspectives de la realitat juvenil de Sant Gregori".

La temàtica, en els dos casos, gira entorn a tots els àmbits que configuren la vida diària d'un jove. Així doncs, en les dues taules s'han tractat temes d'educació, salut, participació, etc. Bàsicament s'ha seguit l'esquema metodològic que presenta la Secretaria de Joventut (emancipació i participació).

➤ Criteris relacionats sobre "què es participa"

Dins la participació del Pla Local es distingirien dos àmbits temàtics: per una banda, les opinions i visions dels propis joves; i per l'altra, les perspectives sorgides de les diverses entitats, agents socials, tècnics i polítics de la localitat. En el primer cas, la temàtica sorgeix a partir de les preocupacions dels propis joves. En aquest cas no s'estableix cap criteri d'importància sinó que es recull totes les propostes i s'intenta realitzar un equilibri per tal de perfilar l'estratègia metodològica. En el segon cas, l'objectiu de la participació és interlocutar amb diversos agents que poden conèixer la realitat de la joventut del municipi. En aquest cas la funció és el traspàs de la informació i conèixer des d'un altre punt de vista la realitat juvenil. Ambos casos la rellevància de participació és la mateixa ja que poden ser complementàries.

➤ Criteris relacionats amb "com es participa"

En el Pla Local de Joventut (2008- 2011) el mitjà de participació establert durant el procés de redacció del Pla van ser les Taules Participatives i la Taula d'Emancipació. La Taula Participativa es va dividir en tres franges d'edat (12- 14, 14- 18, 18- 29). En general la participació va ser baixa (2

persones en les dues primeres franges d'edat i 0 a la última) i per aquest motiu es va tornar a repetir la convocatòria. A la segona convocatòria, a la franja de 12 a 18 anys van participar entre 6- 8 joves. A la franja de 18 a 29 anys no es va presentar ningú. La tècnica expressa que en el Pla Local (2004-2008) la participació va ser molt més elevada. Ella justifica aquest resultat amb la idea que actualment els joves de Sant Gregori (sobretot la tercera franja d'edat) no tenen la necessitat de reivindicar-se ja que a nivell de poble es van fent coses pels joves. En el primer Pla la participació va ser més alta perquè era un procés innovador i al mateix temps perquè es va persuadir d'una forma exhaustiva al jovent. La tècnica de joventut exposa que “no es pot obligar a que els joves participin si no volen”. A la Taula d'Emancipació el resultat també va ser negatiu. La tècnica va proposar fer una taula específica pel tema de l'habitatge i el resultat va ser una nul·la participació. La entrevistada expressa que a Sant Gregori s'han fet tres convocatòries de pisos de protecció oficial i recentment s'ha instaurat una promoció de lloguer per a joves gestionat des de la pròpia regidoria. Ella exposa que aquest pot ser un motiu per la no- participació.

La participació amb les entitats, els agents socials, tècnics i polítics del municipi va ser alta i fructífera. Així doncs, de les idees plantejades a les Taules Participatives, les reunions fetes amb les entitats, les entrevistes amb diversos agents social, tècnics i polítics, el criteri dels professionals de l'àmbit de joventut (tècnica i dinamitzadora), i de l'experiència del Pla Local (2004- 2008), s'ha consensuat l'estratègia metodològica del present Pla.

Amb aquesta estratègia a les mans, la tècnica assegura que l'objectiu és arribar a conèixer la franja d'edat de 20 a 29 anys. Una manera per assolir-ho és a partir dels anys d'experiència (les dues professionals porten 5 anys d'experiència) ja que d'aquesta manera es pot conèixer les diverses generacions. Una altra manera per arribar al sector més gran de la joventut és que aquesta franja d'edat entrin a l'espai Cal Bolet. Això s'està treballant de tres maneres diferents. Per una banda, per sol·licitar informació per la promoció de pisos de lloguer que gestiona l'ajuntament s'han d'adreçar a l'espai jove Cal Bolet. D'aquesta manera, “es facilita el tracte, es treballa la confiança i la proximitat”. D'altra banda, l'àrea de joventut i cultura treballen sota un mateix criteri: “potenciar que l'espai Cal Bolet sigui un espai de confluència de diverses edats i no es vegi com un espai de nois i noies molt joves”. A partir d'aquesta idea s'intenta realitzar diverses activitats les quals motivin l'interès de la segona franja de joves (20- 29 anys). Finalment, amb el Carnet Jove de Sant Gregori s'intenta que els avantatges que aquest carnet ofereix també siguin atractius pels joves d'entre 20- 30 anys.

La difusió per incentivar la participació es fa a partir de les noves tecnologies (correu electrònic, facebook, etc.). També es considera de vital importància treballar sota una imatge que defineixi

l'àmbit de joventut de Sant Gregori. Segons la tècnica, “des del primer moment varem considerar primordial el fet de tenir una imatge identificativa, atractiva i que crides l'atenció”. El tractament de tots els documents (tríptics, fulletons, etc.) que realitzen és un aspecte important. La convocatòria per les Taules Participatives va ser a partir d'una carta enviada per correu ordinari la qual s'hi adjuntava un punt de llibre on s'exposava les dates de la convocatòria.

L'avaluació del Pla Local de Joventut (2008- 2011) és contínua. Aquesta avaluació s'intenta fer des de dues vessants: per una banda, la valoració dels joves a partir de les activitats realitzades i els serveis prestats; i d'altra banda, un seguiment setmanal amb l'òrgan de govern, en aquest cas amb la regidora de joventut del municipi. Trimestralment s'estableix un procés d'avaluació més formal on es fusiona les dues perspectives anteriorment descrites. No obstant això, la tècnica de joventut exposa: “sovint es destina molt de temps a programar i poc a avaluar”.

D'altra banda, resulta important destacar que de forma puntual realitza coordinacions amb l'Institut Mas Xifre de Girona, amb l'escola de Sant Gregori i amb l'Educadora de Serveis Socials del Municipi.

- Criteris relacionats amb les conseqüències del procés.

Un cop fet l'anàlisi de les necessitats es planteja una estratègia metodològica i com a conseqüència es realitza un retorn dels resultats. Aquests resultats es transformen en accions, projectes, activitats, etc. A sant Gregori la implementació dels resultats es farà al llarg dels quatre anys, i a partir de l'avaluació contínua agafarà una forma o una altra.

De les Taules Participatives, els resultats més significatius que van sorgir són: la preocupació de consum de drogues (col·lectiu universitari de noies de 18- 20 anys), la poca participació en les activitats organitzades per les entitats, la poca oferta cultural, la poca participació dels joves, i la necessitat d'un espai totalment propi dels joves sense ser gestionat per cap figura de l'ajuntament.

Per tal de millorar la relació entre els destinataris de les activitats, i alhora per millorar la participació juvenil del municipi s'ha dut a terme la subhasta d'idees. Aquesta activitat consistia en que a títol individual o grupal es defensés una proposta. En aquest cas la participació va ser de 10 joves, però van sorgir una gran varietat de propostes. El trajecte de totes aquestes activitats el subvencionava l'ajuntament i la resta els participants. Aquest és un clar exemple de devolució dels resultats, el qual segons la tècnica: “fa millorar les relacions i la confiança vers la nostra figura com a professionals”.

Amb el tema de la poca oferta cultural, s'ha intentat solucionar amb la idea que la tècnica fos tècnica tant de joventut com de cultura. D'aquesta manera la tècnica intenta treballar de forma transversal els dos àmbits amb l'objectiu que les activitats culturals siguin d'interès pel col·lectiu de joves. Però alhora que aquestes activitats no siguin únicament per joves sinó obert a tota la població. L'objectiu primordial és generar espais on les diferents generacions convisquin.

La temàtica de les drogues es treballa dins l'espai jove de Cal Bolet a partir de diverses activitats programades durant l'any, i alhora des d'una vessant molt informal.

Finalment, a partir d'aquest any està previst que els locals de l'espai jove Cal Bolet es reformin i es dotin d'unes millors condicions. La entrevistada conclou dient: "hi ha molt d'interès polític vers els joves i un bon consens per part de tot el consistori (oposició inclosa)".

El municipi de Cassà de la Selva

- **Contextualització de Cassà de la Selva**

- Característiques estructurals, juvenils, territorials, poblacionals.

Cassà de la Selva és un municipi de la comarca del Gironès. La població està composta per un nucli urbà i també comprèn els veïnats de: Esclet, Llebrers de dalt, Llebrers de baix, Matamala, Montroig, Mosqueroles, Sangosta, les Serres, Serinyà i Verneda.

Amb dades de 2008, el municipi de Cassà de la Selva té una població de 9.376 i un total de 2025 joves, per tant, l'índex de joventut és d'un 22'5%. Dins el col·lectiu de joves, segons dades oficials, un 18% correspon a joves nouvinguts i el percentatge de la resta de joves és d'un 82%. D'aquesta manera, és rellevant evidenciar aquesta dada ja que significa que el percentatge de nouvinguts joves és elevat respecte el total de joves del municipi. Pel gran nombre de joves que hi ha a la població, s'han establert dos instituts: un de públic (on es fa ESO i Batxillerat), i la Salle que és un centre concertat (es fa únicament ESO).

A nivell de municipi, Cassà de la Selva té una quantitat elevada d'espais públics; no obstant això, es percep la manca d'espais per a ús exclusiu de joves. Segons la tècnica de joventut, aquest és un dels aspectes on l'ajuntament hi està treballant. Actualment s'està analitzant la possibilitat d'habilitar el local polivalent com a local multifuncional de caire intergeneracional (però amb prioritat per la joventut) sota el nom de Centre d'Arts Escèniques.

- Estructura política: àmbit de joventut dins l'organigrama municipal.

El consistori municipal de Cassà de la Selva està configurat per 12 regidors i l'alcalde. Actualment els òrgans de govern es distribueixen en els partits de ERC, PSC i l'Alternativa. Dins el consistori

hi ha la regidoria de Joventut i Participació ciutadana encapçalada per un regidor que s'encarrega d'aquests dos àmbits.

- Fórmules de participació jove: òrgans permanents de participació, experiències participatives de caire temporal, entitats locals.

Dins el consistori hi ha la regidoria de Participació ciutadana, però aquesta no utilitza cap eina per tal que la participació sigui present en tot moment. Només actua de forma puntual i amb col·lectius molt específics. En realitat la primera experiència pròpiament participativa ha estat la configuració del Pla Local de Joventut 2008- 2011.

El teixit associatiu de Cassà de la Selva és nombrós ja que té un total de 47 entitats les quals hi participen gent del poble. Moltes d'aquestes entitats organitzen activitats per la població del municipi i alguna té abast supramunicipal. No obstant, de tot el col·lectiu d'entitats només tres són de caire juvenil: la Burxa, Desestructurats i la Claca. L'associació la Burxa s'encarrega d'organitzar concerts, castanyades, sortides puntuals, festa de la ratafia, comissió de la Festa Major, etc. Els Desestructurats porten a terme concerts, activitats de la Festa Major, etc. I la Claca organitzen l'Esplai dels dissabtes a la tarda, excursions, acampades, recollida de vidre per Nadal... D'altra banda, resulta important remarcar que dins les altres entitats també hi participen joves, com per exemple: la Colla Excursionista, els Geganters, etc.

La relació entre les entitats i l'administració des de sempre no ha estat la més idònia ja que durant molts anys no s'ha donat un suport efectiu. Aquesta circumstància ha comportat la desconfiança i la poca intencionalitat de treballar units. Paulatinament, segons remarca la tècnica, s'està treballant en aquesta línia. És per aquest motiu que l'àrea de Cultura i l'àrea d'Entitats de l'ajuntament durant els últims anys convoca regularment als responsables de les entitats del poble per parlar de les activitats que estan portant a terme i per mantenir el contacte amb ells. A partir de l'actual govern, les reunions s'organitzen a través de les àrea d'entitats i de participació ciutadana. A partir d'aquestes converses l'ajuntament té, en tot moment, coneixement de les seves necessitats i pot introduir millores en les seves propostes.

- **L'experiència participativa: Pla Local de Joventut**

- Origen del Pla Local de Joventut.

Des del inici del nou govern municipal, el consistori té com a objectiu prioritari establir un sistema de treball transversal que pugui respondre a totes les necessitats dels joves en les grans àrees que inclouen tots els aspectes de la vida dels joves, l'emancipació i la participació.

L'ajuntament de Cassà de la Selva elabora, des del 2001, un Pla local de Joventut, que per la seva dinàmica ha anat agafant importància. Actualment, i amb els nous canvis, s'han establert les bases necessàries per desenvolupar aquest Pla amb totes les seves potencialitats i per intentar respondre a les necessitats i problemàtiques dels joves del municipi i potenciar i afavorir el seu desenvolupament social i cultural en el seu entorn més immediat. D'aquesta manera, aquest any s'ha presentat el Pla Local de Joventut 2008- 2011 com la primera proposta amb la prioritat de ser participativa.

➤ Coordinació del procés

El procés participatiu del Pla Local de Joventut l'encapçala l'actual tècnica de Joventut. Des dels inicis de la nova legislatura l'equip de govern va confiar amb la necessitat de posar esforços en l'àmbit de joventut. És per aquest motiu que va contractar una tècnica de joventut amb una jornada laboral de 35 hores. La tècnica té la titulació d'Educació Social hi ha portat a terme tot el disseny del Pla i en l'actualitat l'està implementat en la realitat.

Les fases que s'han seguit per tal d'elaborar el Pla Local de Joventut 2008- 2011 de Cassà de la Selva han estat: diagnosi de la realitat juvenil del municipi, el disseny del Pla i l'establiment del sistema d'avaluació i el calendari de treball. El diagnosi de la realitat ha consistit en l'anàlisi de la realitat juvenil des d'una perspectiva quantitativa, per mitjà de l'EDE (document Excel per a l'explotació de les dades estadístiques) i l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya); i qualitativa a partir dels grups de discussió que s'han dut a terme en un període de 3 mesos. Aquests grups han estat, en primer lloc, joves de diferents grups d'edat i diferents característiques del municipi (12- 16, 17- 20, i 21- 29 anys) i en segon lloc, tècnics i agents que treballen per als joves i/o amb joves, per exemple, representants dels centres d'educació secundària del municipi, de l'Escola Taller, del programa Salut i Escola gestionat pel CAP de Cassà i de l'Àrea de Serveis Socials entre altres. D'altra banda, dins la diagnosi de la realitat, es van visualitzar les polítiques de joventut que s'estaven duent a terme al municipi. En aquest cas l'estudi es va dividir en dos grans àmbits d'actuació: emancipació i participació. A cada àmbit s'han destacat les activitats principals que s'hi relacionen i, a més, l'entitat organitzadora.

Pel que fa el disseny estratègic, s'han treballat els objectius, els programes i les actuacions entorn a dues polítiques clau: emancipació i participació. Alhora, dins el Pla s'ha establert el perfil dels destinataris i al mateix temps una metodologia entorn als principis establerts des de la Generalitat: integralitat, transversalitat, atenció a la diversitat, proximitat, participació i corresponsabilitat, innovació i aprenentatge social. Tots aquests principis s'han executat tenint en compte la interdepartamentalitat, la interinstitucionalitat, i la participació jove.

Durant el procés, s'ha destinat un temps d'avaluació. Aquesta avaluació s'ha dut a terme al principi a partir de l'anàlisi de la realitat, durant l'execució del Pla i com a eina de valoració de resultats. Alhora, a part del procés valoratiu és important remarcar el temps destinat per la realització del calendari de treball. Segons la tècnica de joventut és "una eina primordial per la organització i la planificació".

La integralitat s'ha treballat i es treballa a partir de la base que tots els àmbits de la vida dels joves s'entrellacen i no es poden desglossar, per tant, el concepte de polítiques individualistes no hi té cabuda. Per aquest motiu, Cassà aposta per un treball global i estableix la integralitat com una eina de coordinació de les diferents polítiques de tots els àmbits que conformen el consistori.

Tal i com s'ha exposat anteriorment, l'equip de govern ha fet una aposta pels joves i per aquest motiu tant des de la vessant tècnica com política s'intenta treballar d'una forma transversal. D'aquesta manera, Cassà de la Selva aposta per utilitzar la transversalitat com a recurs metodològic. Això significa que l'objectiu és articular una xarxa entre les diferents àrees de l'Ajuntament a diferents nivells per tal de treballar de forma coordinada.

Lligant els dos conceptes, un dels objectius prioritaris és fomentar una oferta d'activitats integrals pels joves (educació, habitatge, medi ambient, etc.). Per assolir-ho és imprescindible el consens i suport per part de totes les àrees de governació. Al mateix temps, per la tècnica de Cassà de la Selva és de vital importància el suport de la oposició. D'altra banda, la tècnica comenta que "la transversalitat és un aspecte que es treballa de forma inconscient". Segons ella, en els ajuntament mitjans és un acte que surt de forma quotidiana i espontània.

Cassà de la Selva aposta per unes polítiques de joventut d'inclusió social per tal de garantir la igualtat d'oportunitats i tenir present la diversitat i desigualtat existent al municipi. Des de l'Administració local s'entén que s'ha d'atendre a la joventut, tenint en compte les diferents realitats, les diverses maneres d'entendre el món, i segons la responsable tècnica: "això és una variable a tenir en compte quan es planteja qualsevol actuació".

La premissa de la proximitat és un punt clau dins el Pla 2008- 2011 ja que segons la tècnica: "durant el procés d'anàlisi de la realitat s'ha visualitzat que aquest és un dels punts febles en les polítiques socials des de fa un temps. La única opció possible a l'hora de projectar actuacions és estar a prop dels problemes, doncs només així s'aconseguiran solucions ajustades a la realitat". D'aquesta manera, la figura de la tècnica gira entorn aquest principi.

La participació és una prioritat pel nou govern d'entesa i per aquest motiu les polítiques de joventut, concretament, giren entorn aquest aspecte. L'objectiu final és abandonar el paternalisme i establir una corresponsabilitat entre els joves i l'Administració. Canyet afirma que això només és possible a partir de la "interlocució" i el "diàleg" amb els joves.

D'altra banda, un últim aspecte que destaca la tècnica de joventut és la innovació i l'aprenentatge social. Per ella la innovació és un mitjà que pot ajudar a l'assoliment dels objectius ja que pot cridar l'atenció del col·lectiu juvenil. Alhora, el concepte d'aprenentatge social no és pot obviar amb les polítiques juvenils ja que l'àmbit de joventut de Cassà aposta que és un aspecte important no tan sols a nivell educatiu sinó de forma global i integral, ja que segons la tècnica de joventut: "s'ha de ser conscient que qualsevol persona passa per processos d'aprenentatge permanent i això no es pot deixar de banda, i en els joves aquest aspecte pot prendre més rellevància".

Finalment, l'àmbit pressupostari és important per tal de poder assolir unes adequades polítiques de joventut. La partida de joventut per aquest 2008 es va pressupostar en 19.000 € (valor aproximat), deixant de banda el sou de la tècnica de joventut (21.600 € aprox.), adscrita a la partida de personal de l'ajuntament de Cassà de la Selva.

➤ Criteris relacionats amb "qui participa"

Tal com s'estableix en el Pla Nacional de Joventut de Catalunya, i com marca en les seves actuacions la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya, els destinataris de les polítiques de joventut de l'ajuntament de Cassà de la Selva es dirigeixen principalment a joves del municipi entre 15 i 29 anys. Malgrat tot, la tècnica comenta que "cal tenir en compte la flexibilitat i la realitat de la situació actual al nostre municipi pel que fa referència a la població jove". Amb això doncs, justifiquen la necessitat d'ampliar les franges d'edat segons l'àmbit d'actuació amb el qual s'estigui treballant en cada moment. Pel que fa a l'àmbit cultural, educatiu i de promoció de la salut, per exemple, els destinataris poden ser joves a partir de 12 anys, ja que de 12 a 16 és una franja d'edat en què no hi ha opcions ofertes per altres sectors i àrees, i per l'àmbit de joventut de Cassà resulta important iniciar un procés d'apropament i participació amb aquest col·lectiu. Seguint la mateixa línia, àmbits com l'habitatge i el treball poden dirigir-se als joves més grans, fins i tot al límit dels 35 anys. Justifiquen aquest àmpliament a partir dels ajuts al lloguer just per a joves que oferta la Generalitat de Catalunya. Així doncs, seguint les mateixes directrius, treballen en aquests àmbits per una franja de joves d'edat més gran.

Una altra variable a tenir en compte a més de l'edat és la mobilitat. Amb això, la tècnica fa referència al fet que Cassà és poble d'acollida en termes educatius de joves de pobles propers com Caldes de Malavella, Riudellots de la Selva, etc. Aquest fet potencia les relacions entre els joves de diferents municipis i, per tant, s'ha de tenir en compte a l'hora d'organitzar activitats i s'ha de contemplar tota aquesta població com a possibles destinataris.

La mobilitat també pot fer referència al tema de la immigració i als joves nouvinguts. Destinataris de les polítiques de joventut són totes aquelles persones joves del municipi i/o que hi fan vida. Aquest aspecte es treballa a partir de la coordinació i el treball en xarxa de les diferents àrees de l'ajuntament i amb les entitats, serveis i centres que treballen amb la població immigrant per tal d'assumir els nous reptes i fer polítiques globals i generals que tinguin en compte a tothom. D'aquesta manera, Cassà aposta per fer una gran obertura del procés amb un únic requisit: ser jove.

➤ Criteris relacionats sobre “què es participa”

Durant el procés de realització del Pla Local s'han analitzat els diferents aspectes de la vida dels joves, tant pel que fa a l'emancipació: educació, treball, habitatge, salut, cultura i mobilitat, com a la participació: interlocució, associacionisme, foment de la participació.... Concretament entre l'interval de 12 i 16 anys, inicialment, es van proposar a tractar les següents temàtiques: educació (absentisme escolar, oferta formació no reglada, equipaments culturals, serveis d'informació, fracàs escolar, nivell d'estudis assolits), salut (consum d'alcohol/ tabac/ altres drogues, malalties, sexualitat i anticoncepció, esports, equipaments sanitaris, programes de prevenció), oci (tipus d'oci, temps lliure, mobilitat per motius d'oci, noves tecnologies, consum, els grups d'amics, etc). De la franja de 17 a 20 anys, la proposta de temes va ser la següent: treball (ocupació/ atur, trobar feina, expectatives laborals, vies d'accés al món del treball, autoocupació, polítiques d'ocupació en el municipi), educació (formació professional, transició escola- treball, formació no reglada, simultaneïtat estudis- feina), participació (diferents formes de participació, els joves que no participen, ideal de participació, relació entre joves i ajuntament), oci (tipus d'oci, temps d'oci, consum, esport, el grups d'amics, mobilitat per motius d'oci). De 21 a 29 anys es va creure que les temàtiques a debatre havien de ser: treball (ocupació/ atur, trobar feina, expectatives laborals, vies d'accés al món del treball, autoocupació, polítiques d'ocupació en el municipi), habitatge (emancipació, mercat immobiliari al municipi i rodalies, característiques dels habitatges, mobilitat per motius d'habitatge), participació (diferents formes de participació, els joves que no participen, ideal de participació, relació entre joves i ajuntament, comunicació), oci (tipus d'oci, temps d'oci, consum, esport, el grups d'amics, mobilitat per motius d'oci).

Els tècnics i agents socials del municipi es va programar la següent proposta temàtica: educació

(formació, nivells d'estudis assolits, fracàs escolar, transició escola- treball, coneixement Escola Taller, política educativa al municipi), treball (ocupació/atur, trobar feina, expectatives laborals, vies d'accés al món del treball, autoocupació, polítiques d'ocupació en el municipi), habitatge (emancipació, mercat immobiliari al municipi i rodalies, característiques dels habitatges, mobilitat per motius d'habitatge), salut (conductes de risc, sexualitat i anticoncepció, accidents de trànsit, esport com a prevenció), participació (diferents formes de participació, els joves que no participen, ideal de participació, relació entre joves i ajuntament, comunicació, evolució de la participació), oci (tipus d'oci, temps d'oci, consum, esport, el grup d'amics, mobilitat per motius d'oci).

Aquest conjunt d'idees són les temàtiques que des de l'àmbit de joventut de Cassà es proposaven al iniciar el procés participatiu. Segons la tècnica de joventut “era únicament una eina de guia per tal de poder dinamitzar els grups de discussió”. En el grup de joves molts dels temes es van treballar lleugerament, en canvi, amb els tècnics i agents socials es va aprofundir més. Tot i això, la entrevistada exposa “que les expectatives no eren molt altes ja que els joves no estan acostumats a participar ja que durant molt anys l'ajuntament no els hi ha donat suport”.

➤ Criteris relacionats amb “com es participa”

Per dur a terme la diagnosi participativa del Pla Local 2008- 2011 es va treballar a partir dels grups de discussió. Aquests es van dur a terme amb un període de temps de 3 mesos i es van dividir en dos perfils: joves i agents socials i tècnics. Els joves es van dividir en tres grups: 12- 16, 17- 20, 21- 29 anys. En realitat, la participació en els grups de discussió va ser poc representativa. En el grup de 12- 16 anys no es va establir un grup de discussió ja que van valorar que no seria viable. En aquest cas, van optar per fer entrevistes als delegats dels instituts i per tant les reunions es van establir de forma extraoficial. Pel que fa el grup d'edat de 17- 20 anys hi van participar 5 joves (alguns dels quals eren associats). Per últim, l'interval d'edat de 21- 29 anys hi van assistir 6 participants (la majoria joves associats). La tècnica remarca que en els grups de discussió d'agents socials (entitats, instituts...) i tècnics van funcionar perquè la participació va ser significativa ja que tenien una gran motivació per provocar canvis. Tot i això, la tècnica de joventut de Cassà exposa: “és significativa en termes numèrics, però poc representativa per saber l'opinió personal dels joves”. Durant el procés d'excussió del PLJ, la regidoria de joventut s'ha proposat augmentar la participació dels joves de Cassà de la Selva a partir d'una suggerent oferta d'activitats que els motivi.

L'àrea de joventut de Cassà de la Selva aposta per les noves tecnologies com a mètode de comunicació i difusió. Actualment s'estan iniciat projectes que potencien la comunicació a diferents nivells i a través de diferents canals. L'actuació principal és la pàgina web de l'àrea de joventut ja

que vol ser un portal d'informació juvenil i de consulta de tota aquella informació que els hi pot interessar, posant al seu abast, a més a més, un formulari de consulta. La pàgina web també és un mitjà a través del qual es fa difusió de notícies d'actualitat local, programació d'activitats de l'àrea de joventut, invitació a processos participatius en les diferents fases, etc... Una proposta a treballar és el butlletí electrònic amb l'objectiu d'informar periòdicament tota aquella informació que pot ser útil i/o interessant als joves. D'altra banda, un dels mitjans de comunicació que també s'utilitza des de l'àrea de joventut és la ràdio local. Des del mes de setembre de 2007, personal de la ràdio local i la tècnica de joventut de l'ajuntament elaboren un programa de ràdio per els joves. A través d'aquest programa d'emissió setmanal, es fa arribar als joves notícies locals d'interès (cursos, activitats, concursos, etc.) i també informació d'àmbit nacional (ajudes al lloguer, procés de Bolonya, subvencions per entitats, etc.). Així doncs, la ràdio local és un mitjà que també es potenciarà durant els pròxims anys, ja que és un recurs amb molt d'abast informatiu, de fàcil accés i d'una metodologia de treball poc complicada. Així mateix, i tot i els nous mitjans, no s'ha deixat d'utilitzar els mitjans de comunicació establerts i utilitzats per l'ajuntament de Cassà (l'agenda mensual, els cartells d'activitats i programacions puntuals, i l'ús del correu convencional). També es potencia la difusió, a través dels delegats i delegades dels Centres d'Educació Secundària i la xarxa de contactes que s'ha començat a establir durant el curs escolar 2007- 2008. En els Instituts de Secundària, un cop a la setmana es dur a terme el PICES (Punt d'Informació als Centres d'Educació Secundària). El PICES s'estableix els dos instituts de secundària i ho porta a terme la tècnica de joventut. L'objectiu d'aquesta activitat és oferir la informació que demanen els joves del institut. A Cassà es dur a terme aquesta iniciativa perquè el PIJ (Punt d'Informació Juvenil) no va funcionar en el seu moment. Segons la tècnica: "la proximitat és un factor important per tal que els joves facin ús del servei". Pròximament, es té la intenció d'obrir un Punt d'Informació Juvenil exclusivament dedicat a l'emancipació. Per tant es destina a un col·lectiu molt concret amb unes necessitats molt particulars. L'objectiu és que aquesta proposta s'executi al 2009.

Concretament, la convocatòria del procés participatiu per l'elaboració del Pla Local es va fer per mitjà del correu convencional enviant una carta a totes les persones joves adscrites al padró municipal. Un cop enviada la carta, es van fer trucades telefòniques per tal de confirmar l'assistència. No obstant, tot i l'esforç fet, la participació no va ser l'esperada.

Per fer el seguiment i la valoració del Pla, l'àrea de joventut ho reparteix en tres fases: inicial, durant el procés i final. La valoració inicial correspon a l'anàlisi de la realitat i el seu diagnosi. Per la tècnica aquest punt és clau ja que marca i descriu el punt de partida inicial, i és imprescindible per poder avaluar en quina mesura canvia la realitat un cop realitzada la intervenció. D'altra banda,

aquest anàlisi inicial juntament amb l'avaluació contínua ha d'ajudar a conèixer els punts forts i febles del procés i reestructurar-lo.

L'avaluació general del present Pla Local de Joventut es basa en un sistema de valoració continuada, partint de l'avaluació de les actuacions que es vagin desenvolupant al llarg dels pròxims quatre anys. Aquestes avaluacions, segons la tècnica s'han de desenvolupar amb totes les persones implicades, (entitats del poble, joves destinataris, les diferents àrees de l'ajuntament, etc.). A banda de les valoracions concretes de cada programa i actuació, cada final d'any fan una avaluació del Pla, per tal d'introduir les millores necessàries i aprofundir amb els aspectes positius. A més, a la meitat del Pla (després de dos anys de treball), es té previst realitzar una avaluació global i un replantejament del Pla i les actuacions per tal de prioritzar aquells projectes més necessaris i requerits per els joves del municipi i per totes les àrees implicades.

Per tal de dur a terme una idònia avaluació resulta necessari la coordinació tan a nivell interdepartamental com interinstitucional. Interdepartamentalment es configura un treball en xarxa entre les diferents àrees i àmbits d'actuació de l'ajuntament. Interinstitucionalment, a nivell local, es porten a terme coordinacions entre els centres i/o serveis que treballen entorn als joves (Instituts de Secundària, l'Escola taller, el Centre d'Assistència Primària, l'educadora de Serveis Socials, etc.). Alhora, és destacable dir que s'estableix una coordinació constant amb el regidor de joventut. D'altra banda, a nivell comarcal, l'àrea de joventut de l'ajuntament de Cassà de la Selva està adherida a la Taula de tècnics de joventut del Consell Comarcal del Gironès. L'ajuntament de Cassà i l'àrea de joventut també mantenen relacions de coordinació i col·laboració amb altres institucions com la Diputació de Girona, la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya, el Consorci per la Normalització Lingüística i Ajuntaments de localitats properes (Campllong, Llambilles, Riudellots, Caldes de Malavella, Quart, Llagostera, etc).

➤ Criteris relacionats amb les conseqüències del procés.

Del procés participatiu exercit i del criteri de la tècnica de joventut han sorgit els resultats que configuren el Pla Local de Joventut 2008- 2011. Aquests resultats es poden dividir en dues línies: polítiques d'emancipació i polítiques de participació. Dins el primer grup de polítiques es treballa entorn a: l'educació (PICES, xerrades amb el professorat i les AMPES, relació estreta amb els delegats, programació de cursos d'educació no reglada, potenciar el projecte de Reforç Educatiu Individualitzat, ampliació de l'horari de biblioteca, coordinació estreta amb el SSAP), treball (importància de l'Escola taller, cursos de formació professional, borsa de treball d'àmbit local), habitatge (promoció de pisos de protecció oficial, borsa d'habitatge jove, informar de les polítiques

i ajudes entorn a l'habitatge), salut (treball en xarxa amb el CAP, campanyes d'informació i prevenció, sistema de beques esportives), cultura (creació de Centre d'Arts Escèniques, consolidar actuacions culturals, utilització de la ràdio com a mitjà d'informació i difusió), mobilitat (servei de bus nocturn en ocasions especials, potenciar l'ús de la bici a través de campanyes i tallers). Pel que fa les polítiques de participació la tasca va dirigida a treballar: la interlocució (internet com a mitjà i la comunicació de proximitat, la creació de la pàgina web, Centre d'Arts Escèniques, Punt d'Informació Juvenil de l'emancipació, els PICES), l'associacionisme (creació de l'Àrea d'Entitats de l'ajuntament, xarxa d'entitats, mostra d'entitats a la Fira de Santa Tecla, relació entre el Consell Nacional de Joves i els joves cassanencs, programació de la Festa Major), i la cultura de la participació (potenciar el voluntariat, projecte "patis oberts" com espai ludicoesportiu fora de l'horari escolar, sopar anual de joves, camps de treball al municipi). Alguns d'aquests resultats ja s'estan duent a terme i d'altres es desenvoluparan al llarg dels quatre anys. No obstant això, les accions primordials que s'han d'exercir per poder dur a terme les propostes esmentades anteriorment són: construir i posar en marxa el Centre d'Arts Escèniques de Cassà (espai polivalent d'activitats culturals), re-ubicar el Punt d'Informació Juvenil destinat a l'emancipació (més pràctic i adaptat a les necessitats dels joves), i incorporar una figura d'un/a dinamitzador juvenil.

Finalment, destacar que la tècnica de joventut amb el treball realitzat amb el PLJ ha notat un canvi en la cultura participativa de la població de Cassà de la Selva. Ho argumenta dient que ara hi ha una major resposta ja que paulatinament els joves poden observar que des de l'ajuntament hi ha una intencionalitat de ser escoltats. Poden prendre part de les polítiques juvenils i exposar les seves necessitats i inquietuds. Dins aquesta línia, la tècnica destaca el bon funcionament dels PICES.

El municipi de Vilablareix

- **Contextualització de Vilablareix**

- Característiques estructurals, juvenils, territorials, poblacionals.

Vilablareix és un municipi de la comarca del Gironès que forma part de l'àrea urbana de Girona. Segons el padró municipal de 2007, la població jove de Vilablareix és de 446 persones d'entre 15 i 29 anys d'un total 2310 habitants, cosa que representa un 19'54 %. Els percentatges d'immigració de tercers països a Vilablareix és pràcticament anecdòtica en comparació a Catalunya, amb un total de 6 joves d'entre 15-29 anys. Continuant amb el tema de la població, Vilablareix és un poble amb fort sentiment de pertinença dins el col·lectiu més adult. En aquest cas, pels joves (20- 29) és més complicat desenvolupar aquesta sensació ja que la feina i els estudis els han de cercar fora del municipi. Per tant, per aquest col·lectiu Vilablareix té una qualitat de poble dormitori.

El municipi de Vilablareix es divideix en dues parts ben diferenciades: per una banda, el nucli urbà on es situa la part més antiga del municipi (habitatges, botigues, etc.); i per l'altra, la zona més industrial on es situen les indústries i fàbriques. Al principi d'aquesta zona també és habitada per immobles de caire unifamiliar.

Vilablareix és una població que poc a poc ha anat creixent, i per aquest motiu s'ha vist la necessitat de construir un Institut d'Educació Secundària. Aquest 2008 ha iniciat la primera promoció d'alumnes realitzant el primer curs d'ESO. L'alumnat, a part de ser de Vilablareix també n'hi ha de Quart i Fornells de la Selva.

Per últim, en aquest primer punt és important destacar que hi ha una infraestructura en el municipi destinada (però alhora oberta a tothom) als joves del municipi. Aquesta és el Local de joves que es situa a la part industrial del poble.

- Estructura política: àmbit de joventut dins l'organigrama municipal.

L'equip de Govern de la present legislatura està format per 11 regidors 6 dels quals corresponen a Esquerra Republicana de Catalunya amb majoria absoluta. Dels regidors restants, 4 són de CiU i 1 del PSC. Dins l'ajuntament hi ha la regidoria de Joventut i Comunicació que està encapçalada per una regidora que s'encarrega d'aquestes dues àrees.

Des del present equip de govern es vol seguir en la línia de l'anterior legislatura i donar suport a les iniciatives sortides dels joves. L'àrea de joventut es veu com un sector clau ja que representa un sector important de la població, sovint desatès en les seves necessitats, vista com una etapa de trànsit i no un sector amb entitat pròpia. Des de l'àrea de joventut es defensa la idea que la joventut és un sector de la població amb unes característiques determinades que també cal tenir en compte.

- Fórmules de participació jove: òrgans permanents de participació, experiències participatives de caire temporal, entitats locals.

A nivell municipal hi ha una regidoria de participació ciutadana la qual utilitza les següents eines per tal de potenciar la participació dels vilatans: potencia la contractació de persones del municipi (bans municipals), bústia d'informació municipal (suggeriments, demandes, queixes, etc.), enquesta de valoració de la "Guia d'activitats 2007- 2008", Revista "Veu Jove" (equip de 5 joves), Revista municipal "La Torratxa" (oberta a tothom), Ràdio municipal amb el programa "Microdenit" (equip de 8 persones, les quals 3 són joves), la pàgina web de l'ajuntament i el fòrum d'opinió, la web jove (amb informació destinada completament als joves), i el local de joves (espai lúdic).

De tots aquests mitjans potenciadors de participació ciutadana, els que actualment no funcionen dins l'àmbit juvenil són: la bústia de suggeriments, l'enquesta de valoració de la "Guia d'activitats 2007- 2008", la revista municipal "La Torratxa", i el fòrum virtual de l'ajuntament. En canvi, els que tenen un funcionament més positiu entre els joves són: El local i la revista "Veu Jove".

El Local de joves està gestionat des de l'ajuntament i s'ofereixen un conjunt d'activitats lúdiques i formatives (algunes destinades als joves, i d'altres obertes a tota la població). L'horari d'obertura és de dilluns a divendres de 5 a 9 h del vespre (amb possibles variacions). El local es situa a la zona industrial del municipi, i aquesta dificultat d'accés fa que una gran part de joves no s'hi aproximi. En realitat, segons el tècnic, últimament no hi assisteixen noies i s'ha creat la dinàmica que només hi van una colla d'amics. Segons el tècnic de joventut de l'ajuntament, aquest és un tema pendent a solucionar ja que aquests joves només s'impliquen en moments puntuals i alhora comporten que el grau d'obertura d'assistents es redueixi. Aquest Local va sorgir arran del primer Pla Local de Joventut 2005- 2007 del municipi. Es valora que és un bon recurs per aglutinar joves, però resulta necessari controlar que es mantingui obert a tota la població juvenil del sector. El Local disposa de dues sales: per una banda, una de formació i informació (viatgeteca, diccionaris, informació d'educació, salut, lleure, oci, etc.); i per l'altra, s'hi troba un espai lúdic (billar, jocs de taula, televisió, Play station, taula de ping-pong, 3 portàtils amb accés a internet, futbolí i diana).

La revista "Veu Jove" està totalment gestionada per joves del municipi. Aquesta entitat va néixer l'any 2005 amb l'objectiu de fer una revista i dinamitzar l'activitat juvenil al poble. De forma semestral editen una publicació i es fa arribar a tots els habitatges del municipi. Aquesta entitat col·labora amb el carnaval, en activitats esportives, amb la programació de la Festa Major, amb el Sopar "Retroba't" (sopar de joves), i amb la festa de l'hereu i la pubilla.

La xarxa associativa de Vilablareix està composta per un total de 10 entitats, 3 de les quals són de joves: Veu Jove (7-8 joves), Grup de teatre "l'Olla dels Maiquiets" (5-6 joves), Associació esportiva (majoritàriament joves menors de 15 anys). Llavors hi ha JAV (Joves Amics de Vilablareix), però en l'actualitat el components tenen entre 30 i 40 anys. Finalment, a l'entitat Amics de San Roc (cavalcada de Reis, pessebre vivent, Aplec de San Roc...) i Microdenit (programa de Ràdio setmanal) hi participen alguns joves.

- **L'experiència participativa: Pla Local de Joventut**

- Origen del Pla Local de Joventut (necessitat, proposta, pressupost, etc.).

A l'anterior legislatura es va valorar com a prioritari tenir present l'àmbit de joventut dins el

consistori municipal. Per aquest motiu, es va crear la regidoria de joventut i consegüentment l'elaboració del Pla Local de Joventut 2005- 2007. Així doncs, el Pla 2008- 2011 és la continuació d'aquest primer Pla. Un Pla on la intencionalitat era observar i treballar les necessitats presents dels joves del municipi de Vilablareix.

➤ Coordinació del procés

El lideratge de l'actual PLJ està compartit entre: el tècnic de joventut de l'ajuntament, i la dinamitzadora juvenil del Local de joves. Les seves respectives funcions no estan molt diferenciades ja que fan un treball conjunt. El tècnic de joventut està totes les tardes i el dilluns al matí al Local, i la dinamitzadora hi va dos matins i tres tardes. La titulació formativa dels dos professionals no està relacionada amb el món social, ja que el tècnic té la titulació de Ciències Ambientals, i la dinamitzadora és diplomada en Ciències Empresarials.

Per tal de dur a terme la planificació i execució del PLJ 2008- 2011 es va realitzar una avaluació global de l'anterior PLJ a partir d'avaluacions concretes de les diverses actuacions dutes a terme i una revisió dels objectius marcats. Aquest primer pas va ser primordial per la redacció del nou Pla. Feta aquesta primera valoració es va realitzar l'anàlisi de la realitat juvenil del municipi. En aquest cas per ser més operatius, els responsables van separar la realitat dels joves en diferents àmbits: habitatge, feina, participació, salut, formació, cultura, equilibri territorial i cohesió social. L'anàlisi va consistir en dues fases: la primera va ser la visualització de totes les polítiques que es duen a terme al municipi (des del propi ajuntament, altres administracions, i des dels mateixos joves); i en segon lloc, un anàlisi de la realitat des de la vessant quantitativa i qualitativa.

La visualització de les polítiques dutes a terme en el territori es va fer a partir d'una sèrie d'entrevistes (la majoria de caràcter informal). Aquestes entrevistes es van fer a regidors, responsables d'infraestructures i entitats del municipi, treballadors de serveis que té l'ajuntament (Borsa de Treball, el Centre d'Atenció Primària, Serveis Socials, la Biblioteca...), Associació Esportiva i BTT, Ràdio municipal, etc.

D'altra banda, l'anàlisi quantitatiu de la realitat juvenil es va elaborar a partir de les fulles de càlcul facilitades per la Secretaria de Joventut (EDE), les dades de l'IDESCAT (versió 2001) i el padró municipal. L'anàlisi qualitatiu es va basar en dos grups de discussió amb els joves del municipi separats en dues franges d'edat: 15- 19 anys i 20- 29 anys. El mitjà per dur a terme aquests grups de discussió va ser el DAFO (Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats). En aquest cas, les jornades es van encapçalar sota el lema: "què passa a la joventut del municipi?". Per completar aquest recurs, es van fer unes entrevistes individualitzades amb certs joves del poble. Els

professionals de l'àrea de joventut van considerar que no era oportú realitzar un grup de discussió amb agents socials i tècnics del municipi. En aquest cas van escollir el mitjà de fer entrevistes de caire informal i individual. Tanmateix és important destacar que durant el procés d'anàlisi, en el municipi s'estava realitzant l'agenda 21 (procés participatiu a nivell general del municipi). Per tant, d'aquest procés es van poder aprofitar certs resultats pel PLJ 2008- 2011.

A partir de la diagnosi del municipi es van fixar els objectius de l'actual PLJ. Aquests responen a les necessitats i preocupacions expressades pels propis joves, i el criteri tècnic dels professionals (tècnic, dinamitzadora) i regidora que treballen dins l'àmbit. A partir d'aquests objectius s'han elaborat unes propostes que s'han de dur a terme al llarg dels quatre anys.

El PLJ està consensuat i aprovat per tot el consistori municipal. Per tant té el suport de totes les àrees de l'ajuntament i al mateix temps intenta treballar d'una manera transversal. Això es determina amb l'estreta relació que s'estableix entre l'àrea de promoció econòmica (servei local d'ocupació, formació laboral, servei local de creació d'empreses, servei d'assessorament empresarial), i d'urbanisme (pisos de protecció oficial, lloguers espai comercial a baix cost).

L'àrea de joventut de l'ajuntament de Vilablareix disposa d'un pressupost pel 2008 de 30.000 euros més 4.000 per cursos i formacions. Els 30.000 es reparteixen en: 5.000 destinats a activitats de la Festa Major, 5.000 per activitats d'estiu, 5.000 pel sopar de joves "Retra't", 3.000 per sortides culturals, 5.000 per despeses vàries, 3.000 per la celebració i actes de la "Pubilla i l'Hereu", 4.000 per imprevistos o activitats noves. Segons el tècnic de joventut, en matèria econòmica l'àrea de joventut ha augmentat considerablement ja que en el 2005 tenien un pressupost de 18.000 euros.

➤ Criteris relacionats amb "qui participa"

El PLJ de Vilablareix està obert a tots els joves de 15 a 29 anys. És per aquest motiu que per realitzar els grups de discussió es van convocar a tots els joves del municipi. Tal i com s'ha citat anteriorment, per tal de realitzar les dinàmiques participatives de discussió es va dividir el jovent en dues franges d'edat: 15- 19 anys i 20- 29. El nombre de participants en les dues taules de discussió va ser entre 10- 20. Pel tècnic, la participació establerta va ser poc representativa. A més, dels assistents la gran majoria eren associats. Per tant, el tècnic exposa que "hi ha una gran part de la població jove que no va manifestar la seva opinió". Des del Local de joves s'intenta treballar la participació dels joves en activitats locals, però malauradament no s'arriba a tota la població juvenil. El tècnic de joventut comenta: "és molt difícil arribar als joves si aquests no tenen un interès propi".

Amb l'elaboració del Pla també van participar tècnics de l'ajuntament, regidors, i agents socials. Aquests ho van fer a títol propi i per mitjà d'entrevistes puntuals. El ser un poble petit hi ha facilitat en l'accés i la proximitat entre els diferents professionals.

➤ Criteris relacionats sobre “què es participa”

En les taules de discussió l'objectiu principal era saber quina és la realitat juvenil (problemes, necessitats...) de Vilablareix entorn les següents temàtiques: educació, feina, habitatge, salut, societat, participació i oci. A cada grup de discussió (14- 19, 20- 30) la dinàmica va ser diversa ja que la situació i les necessitats varien segons la situació personal. No obstant, en tots dos grups es va fer una presentació inicial on s'exposava què era un PLJ, la importància de la participació i la implicació, els resultats positius d'un procés participatiu, etc.

En el grup de 14- 19 anys, primer es va fer una dinàmica que consistia en una subhasta d'activitats que farien al Local. Es van repartir uns diners ficticis i es van fer dos grups els quals havien de comprar les activitats donant-les als que millor paguessin. Les activitats entraven dins la programació d'un any al Local i cada grup havia d'intentar tenir la millor programació. Es donava la possibilitat de comprar activitats en blanc per tal que poguessin escriure el que volguessin. Les activitats que van sortir de l'activitat van ser: reforç escolar, internet, música, excursions, perruqueria, esports, pintura, teatre, cuina, maquillatge, alemany, francès, dansa, anglès, italià, i festes de nit.

Seguidament es va passar una petita enquesta de preguntes curtes en les quals el que es pretenia era obrir un debat de temes varis. Els resultats d'aquesta activitat van ser: obrir el local els cap de setmana durant les nits, motivació per crear la comissió de joves per la Festa Major, realització d'activitats esportives, necessitat d'informació en temes d'educació (carreres universitàries, cicles de formació professional, sortides laborals, etc.).

En el grup de 20- 29 anys, inicialment es va fer un recull de pluja d'idees per tal de trencar el gel. Llavors mitjançant uns fulls a la paret amb els diferents temes (habitatge, feina, oci i cultura, salut, cohesió social i equilibri, participació, formació), un termòmetre dibuixat i uns papers adhesius es va procedir a la segona dinàmica. En aquest cas l'objectiu era enganxar a la paret la frase que els suggerís el tema i posar-la on creguessin del termòmetre (de més a menys importància). Les idees sorgides arran d'aquesta activitat van ser: poca participació i implicació de la gent jove, adequats cursos de formació al local, la necessitat de més concerts i festes (Festa alternativa d'estiu), programar més sortides i activitats culturals (cinema a l'estiu, projeccions d'artistes locals),

necessitat d'un centre de planificació familiar, repartiment de preservatius al Local, poca confidencialitat per part dels professionals del CAP, dificultat d'accés a un habitatge per solters, falta d'una borsa d'habitatge municipal, habitatges cars i no accés per tothom, procés llarg i complicat per demanar un habitatge de protecció. Per concloure la trobada, entre tots van fer un llistat de propostes: local social (punt de trobada), renovació de la piscina municipal, sopar "Retroba't", i adaptar els horaris dels cursos a la tasca laboral.

A partir d'aquesta pluja d'idees, i la informació recollida de manera informal es va configurar l'actual PLJ. És important destacar la figura de l'administració durant aquest procés. En aquest cas, la regidora va presenciar tots els actes per tal d'aproximar l'ajuntament als joves.

➤ Criteris relacionats amb "com es participa"

Per a l'obtenció de dades qualitatives per fer l'anàlisi de la realitat juvenil del municipi, es van organitzar unes trobades (grups de discussió) amb joves per tal de tractar sobre la situació actual. L'assoliment d'una bona difusió, es va treballar per mitjà dels següents mecanismes: el Vilaquè (full informatiu juvenil mensual), la pàgina web del Local de Joves, cartells als comerços i llocs més concorreguts pels joves, missatges i correus electrònics a tots els joves de la base de dades del local, difusió durant el sopar "Retroba't", el boca a boca, i contactes directes del personal de l'àrea de joventut i regidora amb els joves.

La primera trobada que feia referència a joves d'entre 15 i 19 anys va ser força representativa tant a nivell qualitatiu com quantitatiu. Van assistir 11 joves (cosa que representa un 8'3 de la seva franja d'edat) amb l'afegit que era un grup força heterogeni tant en edats com en tipus de jove. La segona trobada feia referència a joves d'entre 20 i 29 anys, va ser més nombrosa en nombres absoluts malgrat que era menys heterogènia ja que procedien fonamentalment de dues franges d'edat molt concretes i amb afinitats entre ells. En total eren 17 joves cosa que representa prop d'un 5'5 % dels joves de la seva franja d'edat.

En ambdues reunions es van preparar unes dinàmiques per afavorir el diàleg i l'intercanvi d'opinions entre els joves per tal de definir la situació del municipi en referència a la situació dels joves. En ambdós casos es va fer una introducció descriptiva del que és i el que representa el Pla Local de Joventut i la importància de la seva col·laboració. Els temes a tractar, es van adaptar segons l'edat i es van recollir totes les propostes sorgides.

Per tal de retornar la informació, es va enviar un correu electrònic a tots els joves els quals es disposa la seva adreça. Aquest constava d'un escrit amb les conclusions i un resum dels objectius i propostes d'actuació que s'havien cregut convenients des de l'àrea joventut.

Paral·lelament a les reunions es van fer unes enquestes en la que es preguntava als joves sobre diferents temes (es van recollir un total de 30 enquestes entre joves que no havien assistit a les reunions). Degut a la dificultat d'organitzar un grup de discussió amb altres agents i polítics s'han mantingut converses informals per copsar la visió que es té de la situació de la joventut del municipi.

L'òrgan de gestió i seguiment del PLJ de Vilablareix recau a l'àrea de joventut de l'ajuntament, concretament: el tècnic de joventut, la dinamitzadora i la regidora. La relació entre aquests tres agents es totalment estreta i informal. El ser un poble petit no resulta necessari crear espais formals de reunió. Aquesta proximitat també succeeix amb la resta d'àrees de l'ajuntament, sobretot amb l'àrea de promoció econòmica i urbanisme. El treball en xarxa amb altres agents locals s'ha establert amb el CAP, l'Associació esportiva i pròximament amb l'Institut de Secundària (concretament el mes de gener). La coordinació amb agents externs s'ha instaurat amb altres localitats (per exemple: Quart amb la sortida cultural a Port Aventura), i amb les trobades de tècnics del Consell Comarcal del Gironès. Finalment, el seguiment del Pla es configura amb les valoracions constants dels joves. Cada sis mesos es planteja una assemblea amb els joves per tal de valorar les activitats i serveis que s'ofereixen. També serveix com a punt de suggeriments i crítiques. Últimament aquesta reunió s'ha establert cada mes, no obstant el tema central ha estat el Local i per tant els assistents han estat el grup de joves que freqüenten el recinte.

➤ Criteris relacionats amb les conseqüències del procés.

Per establir les propostes del PLJ 2008- 2011 es va fer a partir de dues fonts: per una banda, els resultats del procés participatiu (DAFO, qüestionaris a joves, entrevistes amb agents socials); i per l'altra el criteri tècnic dels professionals de l'àrea de joventut (tècnic de joventut, dinamitzadora juvenil i regidora de joventut). Les diverses propostes s'han dividit en sis àrees: habitatge, treball, participació, salut, cultura i oci, i equilibri territorial i cohesió social.

Entorn a l'habitatge, la proposta ha estat crear una borsa d'habitatge de lloguer al municipi. Aquest servei ha d'oferir informació, assessorament en temes d'habitatge per conèixer totes les possibilitats que s'ofereixen (ajudes, subvencions, etc.). La implementació d'aquest servei es preveu que sigui a principis del 2009 al Local de Joves.

Dins l'àrea de treball, l'objectiu és fer arribar als joves els serveis que l'ajuntament ofereix vers aquesta temàtica (iniciatives de l'àrea de promoció econòmica). Alhora, proposar la creació d'un llistat d'ofertes de feina específica per estudiants que faciliti el poder treballar durant l'estiu i altres

èpoques de vacances. Aquesta proposta s'ha iniciat a partir d'establir una adequada relació amb la tècnica de l'ajuntament de promoció econòmica.

Pel que fa la participació, la intencionalitat és aconseguir la cogestió entre Ajuntament i joves del Local. En aquesta línia, l'objectiu és donar a conèixer en què poden participar els joves, buscar formes d'incentivar la seva participació i facilitar espais de trobada. Això s'ha començat a treballar a partir de la creació de la nova comissió de joves els quals han iniciat la tasca amb la programació de la Festa Major. En aquest cas són joves del Local, però actualment el procés s'ha estancat.

Pel que fa a la salut, la proposta és continuar en la línia iniciada (2005- 2007) de tenir al Local un punt d'informació en temes de salut. Alhora iniciar una sèrie de campanyes divulgatives entorn a l'alcohol, les drogues, la sexualitat, la alimentació, etc. Un recurs per tractar els temes de salut són les activitats d'oci (esport, sortides, excursions, etc.).

A l'àrea de cultura i oci, l'objectiu és treballar en la participació de la gent en les associacions locals i la revista "Veu Jove". Lligat amb aquest tema, la proposta és tenir un espai fix on es puguin fer exposicions, incidir en la programació de la Festa Major i la Setmana cultural i recuperar les tradicions (festa dels "Quintos", partit de solters contra casats...). Tanmateix adaptar els horaris de les activitats a les necessitats dels joves pel tal de potenciar la participació. Aquestes propostes ja s'han començat a iniciar durant el 2008.

Per últim, la finalitat que té l'àmbit d'equilibri territorial i cohesió social és fomentar la identitat entre els nouvinguts (comunitaris i extracomunitaris) i joves del municipi. Per poder-ho assolir l'objectiu és facilitar espais de trobada (especialment les nits i caps de setmana), adreçar-se als nous habitants per tal que puguin conèixer la realitat social del municipi, donar a conèixer els recursos municipals, organitzar més activitats per fomentar la participació i el compromís dels joves amb el poble (per exemple: l'espai dels dissabtes), i potenciar la piscina municipal durant l'estiu com a punt de trobada i cohesió social. La majoria d'aquestes propostes s'iniciaran durant el 2009.

Per finalitzar, el tècnic de joventut del municipi, amb el seu any d'experiència, comenta que ha notat un canvi d'actitud per part dels joves. Segons ell, a poc a poc s'està agafant més consciència participativa i d'implicació entorn al municipi. No obstant, tot i ser un poble petit, arribar a tots els joves és molt complicat. És per aquest motiu que sempre hi ha els mateixos joves a per tot arreu, i consegüentment hi ha la perillositat que aquests es cremin.

Estudi comparatiu dels tres municipis

- **Diagnòstic**
  - Prospecció i funcionalitat de les dades

En els tres municipis (Sant Gregori, Cassà de la Selva i Vilablareix), l'eina estàndard per obtenir la

informació significativa del municipi és portant a terme un anàlisi de la comunitat. Aquest anàlisi és un instrument que consisteix en dues parts: quantitativa i qualitativa. En els tres municipis l'anàlisi quantitatiu s'ha executat a partir de les dades estadístiques que ofereix l'EDE, l'IDESCAT i el padró municipal. En aquest cas, l'estudi consisteix en detectar les dades més rellevants de cada municipi: nombre d'habitants, nombre de joves, nombre de joves nous, percentatges de joves segons l'edat, etc.

	Nº habitants	Nº joves	Percentatge de joves	Percentatge de joves nous
Sant Gregori	3000	551	18'67%	Poc significatiu
Cassà de la Selva	9376	2025	22'5%	18% (del total de joves).
Vilablareix	2310	446	19'54%	Poc significatiu

A part de l'anàlisi estadístic, es té en compte l'estudi qualitatiu. En els tres municipis aquest s'ha executat mitjançant les anomenades taules participatives o bé grups de discussió.

	Franges d'edat	Agents implicats
Sant Gregori	12- 14, 14- 18, 18- 29 i taula emancipació 18- 35 anys.	Joves i agents socials i polítics
Cassà de la Selva	12- 16 (no grup de discussió), 17- 20, 21- 29.	Joves i agents socials i polítics.
Vilablareix	15- 19, 20- 29.	Joves

Amb aquesta taula podem observar que entre els tres municipis s'estableixen certes diferències en la vessant més organitzativa. En primer lloc, la franja d'edat en els municipis de Sant Gregori i Cassà de la Selva és més ampla ja que obren el procés a partir dels 12 anys. D'altra banda, a Sant Gregori es va establir la Taula d'emancipació per tal d'obtenir una informació més concreta sobre aquest tema. En tercer lloc, a Cassà de la Selva no es va establir la taula participativa amb els joves de 12-16 anys ja que no es va considerar factible i per tant es van basar amb les entrevistes als delegats d'institut. Finalment, a Vilablareix no es va dur a terme una taula de discussió entre els agents socials, ja que en aquest cas es va preferir el mètode d'entrevistes individualitzades.

No obstant amb aquestes petites variants, es pot observar que l'estructura per analitzar la realitat i per tant tenir la informació suficient per plantejar un PLJ és similar en les tres poblacions. Aquest fet pot ser degut a que la Generalitat de Catalunya, àrea de polítiques de Joventut, estableix un guió

molt pautat de les parts en que ha de consistir el procés d'un Pla Local de Joventut. Per tant, això provoca que el límit de variacions entre municipis sigui quasi insignificant. La font més utilitzada en la recerca d'informació dels PLJ és el web de la pròpia Generalitat de Catalunya. En realitat, és l'únic recurs on s'especifica la metodologia de treball dels PLJ. Per tant, això comporta que la gran majoria de municipis utilitzin les eines que ofereix l'administració, i no s'interessin per buscar nous recursos i/o eines de treball.

La temàtica en els grups de discussió o taules participatives coincideix força en les tres poblacions. En la primera franja d'edat les preocupacions principals són: l'educació (estudis, sortides professionals, etc.), la salut (drogues, sexualitat, etc.), i l'oci (on sortir a les nits, mobilitat, etc.). A partir de 20 anys, els interessos són: l'obtenció de feina i l'habitatge, i reflexionen sobre el grau de participació. Així doncs, es pot determinar que en les taules participatives o grups de discussió els resultats (opinions, preocupacions, interessos, etc.) són poc variables. Conseqüentment això comporta que les propostes que es plantegin siguin les mateixes, per exemple: borsa de treball, d'habitatge, campanyes de conscienciació en temes de salut i prevenció, etc. Tal i com citava abans, des del departament de joventut està molt establert quin ha de ser el procés d'anàlisi d'un municipi i quins han de ser els eixos vertebradors de la política juvenil. Això comporta que els PLJ perdin l'essència de cada municipi, i s'estableixin en *format fotocopia*. Es deixa de banda la innovació, el sortir dels esquemes marcats (que no tenen que ser els més adequats); per utilitzar un mateix motlle arreu i potser deixant de banda altres estratègies o aspectes significatius de la localitat.

El fet de tenir una única font d'informació fa que la dinàmica política local sigui coincident en els tres municipis. Fent l'anàlisi de les tres realitats, una dada similar és el fet d'establir un local per a joves. Vilablareix i Sant Gregori en el primer PLJ 2005- 2007 ja es va implementar, i en aquest cas, Cassà de la Selva ho vol fer durant aquests quatre anys. Així doncs, s'arriba a la conclusió que tot PLJ ha d'anar lligat amb l'establiment d'un espai destinat als joves? Aquesta és la única línia estratègica que es pot dur a terme? O és la opció més fàcil? A més a més, en cap cas es reflexiona sobre la seva viabilitat. És a dir, no hi ha un procés de valoració en el qual es discuteixi sobre les potencialitats i febleses que pot comportar un local. A Vilablareix i Sant Gregori, la dinàmica de l'espai jove acaba sent un lloc destinat per a un col·lectiu concret de joves (una o dues colles d'amics). Per tant recurs poc obert i desaprofitat per a la gran majoria de joves del municipi. A Sant Gregori s'han aplicat mesures per intentar canviar aquesta situació: situar diverses activitats de caire més cultural i de públic adult a les instal·lacions Cal Bolet. Amb aquesta *excusa* s'intenta obrir el local i aconseguir que altres col·lectius utilitzin el servei. És important dir, que si l'estratègia metodològica que implementa l'àrea de joventut no convenç als joves pot comportar que la visió de

l'àmbit de joventut pugui ser de desconfiança i falta de credibilitat. Tanmateix, tant a Sant Gregori com a Vilablareix la demanda de la gent jove és que, si realment és el seu espai, no sigui gestionat per l'ajuntament sinó que pugui ser el seu propi recinte (totalment obert). Potser la proposta en aquest cas hauria d'anar més encaminada en la cessió d'espais els quals els destinataris en fossin els responsables reals del que ocorre en el local. Fer-ho des d'una perspectiva de cogestió, i que en aquest cas l'ajuntament cedís les responsabilitats. No obstant, això només es pot dur a terme si hi ha un compromís per les dues parts.

Una altra aposta política juvenil que coincideix en els tres municipis són els Punt d'Informació Juvenil. Però el més destacable és el fet que en els tres municipis, els tècnics de joventut m'han comentat que el PIJ és un recurs que no funciona perquè el jove no l'utilitza. Així doncs, aquest servei, es pot determinar com una aposta política juvenil descontextualitzada de la realitat emergent dels municipis ja que estem immersos en l'era de la informació i les noves tecnologies, i en aquest cas els joves no es desplaçaran en un PIJ si tenen accés a internet. Per tant el més viable és utilitzar les noves tecnologies com a eina de recerca de informació, i deixar d'intentar potenciar els PIJ. Els tres municipis analitzats ja han arribat aquesta conclusió i posen els esforços en transmetre la informació a partir de les noves tecnologies, tenint en compte que la informació ha de ser de qualitat. Hem de tenir present que no tota la informació d'internet és fiable, i aquesta idea s'ha de traspassar a la joventut (sobretot a la primera franja d'edat). D'aquesta manera, l'àrea de joventut d'un ajuntament no es pot quedar desfasada en aquest paràmetre ja que sinó l'accés als joves resulta més complicat. Cassà és l'exemple més evident ja que des de l'ajuntament es valorava la necessitat de tenir un PIJ, però finalment amb l'experiència pràctica, van arribar a la conclusió que la informació s'havia de posar a l'abast dels destinataris i per aquest motiu en l'actualitat s'estan duent a terme els PICES (Punt d'Informació als Centre d'Educació Secundària). La valoració dels PICES és positiva ja que s'estableix un alt nombre de consultes, alhora és una eina que facilita l'accés als joves i permet la confiança i una relació més estreta entre el tècnic de joventut i els adolescents del institut. Dels 12 als 18 anys és una franja d'edat vulnerable ja que estan envoltats de riscos els quals moltes vegades no en són conscients. Un exemple molt clar és l'internet ja que l'accés a aquest recurs és relativament fàcil, però això no significa que tota la informació que es pot trobar sigui la més idònia. Aquest és un aspecte important a tenir en compte i que per tant a partir dels PICES es pot treballar-hi.

Un altre aspecte a comentar és la necessitat generalitzada de posar un tècnic de joventut en els ajuntaments. Completament s'ha convertit en una aposta política en la gran majoria de poblacions. Actualment la gran majoria d'ajuntaments tenen l'àrea de joventut, i consegüentment, en molts casos, l'establiment d'un PLJ. Però, el tècnic es contracta perquè és un tema de "moda" o bé té una

funcionalitat clau? El tècnic és l'especialista o bé tots els membres de l'ajuntament poden ser especialistes en joventut? El tècnic té poder de decisió o es pot esdevenir que es converteixi amb el "titella" del regidor? En els tres municipis analitzats, segons el professional entrevistat, la tònica general és que l'àrea de joventut està totalment ben coordinada entre el representat polític i el professional tècnic. Penso que s'ha de consensuar d'aquesta manera per tal que el projecte sigui viable. S'ha de potenciar la necessitat que dins els ajuntaments hi hagi la figura d'un tècnic de joventut, però alhora s'ha de reivindicar que es faci a consciència (professionalment, econòmicament, etc.).

➤ Interdepartamental

L'equip tècnic de l'àrea de joventut de Vilablareix i Sant Gregori consisteix en el tècnic/a de joventut i una dinamitzadora. Dins aquest col·lectiu s'ha d'afegir la figura del regidor com a representat polític del consistori. Cassà de la Selva, únicament ha establert la figura d'una tècnica de joventut, però una de les intencionalitats del PLJ és dotar l'àrea d'un dinamitzador. Tan a Sant Gregori com a Cassà de la Selva la figura professional de les tècniques i la dinamitzadora és de Educació Social. A Vilablareix el perfil professional no va relacionat amb la vessant social o pedagògica ja que el tècnic és titulat en Ciències Ambientals i la dinamitzadora en Ciències Empresarials. És important aturar-se en aquest punt ja que considero destacable el fet que no s'estableixi cap requisit a l'hora de contractar a un tècnic de joventut. Un professional que treballa dins l'àmbit de la joventut a de tenir uns coneixements, unes habilitats i competències bàsiques. Això comporta que sigui necessari establir un perfil concret ja que sinó tothom, sense tenir en compte la titulació, pot exercir la tasca de tècnic de joventut. És important l'experiència i les habilitats personals, però el perfil del professional que treballa amb la joventut no es pot basar únicament amb aquestes premisses. Així doncs, es necessari reivindicar la professionalització dels tècnics de joventut per tal aconseguir que la tasca sigui de qualitat. Aquesta idea, no significa que únicament es pugui exercir de tècnic de joventut amb una titulació específica, però sí que és primordial que s'estableixi un perfil concret (coneixements, habilitats, competències, etc.). en aquest cas, tal i com s'ha citat a l'apartat "competències professionals dins l'àmbit de joventut (...)", l'educador social respon a les característiques que ha de tenir un tècnic expert en temes de joventut. Així doncs, el qüestionament, en el cas de Vilablareix, apareix a l'hora de valorar si les dues titulacions responen al perfil professional que ha de tenir un tècnic de joventut.

La relació entre la part més política i la part més tècnica, en les tres localitats, es força estreta. No obstant, aquest fet s'ha evidenciat a Sant Gregori ja que setmanalment tenen un reunió establerta. A Vilablareix també es denota una bona relació, però d'un caràcter més informal i esporàdic ja que les coordinacions no estan pautades formalment sinó que es realitzen quan es considera necessari i

oportú.

D'altra banda, és essencial destacar que els tres ajuntaments fan una aposta política a nivell de joventut. A Vilablareix i Sant Gregori no és la primera legislatura ja que porten quatre anys d'experiència amb el PLJ 2005- 2007. Aquesta opció dels ajuntaments d'incorporar l'àrea de joventut dins el consistori, comporta la necessitat que aquesta àrea i l'ajuntament estableixin una relació de caire bidireccional. En els tres municipis la percepció, en aquest aspecte, és positiva ja que no es denoten incongruències relacionals entre les dues parts. Fins i tot, és destacable citar que l'oposició política en els tres casos també hi pren part de manera activa. Potser aquest mar de bones relacions sorgeix a partir de la situació territorial i poblacional dels tres municipis. Vilablareix i Sant Gregori es determinen com a municipis petits i Cassà de la Selva com a mitjà. En aquest context, és fàcil evidenciar que la relació és més estreta i propera perquè no estem parlant de grans municipis els quals l'equip del consistori sigui gran. Per tant, les relacions es caracteritzen per ser de proximitat.

No obstant, tot i que la relació entre la part tècnica i política sigui horitzontal i propera, és important valorar si l'àrea de joventut té la mateixa rellevància que la resta d'àrees de l'ajuntament. Aquest aspecte es relaciona amb el tema de la professionalització del tècnic. S'ha d'establir un perfil professional per tal que el tècnic de joventut estigui considerat com un expert i per tant que tingui el mateix nivell que qualsevol altre tècnic del consistori. Com a conseqüència no es desvaloraria l'àrea de joventut i la tasca professional tindria més pes.

A nivell pressupostari, la visió estreta de les tres entrevistes realitzades, és que la situació econòmica no resulta ser baixa i/o insuficient. Així doncs, per part dels tècnics no hi ha una actitud de queixa vers aquest aspecte. Tot i això, és important remarcar les diferències pressupostàries entre els tres municipis:

	Pressupost lliure de sous
Sant Gregori	36.182'91
Cassà de la Selva	19.000
Vilablareix	34.000

Veient aquests números, Sant Gregori i Vilablareix, pressupostàriament, tenen una situació similar ja que és el segon PLJ que es dur a terme al municipi i alhora dins el pressupost es té en compte les despeses que s'esdevenen als locals. A Cassà la situació és diferent ja que és el primer any i encara no hi ha l'existència d'un local per joves. No obstant això, les xifres són sorprenents ja que la població de Cassà de la Selva triplica la dels altres dos municipis. Per tant, queda evidenciat el fet

que a nivell econòmic l'aposta política és més elevada a Sant Gregori i Vilablareix.

➤ Interinstitucional

Els tres municipis treballen amb la idea d'establir coordinacions amb altres institucions, tant a nivell municipal com supramunicipal. En el següent requadre es pot visualitzar les relacions que s'estableixen a cada municipi:

	Coordinació àmbit municipal				Coordinació àmbit supramunicipal		
	<i>Entitats locals</i>	<i>SSAP</i>	<i>Institut de Secundària</i>	<i>CAP</i>	<i>Municipis pròxims</i>	<i>Consell Comarcal Gironès</i>	<i>Departament de joventut de la Generalitat</i>
Sant Gregori	X	X		X	X	X	X
Cassà de la Selva	X	X	X	X	X	X	X
Vilablareix	X	X		X	X	X	X

Les tres poblacions tenen un bon teixit associatiu (Sant Gregori: 36 entitats, Cassà de la Selva: 47, Vilablareix: 10). Observant els números, la població amb més nombre d'associacions és Cassà de la Selva. No obstant, és important tenir en compte que aquest municipi té més nombre d'habitants que els altres dos. Per tant, si ens fixem amb la relació habitants- entitats, la població que té un nombre més representatiu és Sant Gregori. Tot i això, en aquest cas, és important veure quin és el número d'entitats juvenils (Sant Gregori: 1, Cassà de la Selva: 3, Vilablareix: 3 entitats). En relació nombre d'entitats- nombre d'associacions juvenils, el municipi que destaca és Vilablareix ja que de les 10 entitats que té 3 són de caire juvenil, en canvi, Cassà de la Selva també té tres entitats juvenils però sota un total de 47 associacions.

D'altra banda, en el requadre s'expressa que els tres municipis estableixen coordinació amb el SSAP per tractar necessitats específiques de certs col·lectius, i el CAP en relació a la salut i la prevenció. En el municipi de Cassà de la Selva també hi ha contacte amb els dos instituts de la zona per treballar temes educatius però alhora com a instrument per captar i traspasar informació, mantenir el vincle, etc. A Vilablareix aquest és el primer any que hi ha instituts i la coordinació es començarà establir a partir del gener del 2009. En el cas de Sant Gregori no hi ha institut al municipi, i per tant la gran majoria de joves assisteixen a l'Institut Mas Xifre de Girona. La coordinació entre la tècnica de joventut de Sant Gregori i l'institut és molt puntual i per tant no hi ha la presència d'un treball comú.

Finalment a nivell supramunicipal, els tres municipis tenen contacte amb d'altres localitats pròximes (per exemple en el cas de Vilablareix estableixen relació amb Quart i Fornells de la Selva ja que comparteixen institut) de tal manera que poden compartir recursos, unir esforços, etc. Alhora, la part tècnica manté lligam amb el Consell Comarcal a partir de la Taula de Tècnics del Gironès (mensualment). És un òrgan de deliberació, un punt d'unió i d'intercanvi d'experiències. En tercer lloc, s'instaura relació amb el Departament de Joventut de la Generalitat de Catalunya per tràmits purament administratius i burocràtics.

➤ Participació jove

El nombre de participants en les estratègies participatives dutes als tres municipis, en termes generals, ha estat poc representativa del total de joves que configuren la localitat. A continuació es presenta una taula- resum on esquemàticament es pot observar el baix nivell de participació en el municipi de Sant Gregori.

Franges d'edat	Nº de participants
12- 18 anys	6- 8 joves
18- 29 anys	0 joves
18- 35 anys (taula emancipació)	0 joves

Observant la taula, queda evident que el nombre de joves participants no resulta ser una xifra representativa del municipi. L'equip tècnic ho valora amb la idea que actualment els joves no tenen necessitat de reivindicar-se ja que amb l'anterior PLJ ja es van treballar, sobretot, aspectes d'habitatge. Però, personalment penso que aquest fet no justifica la poca participació d'aquest segon PLJ.

El nombre de participants de Cassà de la Selva s'exposa en el següent requadre:

Franges d'edat	Nº de participants
12- 16 anys	--
17- 20 anys	5 joves
20- 29 anys	6 joves

En aquest cas, a l'interval d'edat de 12- 16 anys no es va fer grup de discussió ja que es va considerar més apropiat establir reunions puntuals amb els delegats dels dos instituts. El qüestionament que se'n deriva d'aquesta decisió és: realment és un recurs per obtenir representativitat de l'opinió juvenil? Des del meu punt de vista, considero que aquesta estratègia pot

servir en una fase inicial, no obstant, l'objectiu final ha de ser que la participació d'aquesta franja no sigui únicament de persones puntuals. En el tram de 17- 20 anys la participació es va establir en 5 joves i de 20- 29 anys en 6, i la majoria dels casos eren joves associats. Per tant, observant els resultats, es pot concloure que la participació es va esdevenir baixa.

En el municipi de Vilablareix la participació juvenil en les taules de discussió es va produir de la següent manera:

Franges d'edat	Nº de participants
15- 19 anys	11 joves
20- 29 anys	17 joves

Visualitzant la taula es pot determinar que la participació dels joves de Vilablareix va ser més alta que els altres dos municipis. Àdhuc, van realitzar 30 entrevistes a joves que no havien assistit a la reunió establerta. Així doncs, és evident que Vilablareix és el municipi on van assolir més representació juvenil. En aquest cas el Local de joves va ser un punt essencial de difusió, no obstant els participants d'aquest procés únicament van ésser els que sovint freqüenten l'espai i per tant la obertura del procés es va reduir.

D'altra banda, els agents socials (tècnics, professionals que treballen entorn els joves, etc.), en els tres municipis, van mostrar molta implicació i participació en el procés de captació d'informació i establiment de propostes. No obstant això, aquesta qualitat d'informació és representativa a nivell d'anàlisi de la realitat juvenil? Els tècnics, si el procés en joves no té èxit s'han de conformar amb la informació extreta dels agents socials? Des del meu punt de vista, aquest fet provoca caure en un cercle viciós d'error, el qual el conformisme elimina l'essència d'un procés participatiu.

El mètode de difusió de les practiques participatives a cada municipi té les seves particularitats. A Vilablareix han utilitzat els següents recursos per tal de convocar els joves del municipi: el Vilaquè (full informatiu juvenil mensual), la pàgina web del Local de joves, cartells a comerços i llocs concorreguts per joves, missatges i correus electrònics dels joves del Local, difusió durant el sopar "Retroba't", i el boca a boca.

A Cassà de la Selva els mitjans per fer difusió de les taules de discussió va ser a partir de: el correu convencional (enviament d'una carta a partir del llistat del padró municipal) i trucades telefòniques per confirmar l'assistència.

Pel que fa a Sant Gregori, la difusió es va fer: carta des de l'ajuntament on es feia la convocatòria, i a més un punt de llibre amb les dates de les taules participatives.

En el cas de Vilablareix es denota que hi ha uns anys d'experiència i bagatge i per tant tenen un

l·listat de contactes establert (base de dades). A Cassà de la Selva el tema va ser més complicat ja que fins el moment no s'havia establert cap iniciativa on la participació dels joves fos un principi primordial. Per tant l'accés fàcil als joves és a partir del padró municipal, però això comporta que els joves que no estiguin inscrits queden fora de la convocatòria. Pel que fa a Sant Gregori, en aquest segon PLJ han deixat de banda el treball de carrer (fet durant el primer Pla) per donar més importància a la imatge de l'àrea de joventut (imatge corporativa, material informatiu, etc.).

Els tècnics dels tres pobles no manifesten tant un canvi de cultura participativa com un canvi d'actitud dels joves vers la imatge de l'ajuntament. Això significa que el col·lectiu juvenil mira l'administració local amb uns altres ulls i deixa de banda la constant visió negativa. Aquesta situació es fa molt palesa a Cassà de la Selva ja que és el seu primer any amb un PLJ en format participatiu, i per tant els joves veuen que per part del consistori hi ha una actitud de canvi. A Sant Gregori a nivell participatiu (Taula Participativa) es configura una desmillora en la implicació dels joves respecte el primer PLJ. No obstant, a nivell de participar en les activitats que es proposen el percentatge augmenta. Aquesta, situació pot anar lligada a la bona qualitat de vida que posseeixen els habitants del municipi. Aquesta pot comportar al conformisme dels joves i a la no necessitat de queixa. En el cas de Vilablareix, la cultura participativa s'instaura en una part concreta de la població (els anomenats "els de sempre"). Entre 24- 28 anys s'estableix un buit generacional en matèria participativa. A més durant el primer Pla i en aquest segon també, s'està posant esforços perquè els joves d'entre 16- 20 anys es motivin i comparteixin esforços per configurar iniciatives pel municipi (configuració d'entitats juvenils).

- **Disseny i aplicació del Pla**

- **Integralitat**

La tònica general de les temàtiques treballades en les estratègies participatives amb la franja d'edat més elevada són: l'ocupació laboral i l'emancipació. I els joves d'edats inferiors giren entorn d'altres temes: salut i prevenció, educació i l'oci (sobretot nocturn). La percepció és que són aspectes de la vida quotidiana d'un jove, però s'encasellen d'una forma massa estandarditzada. En el cas de Sant Gregori, es va focalitzar una Taula d'Emancipació per joves de 18 a 35 anys i l'assistència en aquest cas va ser zero. Potser en aquest cas es va caure en l'error de que els joves en aquesta franja d'edat tenen la dificultat de trobar un habitatge, una feina...però no es va valorar que potser els joves d'aquest municipi no presenten aquesta necessitat. Així doncs, s'arriba a la conclusió que cada municipi té una realitat diversa i que les temàtiques s'han d'emmotllar en aquesta diversitat.

Lligat a aquest tema, la qüestió és valorar l'adequació dels temes amb la franja d'edat dels joves. A Cassà de la Selva s'ha dut a terme un procés molt estructurat per la part tècnica. Però la poca representació obtinguda comporta que aquest procés hagi estat poc significatiu. A Vilablareix, les dinàmiques que es van establir durant els grups de discussió van ser interessants. Aquestes van esdevenir-se adequades a la franja d'edat i alhora pel sorgiment d'idees pròpies dels joves. No obstant, en el grup de joves de menys edat es va focalitzar massa amb el Local de joves. En aquest cas es nota que els participants de la reunió eren usuaris d'aquest, per tant, configura un falta d'obertura a la realitat del poble. En el municipi de Sant Gregori, la situació va ser similar a Cassà de la Selva. La participació va ser poc representativa de la realitat municipal i el fracàs de la Taula d'Emancipació evidencia la falta de concordança entre els interessos dels joves i les propostes tècniques.

A partir de l'anàlisi d'aquestes tres realitats queda palès que el tractament de temes va lligat estretament amb el número de participants. Alhora si els participants són homogenis, com és el cas de Vilablareix, l'accés a la realitat juvenil no resulta factible. D'aquesta manera, les temàtiques sorgides en una taula participativa són una eina primordial per l'elaboració d'una política de joventut local. Així doncs sorgeix el plantejament de qüestionar-se el següent: si els resultats són poc representatius, s'estableix/en una/es proposta/es adequades? Les temàtiques que sorgeixen en aquests grups de discussió poc participatius són integrals a nivell individualitzat (col·lectius concrets) o giren entorn a la globalitat de la realitat juvenil del municipi? Els PLJ tenen una base teòrica molt pautada, però és una teoria generalitzada que s'allunya de la pràctica local del dia a dia. Aquest factor, en molts de casos, condiciona el procés i per tant s'ha d'evidenciar i prendre les mesures necessàries per treballar-ho. Si es continua en aquesta línia els PLJ es convertiran en una estratègia descontextualitzada i poc eficaç, en definitiva un “*parxe*” més en la nostra societat.

➤ Transversalitat

Els tres PLJ estableixen una coordinació concreta amb les àrees del respectiu ajuntament. A la població de Sant Gregori hi ha un lligam estret entre l'àrea de cultura i urbanisme. S'estableix relació amb l'àmbit de cultura amb la finalitat de compartir activitats i fomentar les relacions intergeneracionals. Un factor a tenir en compte és que la pròpia tècnica de joventut també és responsable de l'àrea de cultura i potencia la facilitat dels tràmits. Pel que fa l'àrea d'urbanisme s'ha instaurat un pacte en el qual a l'espai Cal Bolet es dur a terme la promoció de pisos de lloguer de gestió de l'ajuntament. Aquesta decisió es va prendre per tal d'afavorir que l'espai Cal Bolet fos més obert i no només hi entressin joves de la menor franja d'edat. A Cassà de la Selva, hi ha una coordinació estreta entre l'àrea d'urbanisme i l'àmbit d'educació. Pel que fa urbanisme s'ha arribat a l'acord que pròximament s'estableixi un Punt d'Informació d'Emancipació amb la finalitat de

focalitzar un col·lectiu concret i d'aquesta manera establir un tracte més proper i concret. Amb el tema d'educació s'estableix una relació força important amb els instituts entorn el treball del PICES, i amb SSAP amb el projecte REI (Reforç Educatiu Individualitzat). El municipi de Vilablareix manté una relació estreta amb l'àrea de promoció econòmica (coordinació entre tècnics), sobretot en temes d'ocupació, i amb l'àrea d'urbanisme, pel tractament de l'habitatge (pisos de protecció oficial, lloguers d'espais comercials, etc.).

Els tres municipis aposten pel criteri de transversalitat com a forma de funcionament. Però fent l'anàlisi es poden detectar punts positius i d'altres de negatius. Com a factors favorables pel procés del PLJ i consegüentment per l'àrea de joventut són: aprofitament de recursos del propi ajuntament, increment de la coordinació entre àrees (creació de projectes comuns a partir d'un treball mutu), no repetiment de serveis, facilitat d'accés pels destinataris, creació de més vincle amb tots els tècnics del consistori, coneixement dels recursos disponibles per part de tots els tècnics i alhora del jovent del poble i, increment d'importància de l'àrea de joventut (no ser una àrea invisible). Com a possibles factors negatius si no es dur a terme una gestió adequada: realització de tasques no pròpies com a tècnic de joventut, ni tampoc de l'àrea; i en segon lloc, el fet de barrejar funcions i/o mesclar perfils (per exemple en el cas de Sant Gregori la tècnica fa funcions de joventut i cultura). Això pot provocar una reducció de recursos i un sobre esforç per part del professional contractat.

➤ Corresponsabilitat

En els tres municipis la relació i el repartiment de responsabilitats entre el regidor d'àrea i el tècnic és la correcta. Els tècnics expressen una bona voluntat de les dues parts, i una implicació política positiva. En els tres casos, el regidor exerceix el paper de representant polític i el tècnic és el professional que gestiona les propostes, projectes i activitats de l'àrea de joventut. Pel que fa l'àmbit de joventut amb l'ajuntament, en els tres pobles, el consistori valora com a primordial la necessitat d'una regidoria orientada als joves on es vetlli per les necessitats i inquietuds dels joves. La sensació que es percep, és que joventut és un tema d'actualitat i per tant a nivell polític resulta ser una bona estratègia a adherir-se. Això no ha de ser negatiu si es treballa correctament tan a nivell tècnic com polític. En realitat, des de la Generalitat s'impulsen molts esforços amb els PLJ (sobretot a nivell de documentació), i per tant es visualitza com una eina clau pel progrés dels ajuntaments.

Tal i com s'ha dit anteriorment, joventut és un tema actual i alhora hi ha la intencionalitat de destinar-hi esforços, però: Els PLJ arriben a tota la població juvenil d'un municipi? Aquest pla és representatiu de tot el col·lectiu de joves? Tots els joves saben què és un PLJ, per a què serveix i què

implica? Tenir un PLJ significa fer un bon treball amb joves? Es potencia els moviments socials dels propis joves o bé s'imposa un model estructurat i poc variable? Quan des dels ajuntaments es parla de corresponsabilitat què significa? L'essència de la corresponsabilitat respon a la idea que entre joves i la part tècnica i política de l'ajuntament s'estableixi un repartiment de responsabilitat, en definitiva, una cogestió. Però veritablement aquest fet no ocorre de forma pràctica en els municipis ja que els joves no acaben sent els protagonistes reals del procés.

Els grups de discussió que es duen a terme són poc productius però en el Pla escrit queda bé citar-los i comentar que s'han dut a terme. En aquest cas, no es valora si realment són uns recursos i esforços mal gestionats. Conseqüentment, les activitats que es proposen (la gran majoria provenen de la part tècnica) alguns jove hi participen però sense l'objectiu d'afiliar-se i treballar per un interès comú pel municipi sinó únicament per un interès propi. Així doncs, això no es pot valorar com a termes de corresponsabilitat sinó com una participació puntual. És a dir, l'administració local gestiona i si a nivell individual motiva es participa de forma casual. Per tant, no hi ha cap treball d'implicació, de cogestió ni de formar part del col·lectiu de joves. Queda palès, que el problema ve d'arrel i si no es reacciona tot continuarà igual o pitjor.

D'altra banda, l'únic moviment social juvenil que en certa manera es té present és l'associacionisme juvenil. Fins i tot se'n fa un ús extrem, ja que sovint únicament es fa treball amb ells. Buscar els joves associats és el recurs fàcil, això no significa que no s'hagi de fer, però si l'objectiu és arribar a tota la població jove no es pot estancar el procés en un grup concret. Aquests estan motivats i hi ha la certesa que es pot comptar amb la seva participació, per tant l'objectiu ha de ser arribar a altres esferes on no hi ha consciència participativa. Si només es busca suport amb els joves associats hi ha la possibilitat que aquests es cremin i es perdi un teixit creat pels propis joves. Però a més a més, pot sorgir una nova problemàtica: el descontentament d'una part dels joves i la inexistència d'interès per l'altra part. Així doncs, per què no es busquen noves estratègies per obrir el procés? Per què es segueix amb la línia que els PLJ només el poden gaudir uns quants? El qüestionament final és valorar si realment els PLJ s'han d'establir a tots els pobles. La implementació d'aquest recurs inicialment és una proposta política, els quals aquests busquen un tècnic perquè el dugui a terme. Però, realment els polítics tenen la vessant tècnica per valorar si realment és necessari un PLJ? El més adient seria que els professionals tècnics fessin un procés valoratiu on dictaminessin la prosperitat del Pla, i si és positiva marcar la metodologia estratègica en cada cas. Però, també pot haver-hi la possibilitat que les directrius del PLJ marcades des de la Generalitat no lliguin amb la realitat del municipi. És en aquests casos on els tècnics haurien de tenir més pes i poder valorar que l'opció dels PLJ, tal i com proposa l'administració, no és la més idònia, i per tant cercar altres alternatives apropiades.

- **Avaluació**

- Durant el procés d'elaboració del PLJ.

En els tres municipis analitzats, es considera que el diagnòstic inicial és un procés avaluatiu. Aquesta avaluació és en termes estadístics i alhora qualitatis de la realitat del municipi. La valoració de caire més qualitatiu va lligada al procés participatiu dels joves dels respectius municipis. A partir d'aquesta avaluació inicial de la situació es fa el PLJ de la localitat. El dilema metodològic apareix quan en aquest primer procés valoratiu no s'esdevé participació juvenil. Així doncs, amb aquesta exemplificació es pot observar que si el primer pas no s'executa de la forma correcta, pot derivar que el procés de quatre tingui certes mancances (per exemple: descontextualització de la realitat). No obstant, aquesta realitat s'encobreix mitjançant les propostes (activitats, serveis, etc.) que sorgeixen del propi tècnic arrel de la poca representativitat juvenil. És evident que no es pot defugir de la realitat i que actualment no existeix una dinàmica consolidada de participació entre els joves. Per tant, és important donar un vot de confiança a les iniciatives, però tenint present quines han de ser les prioritats de cada municipi i conèixer de forma específica la realitat contextual.

Els agents implicats en el procés avaluatiu inicial bàsicament són els tècnics i els agents socials (persones que treballen entorn a la joventut, entitats, etc.). Els joves haurien d'ocupar l'eix central, però malauradament en els tres municipis no s'estableix una participació representativa dels joves. En canvi, pel que fa als agents socials (SSAP, CAP, entitats...) estan més acostumats a participar i saben com fer-ho i perquè és adequat fer aquest exercici. També és important destacar el fet que durant el procés d'elaboració del PLJ no s'estableix cap mena de punt de trobada amb els joves. En els tres municipis se'ls cita per fer les taules participatives (en el cas de Sant Gregori dues vegades, però sense èxit), no obstant, un cop feta simplement hi ha un retorn de resultats via correu electrònic. No hi ha cap seguiment de les possibles propostes ni dels eixos d'actuació futurs pel PLJ. Així doncs, el procés valoratiu per part dels joves es queda estancat amb els grups de discussió i per tant no poden rebatre la opinió dels experts i/o tècnics. D'aquesta manera es pot concloure que els grups de discussió acaben sent un pur tràmit ja que no s'esdevé cap mena de vinculació ni tampoc hi ha la intencionalitat de que ho sigui.

- Durant l'aplicació del PLJ i els resultats finals.

En el transcurs de l'aplicació del PLJ, anualment en el cas de Cassà de la Selva/ Vilablareix i trimestralment a Sant Gregori, es porta a terme una revisió del procés de caire formal. No obstant, aquesta es fa des d'una part tècnica i per tant es deixa de banda l'opinió juvenil del municipi. Aquest fet ocorre als tres municipis analitzats. A Vilablareix és l'únic municipi on semestralment es

té establert una assemblea amb els joves, però en aquest cas la temàtica va dirigida al Local dels joves (últimament aquestes reunions s'han fet de manera mensual per temes que s'havien de tractar amb urgència). A la resta de municipis les avaluacions realitzades pels joves són les valoracions puntuals de certes activitats que es duen a terme (en format qüestionari). És rellevant fer referència que en el cas de Cassà de la Selva, a la meitat del pla (després de dos anys d'aplicació del PLJ) s'executa una valoració global on s'avaluen més a fons els eixos treballats fins el moment i si resulta essencial reestructurar el procés; no obstant això, en aquest cas, els joves tampoc se'ls convoca. Així doncs, en el PLJ on teòricament els joves són els protagonistes, se'ls exclou de la part més important: l'avaluació i seguiment del procés. D'aquesta manera, els agents que conformen un paper avaluatiu són: en major mesura, el tècnic i el dinamitzador (si hi ha la figura), i en segon terme, el regidor de l'àrea. Alhora, de forma esporàdica s'esdevenen trobades amb agents socials (SSAP, CAP, instituts, etc.), però en cap cas el jove té la possibilitat de participar-hi.

Visualitzant aquesta situació, sorgeixen un seguit de qüestions: és significatiu que els joves únicament avaluin les activitats puntuals que realitzen? Se'ls demana implicació i participació però només a la primera fase del procés (taules participatives), quin sentit pot tenir pels joves? Si realment és el seu PLJ per què no es treballa entorn a una implicació constant al llarg de tot el procés? Aquest funcionament comporta i en un futur pròxim comportarà una major desvinculació dels joves vers al municipi, menys participació, augment de la desconfiança entorn al consistori municipal, i visió del Pla Local de Joventut com un projecte administratiu i un "*parxe*" més de l'administració. Si no es segueixen uns principis (participació jove, corresponsabilitat...), resulta necessari destinar-hi tants recursos? És evident que el PLJ té una bona base teòrica ja que es regeix d'uns bons principis, però són unes bases que han de guiar i per tant han no han de ser tant directives sinó més obertes i flexibles. Cada realitat és diferent i per aquest motiu seria més adient que cada municipi crees el seu propi PLJ, que se'l fes seu, i que busqués noves estratègies per dur a terme el procés participatiu. Si ens deixem marcar pel que ve donat, ens oblidem d'una part molt important: les particularitats que conformen cada municipi, en definitiva, la seva essència. Conseqüentment, els joves són els més perjudicats ja que les polítiques que es destinen per ells acaben sent poc contextualitzades a les seves necessitats.

4 Bloc III: Reflexions finals

En aquest tercer bloc es reflecteixen les conclusions finals del treball realitzat. D'una banda, s'exposen les conclusions més específiques de l'estudi de camp als tres municipis; i de l'altra les reflexions de caire més general, és a dir, conclusions obtingudes a partir de la informació treballada en el marc més teòric i els resultats de treball de camp executat. Així doncs, l'últim subpunt és la combinació de les dues recerques informatives dels PLJ a nivell català.

4.1 Conclusions específiques del treball de camp

En aquest apartat es reflecteixen les conclusions concretes de la recerca dels tres municipis. Un aspecte comú en les tres localitats analitzades és el procés d'anàlisi juvenil del municipi. En primer lloc, en general, s'estableixen les mateixes temàtiques. A totes les taules participatives s'han tractat els següents temes: salut i drogues, educació, habitatge, ocupació, oci, mobilitat i participació. Segons el meu punt de vista, aquest fet s'ha esdevingut per dos motius fonamentals: per una banda, des de l'administració pública catalana es potencia que a les taules de discussió sorgeixin aquests temes a partir de la documentació que es pot extreure d'aquesta mateixa institució; i per altra banda, els tècnics de joventut cauen en l'error de seguir el model marcat deixant de banda la realitat contextual. D'aquesta manera, s'aconsegueix que a tots els municipis sorgeixin els mateixos temes i conseqüentment s'estableixin propostes similars. Propostes que sovint no es regeixen a les necessitats de la població jove del municipi en qüestió. Alhora, aquestes propostes no estan impulsades des del col·lectiu juvenil i per tant és una oferta que únicament procedeix de l'administració local. Això, en molts de casos, comporta que el nivell d'implicació i participació sigui puntual o quasi inexistent. La tònica general és que l'àrea de joventut proposa un seguit d'activitats i l'objectiu primordial és que els joves hi participin.

El procés participatiu, s'obre al principi del procés: fase d'anàlisi de la realitat. En aquest cas es fa a partir de les taules participatives. Aquestes, teòricament, consisteixen en que els joves puguin expressar les seves opinions, queixes, suggeriments, etc. Les bases teòriques d'aquesta estratègia participativa són correctes, no obstant, a la realitat dels tres municipis analitzats els resultats no són els esperats. El primer inconvenient és el nombre de participants: en les tres localitats no es supera a la vintena d'assistents. Des de la Generalitat, en certa manera "*s'obliga*" a fer un procés participatiu per tal d'analitzar la realitat juvenil: taules participatives o de discussió. No obstant, el que no tenen en compte la part tècnica i política dels ajuntaments és que per realitzar un procés participatiu es necessiten unes bases consolidades. No es pot pretendre que la població jove d'un poble que no tenen el costum de participar, de cop i volta es motivin a fer-ho. Aquest és un treball que s'han de

fer de forma paulatina i amb uns objectius a seguir. El problema apareix quan l'administració local depèn de la subvenció econòmica de la Generalitat. És en aquest punt quan el tècnic ha d'elaborar la redacció del PLJ per tal d'aconseguir uns diners i poder realitzar un seguit d'activitats i/o instaurar serveis destinats a satisfer "teòricament" les necessitats del col·lectiu juvenil. Així doncs, és un cercle viciós el qual els més perjudicats són els joves ja que realment el treball que es fa amb ells no és el més idoni. Aquest fet, en major o menor mesura, i segons la situació del municipi (econòmicament, anys d'experiència, etc.), ocorre en els tres pobles analitzats.

L'àrea de joventut està formada pel regidor, el tècnic de joventut i el dinamitzador (segons si hi ha equipaments destinats als joves). La figura del tècnic, es caracteritza per ser el gestor el qual porta a terme l'elaboració del PLJ i encapçala la tasca d'execució durant els quatre anys. Als municipis amb local de joves, el/la tècnic/a destina certes hores a aquest equipament. Tot i està durant certes hores en contacte amb els joves, les funcions dels tècnics s'allunyen del treball de "carrer" i s'aproxima a un perfil de gestor d'activitats, serveis, etc. Des del meu punt de vista, considero que és un error deixar de banda aquest perfil ja que la tasca des del "carrer" facilita el contacte amb els joves, possibilitat l'establiment del vincle, dóna accés a conèixer la realitat del col·lectiu juvenil de forma pròxima, en definitiva, aporta una imatge de quotidianitat i per tant afavoreix l'accessibilitat (dels joves vers al tècnic i viceversa). De tota manera, aquest paper de gestor no significa que els tècnics estiguin tancats al despatx. En els municipis petits i mitjans hi ha certa facilitat en l'establiment d'unes relacions de proximitat. Aquest fet comporta que els joves no contemplin la figura del tècnic com una figura burocratitzada sinó com una persona més accessible. En definitiva, el tècnic està entre el col·lectiu juvenil i l'administració (regidor de joventut). Per tant, el perfil tècnic té dues facetes: d'una banda, la part gestora de redacció de documents, planificació d'activitats i propostes, etc.; i de l'altra banda, el paper de mediador entre els joves i l'agent polític.

Els resultats de procés dels PLJ es caracteritzen per ser un conjunt d'activitats les quals tenen la intencionalitat d'obtenir el major nombre de participants del col·lectiu juvenil. Així doncs, els recursos econòmics es destinen cap aquesta tendència i consegüentment no es treballa, de forma integral, la generació d'una cultura participativa entre els joves. Aquest fet s'esdevé, en primer lloc, perquè no es fa un treball constant i eficient amb les coordinacions d'agents socials (SSAP, CAP, entitats, etc.). En els tres municipis apareix la mateixa situació: les reunions amb les altres institucions (sobretot locals) es realitzen de forma esporàdica i amb poca continuïtat, per tant el grau d'incidència positiva es redueix. Aquest fet comporta que les polítiques s'esdevinguin de forma fragmentada. Un treball poc coordinat, ocasiona que la política gestionada no sigui integral. Cada àrea treballa els seus aspectes propis, però no hi ha una intencionalitat generalitzada d'unir esforços.

És en aquest punt on el tècnic de joventut hauria d'actuar: ser el punt de connexió entre les diverses àrees i/o serveis que treballen amb joves.

D'altra banda, els joves no participen durant la gestió de les propostes ni tampoc en el procés avaluatiu. Només de forma puntual se'ls dóna la possibilitat que aportin la seva opinió en la fase de diagnòstic de la realitat per mitjà de les taules de discussió. Tot i això, en cap cas aquesta participació té caràcter vinculant sinó que simplement és per observar quina és la situació juvenil del municipi. Així doncs, un tercer factor derivat d'aquest anterior, és que entre joves i administració local no s'estableix corresponsabilitat. Aquest fet provoca que l'establiment d'una política participativa entre els joves sigui complicada. A nivell escrit, dins la redacció del PLJ, es parla de la cogestió, però a la pràctica, es converteix en una gestió pròpia de l'àrea de joventut. En els equipaments municipals juvenils s'intenta assolir el repartiment de responsabilitats. No obstant, aquest treball únicament s'aplica a un col·lectiu molt concret ja que en aquests recintes juvenils no hi assisteix tota la població jove, i conseqüentment, aquesta dinàmica no pot agafar el nom de "cultura participativa". Així doncs, és evident que la tendència general és que la participació sigui esporàdica i per tant que no es generi una consciència social vers la participació juvenil, tant per la part política, tècnica i pels mateixos joves.

Les noves tecnologies són una eina fonamental per treballar la difusió i com a conseqüència assolir una major participació. Alhora, les noves tecnologies són un bon recurs per aproximar-se als joves ja que és el mitjà de comunicació més utilitzat dins aquest col·lectiu. Per aquest motiu, l'àrea de joventut posa esforços per tal de potenciar la creació de la pàgina web de l'àmbit juvenil municipal, la comunicació via correu electrònic, la utilització del facebook i el myspace, etc. Així doncs, es parteix de la base que les noves tecnologies són una eina de comunicació i d'interrelació entre la part tècnica i els joves del municipi. A tall de conclusió, una idònia difusió s'aconsegueix si s'utilitzen les noves tecnologies com a forma de comunicació i relació de proximitat vers els joves. Tot i això, s'ha d'intentar que aquesta interrelació no s'esdevingui amb un col·lectiu concret de joves sinó que arribi al màxim de persones per tal d'assegurar la plena eficiència.

La transversalitat, a nivell de consistori, és un aspecte que amb els anys d'experiència i bagatge adquireix importància ja que s'observa que el treball conjunt, entre les diverses àrees de l'ajuntament, aporta eficàcia i rendibilitat (tècnica i econòmica). Entorn aquest tema, és important remarcar que transversalitat no significa que un tècnic de joventut hagi de ser multifuncional (és a dir, que faci tasques d'altres àrees). Si aquest fet ocorre pot comportar diversos riscos, el més evident és la saturació de feina per part del professional tècnic. Així doncs, resulta evident que el treball en xarxa entre les diverses regidories del municipi fa que s'estableixi una idònia gestió dels

recursos, i ahora que tot el consistori tingui consciència que l'àrea de joventut té la mateixa importància que qualsevol altre.

Per concloure, considero remarcable exposar que el treball de camp realitzat dels tres municipis m'ha ajudat a generar una opinió pròpia sobre el procés, les parts i els continguts dels Plans Locals de Joventut. Aprofundir en tres realitats amb PLJ m'ha conduït a poder extreure unes conclusions específiques dels PLJ i ahora destacar quins són els seus dèficits i les seves virtuts. Ahora, a part d'aquestes conclusions específiques en sorgeixen de generals que combinen la pràctica analitzada i el treball teòric realitzat al llarg d'aquest document.

4.2 Conclusions generals

L'objectiu principal d'aquest treball és conèixer i analitzar els PLJ sota el paràmetre de la participació juvenil. Tal i com s'expressa a la justificació inicial del present document, la intencionalitat del treball ve derivada de l'interès sorgit arran de l'assistència a la taula participativa de joves del meu municipi, Llagostera, el passat mes d'abril. En aquell moment la motivació per aquest tema es va originar per la "poca" participació juvenil, segons el meu criteri, en aquell acte. En el grup de 20 a 29 anys, aproximadament érem unes 15 persones. Dada representativa tenint en compte que som cap a 1700 joves? Aquest era l'inici d'aquest treball, i el resultat final de la meua recerca es pot resumir de la següent manera: si es compara amb els tres municipis analitzats, l'assistència que es va presenciar en el meu poble va ser prou significativa. Així doncs, tinc dues opcions: en primer lloc, adoptar una actitud conformista i pensar que tot i no ser una dada representativa és la tònica present a les realitats locals; o bé, intentar desxifrar quin són els errors, i les incongruències, d'un procés que teòricament i segons la Generalitat de Catalunya és el futur per unes veritables polítiques de joventut. Unes polítiques que giren entorn dels següents conceptes: transversalitat, corresponsabilitat, integralitat i participació jove. Termes plens de teoria i bones paraules, però buits de la practica diària de moltes realitats locals juvenils. Evidentment, havent arribat fins aquest punt trio la opció d'intentar indagar què és el que realment ocorre amb les polítiques municipals, concretament amb els Plans Locals de Joventut.

El PLJ es defineix com una eina que permet realitzar polítiques locals de proximitat tot utilitzant la participació jove com a factor clau. Fent l'anàlisi de les tres realitats queda evident que a nivell pràctic la participació juvenil no és un fet destacable. En aquest cas, segons el meu punt de vista, hi ha dos aspectes que poden explicar aquest fet: per una banda, la falta d'intencionalitat per part de l'administració local en crear una verdadera política participativa juvenil en el territori; i per l'altra, la insuficient metodologia pràctica per part dels PLJ impulsats per la Secretaria de Joventut. Així

doncs, es pot considerar que els PLJ són un farciment de conceptes teòrics difícilment aplicables a la practica sinó hi ha uns recursos tècnics (professionals i logístics) adequats a la realitat local; i alhora, es complica el procés quan el consistori municipal porta a terme una aposta relativa en polítiques de joventut. Relativa, entenent que actuen amb prudència a l'hora de posar a disposició dels joves la possibilitat de participació. Això significa que la participació en cap cas s'assegura que s'esdevingui vinculant. Aquest fet condueix a la desconfiança i a la no implicació per part de la gent jove. La participació a nivell local ha de tenir un doble objectiu: en primer lloc, generar resultats realistes, adequats i consensuats (vessant instrumental); i en segon terme, enfortir la cultura participativa juvenil. Si aquesta participació no té una continuïtat, i simplement és un tràmit més, la cultura participativa no evolucionarà i a més minvarà de tal manera que la recuperació serà més complicada ja que s'haurà establert una decepció.

D'altra banda, la participació no s'ha d'exercir d'una forma puntual i aïllada sinó que ha de tenir una continuïtat. En els PLJ que es duen a terme només es té en compte la participació dels joves en la fase del diagnosi mitjançant les anomenades "taules participatives". Aquesta tècnica es basa en convocar els joves perquè opinin i expressin quines són les seves necessitats. Es fa un recull, i teòricament es porta a terme un retorn dels resultats a partir de la política implementada al municipi. Llavors se'ls demana que participin en la implementació de les activitats i que puntualment les valorin a partir d'un qüestionari. Si ens parem a analitzar aquest procés es fonamenta amb una única premissa: exigir la participació dels joves. Però sota quines condicions s'exigeix? Sota la idea que el jove pot donar la seva opinió però aquesta, en absolut, és vinculant. Tanmateix, en la fase de decisió, i d'avaluació del procés la seva presència no hi té cabuda. Si es fa un anàlisi objectiu, aquesta tècnica té viabilitat? Perquè existeixi la participació plena s'ha d'establir la capacitat de decisió i d'avaluació en totes les fases del procés. Alhora, si en un municipi no existeix la tendència d'una participació dins el col·lectiu de joves, ens podem marcar com a primer objectiu que en una taula participativa s'esdevingui un alt índex de representació juvenil? El principi de realitat ha d'estar present en totes les accions socials que es vulguin dur a terme, per tant, analitzar quin és el context real i a partir d'aquest punt actuar ha de ser la premissa primordial.

A part de cercar la participació jove, un element cabdal, segons el Departament de joventut de la Generalitat de Catalunya, és la corresponsabilitat. Una corresponsabilitat centrada en la cogestió de dos agents: administració i joves. Per cogestió entenem la relació bidireccional i horitzontal entre les dues parts. Una relació basada amb bons mecanismes de coordinació i presa de decisions. Aquesta relació s'estableix entre els joves i el consistori municipal dels pobles analitzats? Rotundament, no. Hi ha un principi de bones intencions que es basa en escoltar les queixes dels joves, però en cap cas hi ha una cessió de poder. La coordinació i el poder decisorí recau a la figura

del regidor i el tècnic de l'àmbit de joventut. D'aquesta manera, els PLJ visualitzats s'encaminen cap a la gestió de l'administració pública ja que el pes final el té aquest òrgan i no els joves. Aquesta situació deriva a la precarietat participativa, a la desvinculació total de la realitat juvenil, i conseqüentment a la baixa qualitat del pla. Teòricament, a nivell inicial, el PLJ s'hauria de basar amb la interlocució entre l'ajuntament i els joves del municipi, per tal de potenciar el diàleg entre els dos sectors, i alhora generant l'opció que aquests últims tinguin la possibilitat de prendre part de les decisions del disseny. En un segon nivell més elevat, el PLJ com a política de joventut hauria de promocionar l'"acció", el fet de fer polítiques des del mateix teixit social juvenil. On aquest procés permetés dissenyar accions, emprendre-les i dissenyar-les. Tot això a partir de la cogestió, però amb l'objectiu final que els joves assoleixin l'autogestió. D'aquesta forma, ells mateixos poden crear els seus projectes per tal de satisfer les necessitats del col·lectiu juvenil del territori. Ara mateix, en la gran majoria de casos, és una utopia ja que tot just s'han de començar a crear les bases per poder-ho assolir. Però si des de l'administració no es té aquesta visió és banal que aportin recursos a un pou sense sortida. El procés ha de partir d'una autèntica i real cogestió, per arribar a aconseguir la gestió dels propis joves. La cogestió a nivell pràctic consisteix: per part de l'administració local, la cessió del poder de decisió als joves, i alhora aportar mecanismes de formació per tal que aquesta cessió sigui fructífera. Per tant, la finalitat s'ha de basar en dur a terme polítiques "*d'empowerment*" (donar poder) vers als joves; deixant de banda la tendència paternalista i assistencial.

La integralitat, a nivell teòric, és un terme treballat als PLJ. Es parteix de la base que les necessitats s'han de visionar d'una forma global, per tant les temàtiques treballades entorn un PLJ són: educació, salut, cohesió social, participació, treball, habitatge, etc. Temes multidisciplars els quals conformen la vida de les persones joves. No obstant, darrera aquesta bona intenció apareix una part més negativa: el tractament encasellat de temes envers a la joventut. La teoria dels PLJ defensa que entre 20- 29 anys l'interès primordial és l'habitatge i per tant que s'han de plantejar propostes entorn aquesta necessitat. La proposta "*estrella*" i generalitzada és la creació d'una borsa d'habitatge juvenil. No significa que sigui una errònia solució, no obstant, l'equivocació, des del meu punt de vista, és el fet que la part tècnica obviï la opinió jove i doni per cert que l'habitatge és el centre d'interès del col·lectiu juvenil de més edat. Com que hi ha una tendència real que realça aquesta necessitat, es dona per suposat que aquesta temàtica ha d'estar present a qualsevol política local. Però en cap cas s'atura a pensar que hi ha la probabilitat que l'interès juvenil del municipi no sigui l'habitatge, sinó que s'esdevinguin altres preocupacions. Preocupacions que poden anar lligades a aquest tema, o no, i en les quals es pugui establir una proposta metodològica diferent: allunyada de la tònica general, i de les "*solucions estandaritzades*". Així doncs, podem dir que hi ha una bona base teòrica respecte el concepte integralitat, però al dur-ho a la practica és important tenir en

compte la realitat present on s'està actuant i per tant evitar “*el tot s'hi val*”. Cada municipi té les seves particularitats, i per aquest motiu no és adequat fer “*un copiar i enganxar*” de les propostes fetes als altres municipis. Resulta favorable i enriquidor conèixer el procés d'altres localitats, però des d'una base de coneixença i aprenentatge, evitant, en tot cas, la imitació de les polítiques. Si es fa d'aquesta última manera es potencia que les polítiques esdevinguin descontextualitzades.

La transversalitat és un aspecte clau en la base d'unes polítiques locals de joventut efectives. Resulta primordial que els ajuntaments prenguin consciència que des del consistori s'ha de treballar entorn a una política juvenil. No obstant, aquesta consciència no únicament ha de ser del regidor (a títol propi) de l'àmbit sinó que s'ha de constituir una consciència transversal la qual totes les àrees de l'ajuntament hi tinguin cabuda. Perquè s'estableixi una viabilitat efectiva és important que tots els agents polítics del consistori considerin de vital importància realitzar una política de joventut on els joves siguin els protagonistes centrals. A més a més, la implicació de totes les regidories s'ha d'instaurar des de la vessant més pràctica i realista. D'aquesta manera hi ha la certesa que la joventut no és un tema de segona, sinó que està a l'ordre del dia i per tant es té present en tot moment. Aquesta fita s'assoleix mitjançant una adequada coordinació entre les àrees del consistori. No obstant, a part d'aquest treball a nivell municipal tanmateix resulta interessant la coordinació de l'àrea de joventut amb agents de caire supramunicipal (Consell Comarcal, Diputació, Departament de Joventut de la Generalitat de Catalunya, etc.). Aquesta relació interinstitucional possibilita el coneixement d'altres serveis, experiències... i alhora afavoreix l'intercanvi de coneixements. Així doncs, les polítiques de joventut municipals han d'apostar pel treball en xarxa a nivell local, comarcal, provincial i autonòmic. A més a més, l'establiment relacional únicament no ha de ser entre institucions públiques sinó també amb entitats privades (amb o sense ànim de lucre). Tots els agents socials que es relacionin o tractin amb joves són considerats una xarxa positiva d'informació i d'actuació. Lligat amb el tema de les entitats, en aquest cas no lucratives, és important tenir present que són xarxes de capital social a nivell municipal ja que són iniciatives que sorgeixen del mateix conjunt de la societat. Les entitats juvenils sorgeixen de la iniciativa dels propis joves, i aquest fet, en si mateix, té una enorme riquesa. Per tant, des de l'àrea de joventut, s'ha de treballar per potenciar i donar suport a les entitats amb iniciativa juvenil.

Entorn aquest panorama, apareixen els professionals que treballen dins l'àrea de joventut. Per una banda, s'estableix un referent polític; i per l'altra la figura amb una vessant més tècnica. En tota política juvenil, el regidor és qui encapçala el poder polític i acaba sent l'òrgan decisor. No obstant això, de forma pràctica resulta òptim que entre l'agent polític i el tècnic s'estableixi una relació de proximitat i per tant es comparteixin les decisions i s'arribin a acords mutus. La funció del tècnic és

elaborar i executar la política de joventut, tenint en compte la opinió dels joves i la realitat on s'està treballant. Per tant, teòricament, ha d'adoptar un rol de mediador entre el col·lectiu juvenil del municipi i els òrgans polítics de decisió. Perquè aquesta mediació sigui efectiva s'ha de treballar des de la proximitat, mostrant transparència amb les actuacions polítiques per tal de generar la confiança i la implicació dels joves. Però és en aquest punt on s'estableix la confusió: es demana als joves que s'impliquin en la dinàmica juvenil però no se'ls explica que aquesta implicació no comporta que s'esdevingui vinculant. Així doncs, aquesta incongruència dificulta la tasca del professional tècnic ja que els joves veuen el tècnic com una persona que forma part de l'ajuntament (visió totalment certa, però no significa que tingui el mateix punt de vista). Es pot assegurar, que resulta important que el tècnic vetlli per assolir aquesta transparència i potenciar que l'àrea de joventut (amb el suport de tot el consistori) dugui a terme les següents premisses: saber delegar, saber implicar i saber capacitar. Actualment no hi ha una titulació específica per aquest perfil professional, però a partir del marc teòric i el treball de camp realitzat, he pogut observar que l'educador social té cabuda en aquest sector. Amb l'elaboració d'aquest treball, arribo a la conclusió que el professional de joventut, per una banda, ha de tenir una consciència social treballada per tal de dur a terme reflexions entorn a la realitat abans de passar a l'acció; i per l'altra, uns aprenentatges formatius vers a la joventut i a les relacions socials (saber comunicar, relacionar-se, etc). Alhora per assolir el nivell de reflexió resulta primordial tenir activa la vessant crítica, la qual estigui allunyada al conformisme (apostar pel canvi). D'aquesta manera, considero que l'educador social té capacitat en treballar les relacions socials (relació entre diferents agents, treball en equip, empatia, etc.) i a més a més, pel que implica la pròpia professió, una consciència social, més o menys, treballada. Pel que fa els temes més teòrics vers a la realitat juvenil, és important destacar que l'establiment d'una formació constant és la clau d'aquesta professió. L'educador social té una noció bàsica respecte al col·lectiu juvenil, però com tot encàrrec social, resulta necessari dur a terme una formació més específica i un reciclatge de coneixements. A tall de conclusió, l'educador social posseeix les característiques necessàries (teòriques, tècniques i pràctiques) per tal d'executar la labor d'un professional del col·lectiu juvenil. A part de tenir competències relacionals, comunicatives, teòriques..., el més primordial és que la tasca que duguin a terme estigui contextualitzada amb la realitat que està intervenint. D'aquesta manera, les polítiques a realitzar han de ser creatives i per tant lluny dels tòpics i/o les propostes que es duen a la majoria de municipis. Aquesta innovació en base a un aprenentatge real del context social a treballar, per tal d'assolir l'èxit de les polítiques juvenils locals.

Per finalitzar aquest apartat, considero important remarcar que la única font d'informació teòrica dels PLJ són els recursos que facilita la pròpia administració. Així doncs, la poca varietat de fonts

informatives comporta que la informació trobada sigui difícil de contrastar. Aquesta situació justifica el treball de camp realitzat als tres municipis. Per tant, la visualització i l'estudi de les tres realitats, l'anàlisi comparatiu i l'extracció de conclusions ha generat la realització d'un procés crític i reflexiu. És a dir, he pogut contrarestar la informació teòrica dels PLJ extreta del web de la Generalitat de Catalunya, i d'aquesta manera aprofundir en la matèria dels Plans Locals de Joventut com a forma de participació jove.

5 Fonts documentals

5.1 Bibliografia

Anduiza, E., De Maya, S. (2005). *La qualitat en la participació: una proposta d'indicadors*, Barcelona: Finestra Oberta, Fundació Jaume Bofill.

Fundación Kaleidos.red (2003). *Equipamientos municipales de proximidad: Plan estratégico y de participación*, Guijón: Ediciones Trea.

Giménez, L.; Llopart, I. (2002). *Per una nova etapa en polítiques de joventut*, Barcelona: Fundació nous horitzons.

Maceda, P. (2007): *Educación y libertad en la sociedad de la información*. Barcelona: editorial Laertes.

Montes, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*, Barcelona: Diputació de Barcelona.

Pindado, F. (2000). *La participación ciudadana en la vida de las ciudades*, Barcelona: Patronat Flor de Maig.

Quiñones, G; Tarragó, D. (2006). *La participació ciutadana en els municipis gironins*, Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Sarramona, J., Sancho, J. M., Ferrés, J. (1990): *Educació i noves tecnologies*. Barcelona: Editorial Cruïlla.

Sellarès, A. (2003). La participació jove. *Sinergia*, 7. Recuperat 29 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>

Soler, P. (2002). *Els tècnics en la política de joventut de l'Administració pública Catalana*, Barcelona: Secretaria General de Joventut (Col·lecció "Aportacions", núm 17).

Subirats, J., Blanco, I., Brugué, J., Font, J., Gomà, R., Jarque, M., Medina, L. (2001). *Experiències*

de participació de participació ciutadana en els municipis catalans, Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya.

Vallvé, C. (2004). *Disseny de la formació per als professionals en participació ciutadana*, Barcelona: Diputació de Barcelona.

5.2 Documents electrònics

Brunet, D (2002). Com fer un Pla Integral de Joventut. *Sinergia*, 1. Recuperat 20 de setembre 2008, des de <http://www.gencat.net/pnjcat>

Generalitat de Catalunya (2008). *Secretaria de Joventut*. Recuperat 25 d'abril 2008, des de <http://www.gencat.cat/>

Llopart, I.; Serracant, P. (2004). Debats i lectures sobre polítiques de joventut. *Sinergia*, 7. Recuperat 2 d'octubre 2008, des de <http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/sinergia7.pdf>

Martí, J. (2006). Eines per la participació ciutadana: *Tècniques participatives per al debat grupal*, 17. Recuperat 25 d'abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp

Martí, J. L. (2008). Algunes precisions sobre las nuevas tecnologías y la democracia deliberativa y participativa. *La democracia electrónica*. Recuperat el 14 d'octubre 2008, des de <http://www.uoc.edu/idp/6/dt/esp/marti.pdf>.

Martí, J; Rebollo, O. (2007). Eines per la participació ciutadana: *bases, mètodes i tècniques*. *Papers de participació ciutadana*, 19. Recuperat el 25 d'abril 2008, des de http://www.diba.es/flordemaig/PD/cat/PD_eines_publicacions_papers.asp

O.I.D.P. (2006). *Creación de una ficha de Buenas Prácticas en participación ciutadana en el ámbito del gobierno local*, Barcelona: Diputació de Barcelona O. A. Flor de Maig. Recuperat 22 setembre des de: www.oidp.net

Tolosa, L, i Brunet, D. (2002). Avaluació de Plans Locals de Joventut. *Sinergia*, 4. Recuperat 20 de setembre 2008, des de <http://www.gencat.net/pnjcat>

5.3 Documentació inèdita

Pla Local de Joventut de Sant Gregori 2008- 2011

Pla Local de Joventut de Cassà de la Selva 2008- 2011

Pla Local de Joventut de Vilablareix 2008- 2011

5.4 Fonts orals

Entrevista a la tècnica de Joventut de Sant Gregori

Entrevista a la tècnica de Joventut de Cassà de la Selva

Entrevista al tècnic de Joventut de Vilablareix

6 Annexos

6.1 Annex 1

Estructures de participació juvenils

Consell Local de Joventut

Temporalitat: estable

Direcció i dinamització: joves

Fases d'intervenció: diagnosi, decisió, implementació i avaluació

Participants: base associativa

- Entitats i associacions juvenils formalitzades legalment, o bé
- Entitats i associacions juvenils formalitzades legalment i no formalitzades.

Descripció:

- Òrgan de representació de les organitzacions juvenils situades en una localitat.
- Punt de trobada, de cooperació i d'intercanvi entre les associacions juvenils que permet plantejar projectes i activitats conjuntes.
- Plataforma que permet fer arribar a l'Administració i al conjunt de la societat les demandes i opinions de les associacions juvenils i de la gent jove.
- Òrgan independent de l'Administració amb personalitat jurídica pròpia.

Objectius:

- Ser la veu davant de l'Administració corresponent en totes aquells temes que afecten els i les joves directament o indirectament.
- Promoure la participació i l'associacionisme dels i les joves en la vida política, social i cultural del municipi.
- Donar suport a les associacions i grups de joves en la realització de les seves activitats.
- Promoure i fer activitats, projectes, recerques, etcètera, que siguin d'interès per als i les joves i per a les associacions juvenils, però que sobrepassin els objectius i/o la capacitat d'acció de les associacions.

Limitacions:

- No permet la participació de les persones joves que no estan associades formalment o informalment.
- Cal garantir la participació interna dins les entitats per tal que les decisions siguin representatives dels interessos de les persones joves.

Oportunitats:

- Té capacitat d'influència.
- És estable en el temps.

- Facilitat de funcionament per l'homogeneïtat de la base: entitats juvenils que comparteixen interessos i formes d'organització.

Plataforma Mixta (Taula de joves)

Temporalitat: estable

Direcció dinamització: joves

Fases d'intervenció: diagnosi, decisió, implementació i avaluació

Participants: base mixta

- Entitats i associacions formals i informals i joves a títol individual.

Descripció:

- Òrgan de representació dels i les joves d'una localitat i de les entitats juvenils.
- Espai de relació entre els joves i les entitats juvenils.
- Òrgan independent de l'Administració amb personalitat jurídica o sense.

Objectius:

- Ser la veu davant de l'Administració corresponent en totes aquells temes que afecten els i les joves directament o indirectament.
- Promoure la participació dels i les joves en la vida política, social i cultural del municipi.
- Donar suport a les persones joves en la realització de les seves activitats.

Limitacions:

- Dificultat d'articular la participació de persones que participen a títol individual i persones representats d'entitats.
- Estructura fràgil per falta d'homogeneïtat.

Oportunitats:

- Dinamisme: la mateixa flexibilitat de l'estructura fa que sigui més dinàmica i capaç d'adaptar-se a una realitat canviant.
- Combina realitats participatives diverses: permet la participació tant dels joves associats com no associats.

Assemblea de joves

Temporalitat: estable

Direcció i dinamització: joves

Fases d'intervenció: diagnosi, decisió, implementació i avaluació

Participants: base personal

- Joves a títol individual que hi participen amb independència de la seva pertinença o no a alguna entitat o grup de joves.

Descripció:

- Òrgan de representació de les persones joves d'una localitat.
- Punt de trobada, de cooperació i d'intercanvi entre els i les joves, que permet plantejar projectes i activitats conjuntes.
- Òrgan independent de l'Administració que pot tenir forma d'associació formal o informal.

Objectius:

- Ser la veu davant de l'administració corresponent en totes aquells temes que afecten els i les joves directament o indirectament.
- Promoure la participació dels i les joves en la vida política, social i cultural del municipi.
- Donar suport a les persones joves en la realització de les seves activitats i realitzar activitats i projectes conjunts.

Limitacions:

- Les dificultats en el relleu i per tant en la continuïtat.
- En alguns casos, manca de visibilitat dels lideratges i de l'assumpció de responsabilitats entre els integrants de l'assemblea.

Oportunitats:

- Permet la participació de totes les persones joves amb independència del fet d'estar associats o no.
- La participació en aquest mecanisme és directa, sense intermediació, i horitzontal, la qual cosa afavoreix la identificació dels i les joves amb el projecte.

6.2 Annex 2

Estructures de participació impulsades per l'Administració

Consell municipal de Joventut

Temporalitat: estable

Direcció i dinamització: administració

Fases d'intervenció: diagnosi (i avaluació, depenent del cas)

Participants: base personal o associativa

- Joves a títol individual o entitats juvenils que l'Administració convida a participar-hi.
- Persones vinculades a joventut, com és el cas del personal tècnic dels ajuntaments o d'altres agents juvenils.

Descripció:

- Òrgan consultiu en relació amb les polítiques de joventut.
- Mecanisme de comunicació entre la població jove i l'Administració.
- Òrgan dependent de l'Administració.

Objectius:

- Conèixer, des de l'Administració, la realitat juvenil i les opinions dels joves.

Limitacions:

- No és representatiu.
- És merament consultiu, per tant no genera capacitat de decisió.
- L'Administració controla tant les convocatòries com l'agenda (els temes de què es parla).
Depenent de com es defineixi, es pot donar la circumstància que no estigui integrat per cap persona jove.

Oportunitats:

- Òrgan integrat dins l'estructura administrativa aprovat i reconegut.

Fòrum Jove

Temporalitat: estable

Direcció i dinamització: administració i/o joves

Fases d'intervenció: totes

Participants: base personal

- Joves a títol individual que hi participen amb independència de la seva pertinença a associacions
- formals o informals.
- La convocatòria és, sempre que sigui possible, a tots els i les joves del municipi.

Descripció:

- Espai de trobada entre el conjunt de joves de la població per intercanviar inquietuds, trobar problemes comuns i cercar-hi solucions.

Objectius:

- Articular la participació dels i les joves d'un municipi o comarca determinat.
- Construcció de les polítiques de joventut entre joves i Administració a través de la interlocució.

Limitacions:

- El fet de ser un mecanisme impulsat per l'Administració dificulta la seva transformació i consolidació com a espai merament juvenil.
- Model no aplicable directament en municipis amb molta població jove per manca d'operativitat.
- El fet de ser una estructura de base personal implica dificultats en la creació de relleu generacional i, per tant, en la continuïtat.

Oportunitats:

- La convocatòria a tota la població jove permet la pluralitat.
- És una porta d'entrada a la participació per a joves que no han participat anteriorment.
- Apropa joves i Administració.

6.3 Annex 3

Eines de promoció de la participació

Diagnosi participativa

Temporalitat: puntual

Direcció i dinamització: joves

Fases d'intervenció: diagnosi (decisió i avaluació depenent del cas concret)

Participants: base mixta

- Entitats juvenils i joves a títol individual que hi participen amb independència de la seva pertinença a associacions formals o informals.
- Cal que hi puguin participar totes les persones joves que ho desitgin.

Descripció:

- Mecanisme a través del qual es fa una fotografia d'un territori determinat des de la perspectiva dels i de les joves. D'aquesta manera la gent jove aporta la seva visió sobre l'entorn en què viu, sobre tot allò que caldria transformar i en quina direcció caldria canviar-ho.
- Pot tenir diversos formats a l'hora de portar-la a la pràctica —depenent de la mida del municipi i de la dinàmica participativa—, però cal que hi hagi sempre un equip de dinamització visible que planifiqui, estructurari i dinamitzi el procés.
- La diagnosi participativa ha de formar part d'una estratègia a més llarg termini; és, doncs, tan sols una primera etapa d'un procés participatiu.

Objectius:

- Establir un consens al voltant dels objectius i les prioritats d'actuació sobre el territori entre els joves que hi pertanyen elaborant un diagnòstic comú i compartit.
- Crear un espai de trobada entre joves associats i no associats per enfortir el teixit juvenil.

Limitacions:

- Depenent de les dimensions dels municipis o comarques, i per tant del volum de feina que hi hagi, cal remunerar personal tècnic que dinamitzi el procés —aquest personal pot ser una part dels i les joves implicats.
- Cal tenir sempre en compte, pel que fa a la diagnosi, que no és un procés participatiu en si, sinó tan sols un inici. La seva utilitat dependrà de les accions posteriors.

Oportunitats:

- Crea consens entre els i les joves d'un territori sobre les prioritats d'actuació.
- Proporciona al teixit juvenil eines per fer pressió sobre l'administració pública, estructurant les demandes i legitimant-les.
- Aporta una visió integral sobre la relació entre els i les joves i el seu entorn.

Nucli d'intervenció participativa (NIP)

Temporalitat: puntual

Direcció i dinamització: administració

Fases d'intervenció: diagnosi, decisió i avaluació

Participants: base personal

- Joves a títol individual que hi participen amb independència de la seva pertinença a associacions formals o informals escollits a l'atzar.

Descripció:

- Instrument basat en l'estudi i deliberació intensius sobre una qüestió difícil o polèmica (3-5 jornades senceres) d'un grup d'unes 25 persones escollides a l'atzar que han d'arribar a prendre una decisió concreta per consens.
- Una vegada realitzat el procés de decisió, alguns dels membres del NIP es constitueixen com a comitè de seguiment per avaluar la implementació de la decisió i fer-ne un informe públic.

Objectius:

- Prendre una decisió sobre alguna qüestió molt específica que afecta la població jove.

Limitacions:

- Certa manca de neutralitat: el procés està dirigit per l'Administració; per tant, és aquesta qui decideix quines preguntes es formulen, quina formació es fa...
- Instrument no necessàriament vinculant.

Oportunitats:

- Democratització de les decisions preses des de l'Administració.
- Evita la capacitat de pressió dels grups d'interessos implicats en la qüestió o polèmica.

6.4 Annex 4

Visualització de les polítiques de joventut

Mètode 3Q			1Q
Eix	Programa d'actuació	Pressupost	Col·laboració
Polítiques educatives i culturals			
Polítiques d'accés al món del treball	<i>Per exemple: borsa de treball</i>	<i>Per exemple: 2000 euros</i>	<i>Per exemple: Regidoria de promoció econòmica</i>
Polítiques d'accés a l'habitatge			
Polítiques de promoció a la salut			
Participació democràtica			

Eix: grans blocs temàtics en matèria de joventut.

Programa d'actuació: actuacions que està portant a terme l'Administració en cadascun dels blocs temàtics.

Pressupost: cost total de cadascuna de les actuacions.

Col·laboració: agents implicats en cada una de les actuacions (altres àrees de l'Administració, altres administracions, etc.).

Definició de necessitats

Mètode 3Q 2Q		
Eix	Necessitats i problemàtiques bàsiques	Objectius
Polítiques educatives i culturals		
Polítiques d'accés al món del treball		
Polítiques d'accés a l'habitatge		
Polítiques de promoció a la		

salut		
Participació democràtica		

Eix: grans blocs temàtics en els quals es poden agrupar les necessitats i les problemàtiques detectades.

Necessitats i problemàtiques bàsiques: conjunt de necessitats i problemàtiques detectades.

Objectius: fites a assolir per cada una de les necessitats i problemàtiques.

Programa d'actuacions

Mètode 3Q				
3Q				
Eix	Objectius	Indicadors	Programa d'actuació	Col·laboració
Polítiques educatives i culturals				
Polítiques d'accés al món del treball				
Polítiques d'accés a l'habitatge	<i>Per exemple: facilitar l'accés a l'habitatge de lloguer.</i>	<i>Per exemple: lloguers gestionats i capital estalviat/ jove.</i>	<i>Per exemple: Borsa Jove d'Habitatge.</i>	<i>Per exemple: Regidoria d'Habitatge.</i>
Polítiques de promoció a la salut				
Participació democràtica				

Eix: grans blocs temàtics en els quals es poden agrupar els objectius, els indicadors i els programes d'actuació.

Objectius: fites a assolir per cada una de les necessitats i problemàtiques.

Programa d'actuació: accions que s'estan fent o volem fer en cadascun dels blocs temàtics.

Col·laboració: agents implicats en cada una de les actuacions (altres àrees de l'Administració, altres administracions, etc.)

6.5 Annex 5

Calendari de treball

	Anàlisi de la realitat	Disseny del Pla	Programa d'actuacions	Mètode de treball	Avaluació
<i>Gener</i>					
<i>Febrer</i>					
<i>Març</i>					
<i>Abril</i>					
<i>Maig</i>					
<i>Juny</i>					
<i>Juliol</i>					
<i>Agost</i>					
<i>Setembre</i>					
<i>Octubre</i>					
<i>Novembre</i>					
<i>Desembre</i>					

Anàlisi de la realitat: accions de visualització de les polítiques de joventut, accions de coneixement de la realitat juvenil i diagnòstic

Disseny del Pla: accions de disseny del programa d'actuacions

Programa d'actuacions: cada una de les accions previstes al Pla Integral de Joventut

Mètode de treball: cada una de les accions previstes per treballar la interdepartamentalitat, la interinstitucionalitat i la participació jove.

Avaluació: cada una de les accions d'avaluació que es duran a terme.

6.6 Annex 6

Pressupost

Eix	Programa d'actuació	Pressupost programa	Pressupost desglossat
Polítiques educatives i culturals			
Polítiques d'accés al món del treball	<i>Per exemple: programa de suport als joves emprenedors</i>	<i>Per exemple: 3000 euros</i>	<i>Per exemple: 1000 Àrea de Joventut 1000 Àrea de Promoció Econòmica</i>
Polítiques d'accés a l'habitatge			
Polítiques de promoció de la salut			
Participació democràtica			
		<i>Total: 3000 euros</i>	<i>Pressupost disponible: 2000 euros Pressupost en recerca: 1000 euros</i>

Eix: grans blocs temàtics en els quals es poden agrupar les necessitats i problemàtiques detectades.

Programa d'actuació: accions que està fent l'administració per cada un dels blocs temàtics.

Pressupost programa: cost total de cada una de les accions.

Pressupost desglossat: cost parcial de cada un dels agents implicats en l'actuació (altres administracions, entitats, empreses, etc.).

6.7 Annex 7

Competències professionals de l'educador social

Competències transversals

Instrumentals

1. Capacitat d'anàlisi i síntesi.
2. Organització i planificació.
3. Comunicació oral i escrita en la llengua materna.
4. Comunicació en una llengua estrangera.
5. Ús de les TIC en l'àmbit d'estudi i context professional.
6. Gestió de la informació.
7. Resolució de problemes i presa de decisions.

Interpersonals

8. Capacitat de crítica i autocrítica.
9. Capacitat per integrar-se i comunicar-se amb experts d'altres àrees i en diferents contextos.
10. Reconeixement i respecte a la diversitat i multiculturalitat.
11. Habilitats interpersonals.
12. Compromís ètic.

Sistèmiques

13. Autonomia en l'aprenentatge
14. Adaptació a situacions noves.
15. Creativitat.
16. Lideratge.
17. Iniciativa i esperit emprenedor.
18. Obertura vers l'aprenentatge al llarg de tota la vida.
19. Compromís amb identitat, desenvolupament i ètica professional.
20. Gestió per processos amb indicadors de qualitat.

Competències específiques

Coneixements disciplinaris

1. Comprensió de la genealogia dels processos històrics de consolidació de la professió i de la intervenció socioeducativa.
2. Coneixement del marc de l'educació social i els models desenvolupats en altres països amb especial atenció a les iniciatives de la Unió Europea.
3. Coneixement de les bases i els fonaments teòrics de la intervenció socioeducativa i els seus àmbits d'actuació.

4. Coneixements de les polítiques de benestar social i la legislació que fonamenten els processos d'intervenció socioeducativa.
5. Coneixement dels estadis evolutius de a població amb què es treballa.
6. Coneixement dels factors biològics i ambientals que afecten els processos socioeducatius.
7. Coneixement de les característiques fonamentals dels entorns social i laborals d'intervenció.
8. Coneixement de les bases pedagògiques, psicològiques i sociològiques que són en la base dels processos d'intervenció socioeducativa.
9. Coneixement de la teoria i metodologia per a l'avaluació en intervenció socioeducativa.

Competències professionals

10. Disseny, utilització i avaluació dels mitjans didàctics en la intervenció socioeducativa.
11. Capacitat d'utilitzar els procediments i tècniques sociopedagògiques per a la intervenció, la mediació i l'anàlisi de la realitat personal, familiar i social.
12. Gestió d'estructures i processos de participació i acció comunitària.
13. Identificació i diagnosi dels factors habituals de crisi familiar i social i desenvolupament d'una capacitat de mediació per tractar amb comunitats socioeducatives i resoldre conflictes.
14. Aplicació de tècniques de detecció de factors d'exclusió i discriminació que dificulten la inserció social i laboral de subjectes i col·lectius.
15. Organització i gestió de projectes i serveis socioeducatius (culturals, d'animació i temps lliure, d'intervenció comunitària, d'oci...).
16. Disseny, aplicació de programes i estratègies d'intervenció socioeducativa en els diversos àmbits de treball.
17. Avaluació de programes i estratègies d'intervenció socioeducativa en els diferents àmbits de treball.
18. Utilització de tècniques d'intervenció socioeducativa i comunitària (dinàmica de grups, motivació, negociació, assertivitat, etc.).
19. Incorporació dels recursos socials, institucionals, personals i materials disponibles per portar a terme el treball en un determinat àmbit d'acció.
20. Producció de mitjans i recursos per al intervenció educativa.
21. Gestió de mitjans i recursos per a la intervenció educativa.
22. Col·laboració i assessorament en l'elaboració de programes socioeducatius en els mitjans i xarxes de comunicació i informació (ràdio, televisió, premsa, Internet, etc.).
23. Actitud empàtica, respectuosa, solidària i de confiança vers els subjectes i institucions d'educació social.

24. Desenvolupament d'actituds i domini lingüístics que possibilitin i afavoreixin el treball en entorns multiculturals i plurilingüístics.
25. Disseny i realització de projectes d'iniciació a la investigació sobre el medi social i institucional on es realitza la intervenció.

6.8 Annex 8

Material per l'anàlisi de les experiències

Fitxa- esquema entrevista

Introducció

- Disseny de l'anàlisi (com s'ha plantejat la recerca)
- Treball de camp (com s'ha recollit la informació)
- Resultats obtinguts

Anàlisi dels municipis

- Característiques estructurals juvenils: territorials, poblacionals.
- Estructura política: àmbit de joventut dins l'organigrama municipal.
- Fórmules de participació jove: òrgans permanents de participació, experiències participatives de caire temporal, entitats locals.

L'experiència participativa: Pla Local de Joventut

- Origen del Pla Local de Joventut (necessitat, proposta, pressupost, etc.).
- Coordinació del procés
  - Planificació i recursos
  - Consens
  - Transversalitat
  - Iniciativa/ lideratge (perfil del professional)
  - Integració al sistema participatiu municipal
  - Claredat dels objectius
  - Criteris relacionats amb "qui participa"
  - Grau d'obertura del procés (quantitat, diversitat, representativitat)
- Criteris relacionats sobre "què es participa".
  - Àmbits temàtics
  - Rellevància
  - Capacitat d'intervenció de l'Administració (durant i després del procés)
- Criteris relacionats amb "com es participa".
  - Diagnòstic participatiu
  - Capacitat de proposta
  - Espais i processos de participació jove
  - Durada dels processos participatius
  - Grau de participació

- Qualitat de la informació
- Mètodes i tècniques de difusió
- Òrgans de gestió i seguiment
- Criteris relacionats amb les conseqüències del procés (del procés, dels resultats).
  - Resultats substantius
  - Implementació dels resultats
  - Devolució dels resultats
  - Millora de les relacions entre actors
  - Capacitació
  - Generació de cultura política participativa
  - Impacte en les polítiques

Fitxa anàlisi comparatiu

- Diagnòstic:
  - Prospecció i funcionalitat de les dades
  - Interdepartamental (actuacions Administració local)
  - Interinstitucional (actuacions d'altres institucions)
  - Participació jove
- Disseny i aplicació del Pla
  - Integralitat
  - Transversalitat
  - Corresponsabilitat
- Avaluació
  - Durant el procés
  - Dels resultats

Contraportada

“Els Plans Locals de Joventut i la participació juvenil”, és un treball on s’estudia quina és la dinàmica dels actuals PLJ. Els Plans Locals de Joventut, en l’actualitat, són l’aposta política per part de la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya, i conseqüentment, a nivell local, l’eix central de la gran majoria de regidories de joventut. La intencionalitat d’aquest estudi és abarcar la vessant més teòrica fins arribar el treball de camp de tres municipis on l’elaboració i execució del PLJ és una realitat. Aquesta dualitat d’aprenentatges aporta al coneixement real d’aquest instrument, que teòricament, es sustenta per una base participativa per part del col·lectiu juvenil; i alhora genera la capacitat crítica de reflexió necessària per tal d’extreure’n conclusions finals. Segons l’administració, els PLJ són una aposta pel present i pel futur de la societat, i particularment pels joves. No obstant, en aquest document d’anàlisi, s’intenta complementar quina és la realitat fora dels llibres i la documentació oficial. L’objectiu és veure com es trasllada la conceptualització teòrica dels PLJ a la realitat diària dels municipis. En definitiva, veure quin lligam s’estableix entre la part teòrica i la pràctica local; i com aquesta última, es dur a terme i quina repercussió té a nivell juvenil i participatiu.

Descriptors:

Participació

Polítiques de Joventut

Plans Locals de Joventut